

Zarasų rajono savivaldybės
viešosios bibliotekos

2018 metų
veiklos ataskaita

Eil. Nr.	TURINYS	Psl.		TURINYS	Psl.
	Ižanga,	2	4.2.	Krašto kultūros renginiai	24
I	Bibliotekų paslaugų prieinamumas	5	4.3.	Kraštotyros parodos	25
1.1.	Sutelkti gyventojai	5	V.	Kultūros veiklos įvairovė ir prieinamumas	26
1.2.	Registruoti vartotojai. Sudėtis. Lankomumas	6	5.1.	Renginiai	26
1.3.	Knygų ir kitų laikmenų dokumentų išdavimo paslauga	7	5.2.	Parodų organizavimas	32
II.	Bibliotekos informacinių išteklių formavimas ir populiarinimas	9	VI.	Vaikų ir jaunimo kultūrinis švietimas, informacinių įgūdžių ugdymas	35
2.1.	Fondo sudarymas ir tvarkymas. Fondo būklė	9	6.1.	Registruoti vartotojai vaikai	35
2.2.	Dokumentų gautis. Finansavimo šaltiniai	11	6.2.	Vartotojų vaikų lankomumas ir literatūros išduotis	36
2.3.	Dokumentų nurašymas	14	6.3.	Renginiai vaikams	37
III.	Informacijos paslaugų įvairovė ir prieinamumas	14	6.4.	Literatūros parodos vaikams	44
3.1.	Elektroninės paslaugos	14	6.5.	Vaikų mokymai	46
3.2.	Prieiga prie duomenų bazių	15	VII.	Projektinė veikla paslaugų plėtrai ir kokybei	46
3.3.	Informacijos užklausos	16	VIII	Darbuotojų gebėjimų stiprinimas, kvalifikacijos kėlimas ir motyvacija	48
3.4.	Viešosios interneto prieigos paslauga. Internetas	16	IX.	Bibliotekos veiklos administravimas ir priežiūra	51
3.5.	Gyventojų mokymai	17	9.1.	Darbas su personalu	51
3.6.	Bibliotekos interneto svetainės	18	9.2.	Metodinė veikla	53
3.7.	Sklaida apie bibliotekos veiklą ir paslaugas	18	9.3.	Materialinė bazė	54
3.9.	Partnerystė. Bendradarbiavimas	20	9.4.	Finansavimas	55
IV.	Kultūros išteklių naudojimas, tradicijų tęstinumas	23	X.	Išvados	56
4.1.	Kraštotyros paslaugos	23			

Rengėjai

Direktorė Danutė Karlienė
Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja Danutė Kiltinavičienė
Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Saulutė Pelekienė
Vaikų literatūros skyriaus vedėja Vidmina Alubeckaitė
Vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė
Ūkio skyriaus vedėja Irena Sventickienė
Vyresn. bibliotekininkė ryšiams su visuomene Inesa Dumbravienė

Viršelis

Dailininkė Rasa Juršienė

IŽANGA

2018-ieji – Lietuvos valstybės atkūrimo 100-čio metai ir Zarasų viešosios bibliotekos įkūrimo 95-ojo jubiliejaus metai. Istorinę Vasario 16-ąją Zarasų viešoji biblioteka pasitiko performansu „Gyvi personažai Zarasų viešosios bibliotekos languose“, kuris sujungė visą Zarasų bendruomenę į gyvąją Lietuvą, kitais šimtmečio įprasminimo renginiais.

Gausaus būrio svečių ir skaitytojų sveikinimai bibliotekos įkūrimo 95 metų jubiliejaus proga parodė, kad biblioteka yra dinamiška, įvairialypė įstaiga, svarbus vietos bendruomenės kultūrinis centras ir traukos objektas.

Viešoji biblioteka plėtė šviečiamąją-educacinę, socialinę-visuomeninę veiklą, stiprindama sąveiką su vietos bendruomenėmis. Per metus įvairiose bibliotekos erdvėse įvyko gausybė renginių, kuriuos organizavo vietos bendruomenės grupės svarbiais klausimais – viešojo gyvenimo, sveikatos, kultūros, verslo plėtros ir kitais. Prie bibliotekos susikūrusi bibliotekos teatro entuziastų trupė „Juodai balta“, literatų klubas „Virš tylos“, Dusetų literatų klubas „Atgaiva“ aktyviai dalyvavo bibliotekos veiklose.

Viešosios bibliotekos išėjimas į miesto erdves, dalyvavimas miesto renginiuose su „Kūrybinėmis dirbtuvėmis“, „Nakties skaitymais, Mažąja knygų muge, rodo bibliotekos lankstumą, atvirumą. Bendrakultūriniai edukaciniai renginiai su Vytauto Didžiojo Karo muziejumi, istorine Lietuvos Respublikos prezidentūra – norą kurti naujus bendradarbiavimo modelius. Sėkmingas kūrybinio bendradarbiavimo rezultatas – Zarasų viešosios bibliotekos teikimu „Knygų šalies“ įkūrėja, knygų dailininkė, grafikė, iliustratorė Sigutė Chlebinskaitė pelnė 2018 metų Kultūros ministerijos premiją už geriausiai parengtus ir vykdytus vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos projektus, kurie buvo vykdomi ir Zarasų krašte, ugdančius vaikų estetinį raštingumą ir meninį skonį.

Daug dėmesio skirta susitikimų su profesionaliais kūrėjais organizavimui, jų kūrybos atskleidimui. Bibliotekos I aukšto galerijoje atidarytos dailininkų Arvydo Každailio, Aivis Pizels iš Preili (Latvija), Artūro Jonausko, Daniaus Galiausko, Rasos Vasilevičiūtės, Annos Oparinos ir Martos Žuravskajos iš Sankt Peterburgo tapybos ir grafikos darbų parodos, Šventosios Šeimos seserų vienuolijos menininkų plenero „Tavo, Viešpatie, Veido aš ieškau“ tapybos darbų, tarptautinio tapybos plenero „Zarasai – ežerų kraštas“ (2011–2017 m.), gamtos fotografijų „Žalias skėtis“, tapybos darbų „Dusetų dailės galerijai 23“ parodos. Zarasiečiai susitiko su poetais Ilze Butkute, kraštie Egle Juodvalke, Juozu Žitkausku, Rimantu Vanagu, Antanu A. Jonynu, Donaldu Kajoku, Viktoru Rudžiansku, literatūrologe dr. Žydrone Kolevinskiene, aktore Jūrate Vilūnaite, aktoriumi bardu Giedriumi Arbačiausku, rašytoju Sauliumi Šalteniu, visuomeninkais, politikos atstovais Arvydu Juozaičiu, prof. Vytautu Radžvilu, filosofu Andriumi Navicku ir kitais.

Besikeičiantis laikmetis kelia naujų iššūkių, galimybių bei klausimų – kokia bus ateities biblioteka, koks jos potencialas ir vertė. Kultūros bei Švietimo ir mokslo ministerijų pateikta Skaitymo skatinimo 2019–2024 m. programa, 2019–2021 m. skaitymo veiksmų planas apibrėžė bibliotekos iniciatyvas siekiant kultūros prieinamumo padidėjimo. 2018 m. gegužės 25 dieną pradėtas taikyti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 įvedė pokyčių dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis. Tai įtakoją biblioteką peržiūrėti savo kaip duomenų valdytojo funkcijas, atsižvelgti į naujus reikalavimus. Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu pakeitus pavyzdines biblioteka naudojimosi taisyklės nauja redakcija, įsigaliojo naujos naudojimosi Zarasų rajono savivaldybės viešąja biblioteka taisyklės,

nustatančios asmenų registravimo į biblioteką, registruotų vartotojų asmens duomenų tvarkymo ir paslaugų teikimo tvarką, vartotojo teises, pareigas, atsakomybę, bibliotekos teises ir pareigas.

2018 m. Kultūros bei Švietimo ir mokslo ministerijų patvirtintas įsakymas dėl savivaldybių viešųjų bibliotekų ir mokyklų, bibliotekų paslaugų integravimo modelių patvirtinimo, įtvirtino bibliotekų paslaugų prieinamumo integravimo modelius. Zarasų rajono savivaldybės spalio 12 d. sprendimas „Dėl pavedimo Zarasų rajono viešajai bibliotekai aptarnauti Dusetų Kazimiero Būgos gimnaziją“, paskatino kurti Dusetų K. Būgos padalinio sujungimo su gimnazijos biblioteka modelį.

Kaip ir kasmet biblioteka iniciavo veiklas, papildomų lėšų pritraukimui. 2018 metais įgyvendinti 7 projektai, pritraukta per 13 tūkst. papildomų lėšų veiklų kokybės gerinimui.

BIBLIOTEKOS TIKSLŲ IR UŽDAVINIŲ ĮGYVENDINIMAS

Zarasų viešosios bibliotekos strateginis veiklos tikslas: siekti tapti pajėgiausia kultūros, mokymosi visą gyvenimą, socialinės plėtros skatinimo informacine infrastruktūra, užtikrinančia kultūros, informacijos ir švietimo paslaugų kokybę ir prieinamumą kiekvienam gyventojui.

2018 m. Zarasų viešoji biblioteka įgyvendino Kultūros plėtros, Neformalaus ugdymo ir Aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos programas, patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės Tarybos sprendimu 2018 m. vasario 23 d. Nr. T-4 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės 2018 metų biudžeto tvirtinimo“ ir 2018 m. lapkričio 30 d. Nr. T-204 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės 2018 metų biudžeto tikslinimo“.

Įgyvendindama 2018 m. metų veiklos planą Zarasų viešoji biblioteka siekė 5 pagrindinių tikslų ir įgyvendino uždavinius:

1. Užtikrinti gyventojams prieigą prie žinių ir informacijos per bibliotekų tinklo infrastruktūrą, sudarant draugiškas sąlygas bendruomenės nariams į savišvietą, mokymąsi visą gyvenimą, laisvą prieigą prie informacijos, skaitymo ugdymo ir naujų technologijų įveiklinimo veiklų.

Vykdyti uždaviniai:

- 1B** Organizuoti vartotojų bibliotekinių aptarnavimą, teikti konsultavimo-informavimo pagalbą;
- 1B** Teikti ekstensyvias paslaugas nesilankantiems gyventojams;
- 1B** Teikti tradicines bibliotekines ir elektronines informacines paslaugas, modernizuojant mokymąsi bibliotekose skatinančią aplinką, pritaikant aplinką įvairaus amžiaus ir skirtingų socialinių grupių gyventojų poreikiams;
- 1B** Skatinti partnerystę ir bendradarbiavimą su rajono kultūros, švietimo įstaigomis ir nevyriausybiniu sektoriaus organizacijomis;
- 1B** Didinti žinomumą apie bibliotekos veiklas ir paslaugas organizuojant sklaidą spausdintinės ir internetinės žiniasklaidos šaltiniuose.

2. Prisidėti prie išsilavinusios, socialiai atsakingos bendruomenės ugdymo, panaudojant viešosios bibliotekos tinklo pajėgumus, kad vietos gyventojai geriau naudotųsi tradicinių informacijos išteklių ir informacinių technologijų galimybėmis jiems naudingos informacijos gavimui ir bendravimui

Vykdyti uždaviniai:

218 Atnaujinti ir aktualizuoti bibliotekų tinklo fondus, tiriant įsigijimų spausdintų ir elektroninių dokumentų paklausą;

218 Didinti bendruomenės narių prieinamumą prie formuojamo LIBIS katalogo baigiant rekataloguoti visos tinklo bibliotekų fondus;

218 Skatinti elektroninės mokslo informacijos matomumą ir užtikrinti nemokamą prieigą prie prenumeruojamų duomenų bazių ir elektroninių knygų;

218 Užtikrinti interneto prieigos kokybę ir galimybę naudotis bevielio interneto prieiga;

218 Užtikrinti ir tobulinti gyventojų įgūdžius naudotis bibliotekos ištekliais organizuojant nemokamus apmokymus, temines ekskursijas tikslinėms grupėms;

218 Kurti skaitmeninių paslaugų centrą vietos gyventojams su robotikos, virtualios realybės kraštotyros turinio technologijomis.

3. Puoselėti kultūros išteklius ir tradicijas integruojant naujoves, plėtojant konkurencingų kultūros renginių spektrą ir prieinamumą, didinant kultūros paveldo turinio skaitmeninimą, prieinamumą ir panaudą.

Vykdyti uždaviniai:

218 Užtikrinti kultūrinių paslaugų įvairovę, padėti atskleisti individualius vartotojo kūrybinius gebėjimus, išnaudojant bibliotekų netradicines erdves, galerijos aplinką;

218 Realizuoti vartotojo literatūros poreikius užtikrinant tradicinių renginių tęstinumą, suteikiant palankiausias galimybes atskleisti vartotojo individualius kūrybinius gebėjimus per teatro veiklą;

218 Didinti renginių prieinamumą dalyvaujant Zarasų miesto kultūrinio turizmo renginiuose;

218 Rinkti kraštui svarbią einamąją informaciją, rūpintis šios informacijos skaitmeninimu, atskleisti Lietuvai ir pasauliui Zarasų krašto kultūrinę identitetą virtualioje aplinkoje;

218 Skleisti vietos kūrėjų palikimą, garsinant Zarasų kraštą kaip kūrėjų kraštą, organizuojant krašto kultūros renginius, skirtus krašto kūrėjų jubiliejams pažymėti.

4. Ugdyti kokybišką, kultūrą atpažįstančią ir tradicijas puoselėjančią jaunąją kartą ir stiprinti bibliotekos galimybes teikti formalus ir neformalus ugdymo paslaugas.

Vykdyti uždaviniai:

218 Skatinti skaitymą, literatūros pažinimą organizuojant literatūros veiklas vaikams, paaugliams, jaunimui, įgyvendinant bibliotekų programas: „Tarptautinė vaikų knygos diena“, „Nacionalinė bibliotekų savaitė“, „Šiaurės šalių bibliotekų savaitė“ ir kt.; organizuojant susitikimus su profesionaliais kūrėjais;

218 Ugdyti vaikų ir jaunimo kūrybiškumą, įtraukiant nesidominčias ir socialinės rizikos šeimas, organizuojant bibliotekos edukacines paslaugas, rengiant edukacinius kūrybiškumą skatinančius projektus ir renginius;

218 Didinti neformaliojo ugdymo paslaugų įvairovę, prieinamumą ir kokybę integruojant bibliotekų išteklius bei paslaugas į formaliojo švietimo procesus ir priemones;

218 Plėtoti edukacinę veiklą Zarasų miesto vaikams ir jaunimui už bibliotekos ribų.

5. Stiprinti Bibliotekos paslaugų kokybę, didinant darbuotojų profesinius gebėjimus; tobulinti bibliotekos valdymą, grindžiant jį veiksmingu ir efektyviu veiklų įgyvendinimu ir veiklos rezultatų vertinimu.

Vykdyti uždaviniai:

- 218 Tobulinti specialistų kvalifikaciją, rengiant reguliarius profesinius susirinkimus, metodines rekomendacijas, atliekant tyrimus gyventojų paslaugų kokybės gerinimui;
- 218 Siekti efektyvaus valdymo bibliotekoje;
- 218 Užtikrinti efektyvią ūkinę veiklą.

I. BIBLIOTEKŲ PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS. GYVENTOJŲ TELKIMAS

1.1. Sutelkti gyventojai

Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis 2018 m. sausio 1 d. Zarasų rajone gyveno 15668 gyventojai, iš jų kaimo teritorijoje 8724 gyventojai. Zarasų mieste registruota 6276. Palyginti su 2017 metais, užfiksuotas 3 % gyventojų skaičiaus mažėjimo rodiklis. Zarasų rajono savivaldybės teritorija išlieka suskirstyta į 10 seniūnijų: Antalieptės, Antazavės, Degučių, Dusetų, Imbrado, Salako, Suvieko, Turmanto, Zarasų miesto ir Zarasų rajono.

2018 m. Zarasų rajono centralizuotame bibliotekų tinkle sutelkta 36,6 % gyventojų, Zarasų mieste – 34,5 % gyventojų. Palyginti su 2017 metais, rajono gyventojų sutelktumo rodiklis išaugo 3,3 %, miesto – 3,2 %.

2018 m. pokyčių Zarasų rajono centralizuotame bibliotekų tinkle (toliau – CBS) neįvyko.

Zarasų rajono centralizuotas bibliotekų tinklas:

218 Viešoji biblioteka. Struktūroje: Skaitytojų aptarnavimo skyrius, Vaikų literatūros skyrius, Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyrius, Ūkio skyrius.

218 3 miestelių struktūriniai padaliniai: Dusetų Kazimiero Būgos, Turmanto, Zarasų ligoninės padalinys.

218 13 kaimo struktūrinių padalinių: Antalieptės, Antazavės, Avilių, Baibių, Degučių, Imbrado, Sadūnų, Salako, Samanių, Smalvų, Suvieko, Šniukštų, Štadvilių.

218 2 nestacionarūs knygų išdavimo punktai.

Jungimas. Zarasų rajono savivaldybės spalio 12 d. sprendimu „Dėl pavedimo Zarasų rajono viešajai bibliotekai aptarnauti Dusetų Kazimiero Būgos gimnaziją“ metų pabaigoje pasirašyta jungtinės veiklos sutartis tarp viešosios bibliotekos ir Dusetų Kazimiero Būgos gimnazijos, pradėtas kurti Dusetų K. Būgos padalinio sujungimo su gimnazijos biblioteka modelis.

Atviros lankytojams valandos. Viešoji biblioteka ir padaliniai dirbo vadovaudamiesi Zarasų rajono tarybos 2017 m. gegužės 26 d. sprendimu Nr. T-123 „Dėl biudžetinių kultūros įstaigų darbo laiko suderinimo“.

Zarasų viešoji biblioteka lankytojams atvira pirmadieniais – penktadieniais nuo 10 iki 19 val., šeštadieniais nuo 10 iki 17 val. Seniūnijų centruose esantys Dusetų Kazimiero Būgos ir Turmanto padaliniai vartotojams atviri pirmadieniais – šeštadieniais po 8 valandas per dieną. Salako, Antalieptės ir Degučių padaliniai vartotojams atviri antradieniais – šeštadieniais po 8 valandas per dieną. Antazavės, Avilių, Baibių, Imbrado, Ligoninės, Samanių, Suvieko ir Šniukštų padaliniai atviri antradieniais – šeštadieniais po 6 valandas per dieną. Sadūnų ir Štadvilių padaliniai atviri antradieniais – šeštadieniais po 4 val. per dieną, Smalvų – antradieniais – šeštadieniais po 3 val. per dieną. Palyginti su 2017 metais, tinklo bibliotekos lankytojams buvo atviros 4,7 % trumpiau. 2018

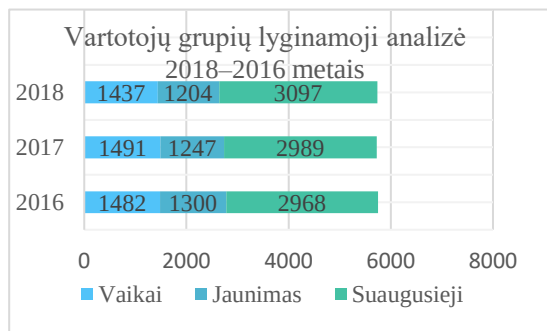
m. dėl sumažėjusių skaitytojų ir lankytojų statistikos rodiklių darbo laikas buvo sutrumpintas Antazavės padalinyje.

Nestacionarūs knygų išdavimo punktai. 2018 m. veikė 2 knygų išdavimo punktai prie Zarasų viešosios bibliotekos ir Salako padalinio – Zarasų ir Salako socialinės globos namuose. 2018 m. buvo aptarnaujama 13 asmenų. Jiems išduota 118 vnt. knygų: Zarasų socialinės globos namuose 65 vnt., Salako socialinės globos namuose išduotos 53 knygos.

Bibliotekinės paslaugos vartotojams už bibliotekos ribų. 2018 m. knygų pristatymo į namus paslauga buvo teikiama 274 asmenims, dėl sveikatos negalintiems lankytis bibliotekose. Jiems nunešta 2793 vnt. knygų ir periodinių leidinių. Knygas į namus nešė bibliotekininkės, šeimos nariai, kaimynai.

1.2 Registruoti vartotojai. Vartotojų sudėtis. Lankomumas

2018 m. Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos ir 16 struktūrinių padalinių (toliau – Zarasų CBS) paslaugomis naudojosi 5738 registruoti vartotojai (2017 m. – 5727), iš jų 1437 vaikai iki 14 metų (2017 m. – 1491). Zarasų CBS per metus užsiregistravo 7,5 %, t. y. 428 nauji vartotojai.

218 Vaikai sudarė 25 %, **218** jaunimo grupės vartotojai nuo 15 iki 27 metų amžiaus – 21 %, **218** suaugusieji nuo 28 metų – 54 % (2017- 52,2, 2016 m. – 51,6 %) visų registruotų vartotojų. Vartotojų grupių lyginamoji trijų metų analizė rodo mažėjanti vaikų ir jaunimo grupės skaičių. Tai siejama

su rajono gyventojų skaičiaus mažėjimu ir senėjimu.

Analizuojant vartotojų grupes pagal profesijas ir užimtumą (dirbantys, nedirbantys), 2018-ųjų metų rodiklių analizė parodė, kad Zarasų CBS dirbantys vartotojai sudarė 45,2 % (2017 m. – 44,8 %) registruotų suaugusių vartotojų, iš jų: tarnautojų – 25 %, darbininkų, amatininkų – 18,6 %, ūkininkaujančių – 1,6 %. Nedirbantys dėl neįgalumo ir registruoti darbo biržoje sudarė 14,2 %, pensinio amžiaus grupės – 20 % registruotų vartotojų.

Viešojoje bibliotekoje vartotojų grupių pagal profesijas ir užimtumą rodiklių analizė parodė, kad dirbantys vartotojai sudarė 51,9 % (2017 m. – 49,8 %). Iš jų tarnautojai – 28 %, darbininkai – 23,8 %, ūkininkai – 0,1 %). Nedirbantys dėl neįgalumo, registruoti darbo biržoje bedarbiai sudarė 13,2 % ir pensinio amžiaus vartotojai sudarė 14,5 % vartotojų.

2018 m. suaugusių ir jaunimo grupės vartotojų pagal išsimokslinimą sudėties rodiklių analizė parodė, kad Zarasų CBS besimokantys: mokiniai mokyklose, studentai kolegijose ir aukštosiose mokyklose – sudarė 38,3 % vartotojų. Vartotojai su aukštuoju išsimokslinimu sudarė 21,5 %, su aukštesnioju – 20,8 %, su viduriniu – 14,9 %, su nebaigtu viduriniu pagrindiniu – 3,5 % vartotojų.

Viešojoje bibliotekoje vartotojai su aukštuoju išsimokslinimu sudarė 28,2 %, su aukštesnioju – 20,8 %, su viduriniu – 8,2 %, su nebaigtu viduriniu, pagrindiniu – 1,2 % vartotojų.

2018 m. tinklo bibliotekose lankėsi 133511 lankytojų, t. y. vidutiniškai vienas lankytojas 23 kartus per metus.

Centralizuotas bibliotekų tinklas	2018 metai	Palyginti su 2017 m. proc. + / -
Atviros valandos lankytojams	24249	- 4,8
Registruoti vartotojai:	5738	+ 0,2
Iš jų registruoti vaikai	1437	- 3,6
Lankytojai	133511	+ 3,1
Išduotis	214537	+ 0,1
Išduotis vienam vartotojui	37,4	0

Viešoji biblioteka	2018 metai	Palyginti su 2017 m. proc. + / -
Atviros valandos lankytojams	2560	- 0,2
Registruoti vartotojai:	2163	+0,2
Iš jų registruoti vaikai	597	+0,3
Lankytojai	64700	+ 14,5
Išduotis	85593	- 1,8
Išduotis vienam vartotojui	39,6	- 2,0

Miestelių padaliniai	2018 metai	Palyginti su 2017 m. proc. + / -
Atviros valandos lankytojams	5751	+ 2,1
Registruoti vartotojai:	1438	+ 0,1
Iš jų registruoti vaikai	371	- 3,6
Lankytojai	25265	+ 0,6
Išduotis	41091	+ 2,8
Išduotis vienam vartotojui	28,5	+ 2,8

Kaimo padaliniai	2018 metai	Palyginti su 2017 m. proc. + / -
Atviros valandos lankytojams	15938	- 7,6
Registruoti vartotojai:	2137	+ 0,3
Iš jų registruoti vaikai	469	- 8,2
Lankytojai	43546	- 2,3
Išduotis	87853	+ 0,7
Išduotis vienam vartotojui	41,1	+ 0,5

2018 m. Zarasų viešoji biblioteka atvira lankytojams buvo 296 dienas. **Bibliotekoje per dieną vidutiniškai lankėsi 218 lankytojų.**

Miestelio padaliniai atviri lankytojams vidutiniškai 259 dienas. **Per dieną viename miestelio padalinyje vidutiniškai lankėsi 33 lankytojai.** (Didžiausias vidurkis Dusetų K. Būgos padalinyje – vidutiniškai 48 lankytojai).

Kaimo padaliniai lankytojams buvo atviri vidutiniškai 216 dienų. **Per dieną viename kaimo padalinyje vidutiniškai lankėsi 16 lankytojų.** (Didžiausi lankomumo vidurkiai Salako padalinyje vidutiniškai 33 lankytojai, Antalieptės – 27 lankytojai per dieną, Samanių – vidutiniškai 18 lankytojų per dieną).

1.3. Knygų ir kitų laikmenų dokumentų išdavimo paslauga

2018 m. Zarasų CBS fondą sudarė 166362 vnt. knygų ir kitų dokumentų. Palyginti su 2017 m., fondas sumažėjo 3,5 %. **Vienam rajono gyventojui tenka vidutiniškai 10 dokumentų, vienam registruotam vartotojui – vidutiniškai 29 dokumentai.**

2018 m. vartotojams išduota 214537 vnt. dokumentų, t. y. 0,1 % daugiau nei 2017 m. **Vienam vartotojui per metus išduota vidutiniškai 37,4 dokumentai. Fondo apyvarta yra 1,29.**

Zarasų CBS vartotojams į namus išduota 118650 fiz. vnt. dokumentų (56,4 %), vietoje naudotasi 95887 (93477) fiz. vnt. dokumentų (43,6 %). Palyginti su 2017 metais, išduoties į namus rodiklis sumažėjo 1,8 %, o naudojimosi dokumentais vietoje išaugo 2,6 %.

Zarasų viešojoje bibliotekoje vartotojams išduota 85593 vnt. dokumentų, t. y. 1,8 % mažiau nei 2017 m. Į namus išduota 45445 fiz. vnt. dokumentų (53 %), vietoje naudotasi 40148 vnt. dokumentų (47 %). Palyginti su 2017 metais, išduoties į namus rodiklis sumažėjo 5,9 %, o naudojimosi dokumentais vietoje rodiklis išaugo 3,4 %. **Vienam viešosios bibliotekos vartotojui išduota vidutiniškai 39,6 dokumentai.**

Miestelių padaliniuose vartotojams išduota 41091 vnt. dokumentų, t. y. 2,8 % daugiau nei 2017 m. Į namus išduota 28177 vnt. dokumentų (69 %), vietoje naudotasi 12914 vnt. dokumentų (31 %). Palyginti su 2017 metais, miestelių padaliniuose dokumentų išduoties į namus rodiklis išaugo 6 %, naudojimosi dokumentais vietoje rodiklis sumažėjo 3,7 %. **Vienam miestelio bibliotekos vartotojui išduota vidutiniškai 29 dokumentai.**

Kaimo padaliniuose vartotojams išduota 87853 vnt. dokumentų, t. y. 0,9 % daugiau nei 2017 m. Į namus išduota 45028 vnt. dokumentų (51 %), vietoje naudotasi 42825 vnt. dokumentų (48 %). Palyginti su 2017 metais, kaimo padaliniuose išduoties į namus rodiklis sumažėjo 2 %, o naudojimosi dokumentais vietoje rodiklis išaugo 3,9 %. **Vienam kaimo bibliotekos vartotojui išduota vidutiniškai 41 dokumentas.**

2018 m. Zarasų CBS periodinių leidinių išduotis sudarė 53 % visos išduoties. Viešojoje bibliotekoje periodinių leidinių išduotis sudarė 43 %, miestelių padaliniuose vidutiniškai 41,3 % (palyginimui: Dusetų K. Būgos padalinyje periodinių leidinių išduotis sudarė 21 %, Turmanto padalinyje – 55 %, Ligoninės padalinyje – 76 % visos išduoties). Kaimo padaliniuose periodikos išduotis sudarė vidutiniškai 67 % visos išduoties (palyginimui: Salako padalinyje 49 %, Smalvų padalinyje 87 % visos išduoties).

2018 m. Zarasų CBS buvo prenumeruojami 287 egzemplioriai, 58 (2017 m. – 64 pav.) pavadinimų periodiniai leidiniai, iš kurių 15 pavadinimų laikraščiai. Dovanų gauta 56 pavadinimų periodinių leidinių. Viešojoje bibliotekoje buvo prenumeruojami 131 egz. 52 pavadinimų periodiniai leidiniai, iš kurių 8 pavadinimų laikraščiai.

Literatūros išduoties ir fondo panaudojimo santykis 2018 m.

	Grožinės literatūros išduotis	Grožinės literatūros apyvarta	Mokslo šakų literatūros išduotis	Mokslo šakų literatūros fondo apyvarta	Iš jų: periodinių leidinių išduotis	Periodinių leidinių apyvarta
CBS	87821	0,9	126716	2,4	112776	7,9
Viešoji biblioteka	37148	1,0	48445	1,8	36944	4,2
Miestelių	21090	1,2	20001	2,5	16669	14,3
Kaimo	29583	0,7	58270	3,0	59163	13,3

2018 m. **Zarasų CBS** grožinių leidinių išduotis sudarė 40,9 % (2017 m. – 38,7 %) visos išduoties, mokslo šakų dokumentų – 59,1 % (2017 m. – 61,4 %). Palyginti su praeitais metais, grožinės literatūros apyvarta išaugo 5,6 %, periodinių leidinių apyvarta sumažėjo 3,7 %.

2018 m. **viešojoje bibliotekoje** grožinių dokumentų išduotis sudarė 43,4 %, mokslo šakų dokumentų – 56,6 % visos dokumentų išduoties. Palyginti su praeitais metais grožinės literatūros išduoties rodiklis išaugo 1,4 %, periodinių leidinių 2,7 %.

2018 m. **miestelių padaliniuose** grožinių dokumentų išduotis sudarė 51,3 %, mokslo šakų dokumentų – 51,7 %. Iš jų periodinių leidinių išduotis 29,8 %.

2018 m. **kaimo padaliniuose** grožinių dokumentų išduotis sudarė 33,7 %, mokslo šakų dokumentų – 66,3 %. Iš jų periodinių leidinių išduotis 52,8 %.

Analizuojant išduoties rodiklius, tendencija išlieka panaši – didžiausią išduoties rodiklį sudaro periodinių leidinių išduotis.

LIBIS duomenimis 2018 m. Skaitytojų aptarnavimo skyriuje **grožinės literatūros skaitomiausių kūrinių penketukas:**

1. Vidurnakčio rožė: romanas. / Lucinda Riley. - Vilnius, 2016. (48 k.)
2. Mano geriausios draugės dukra: romanas. / Dorothy Koomson. - Vilnius, 2008. (45 k.)
3. Niekada nepamiršti: [romanas]. / Michel Bussi. - Vilnius, 2015. (41 k.)
4. Septynios seserys: Majos istorija: romanas. / Lucinda Riley. - Vilnius, 2016. (35 k.)
5. Mažo miestelio moterys: romanas. / Cathy Kelly. - Vilnius, 2014. (34 k.)

Skaitomiausių mokslo informacinių leidinių penketukas:

1. Neregėta Lietuva: [fotoalbumas]. / Marius Jovaiša. - Vilnius, 2007 (237 k.)
2. Zarasai ežerų glėbyje: [fotoalbumas]. / Algimantas Navickas. - Utena, 2016 (227 k.)
3. We love Lithuania: [albumas] / [sudarė Sigita Rudaminienė, Simonas Rudaminas, Andrius Milinavičius]. - [Vilnius], 2015. (219 k.)
4. Fotoskrydis: [visa Lietuva: fotoalbumas. / Kęstutis Fedirka]. - Kaunas, 2010. (213 k.)
5. Pasižvalgymai po Vilnių: miesto mikrorajonai. / Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka. - Vilnius, 2015 (178 k.)

1.3. Tarpbibliotekinio abonemento paslauga

Nesant leidinio fonde skaitytojams sudaryta galimybė užsisakyti leidinį naudojantis tarpbibliotekinio abonemento (TBA), t. y. skolinimosi dokumentų arba straipsnių kopijų iš nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos ir Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos fondų, paslauga. 2018 m. į Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės Bitės viešosios bibliotekos bei Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos TBA skyrius išsiųsta 16 užklausų ir gauta 14 dokumentų: iš jų 12 originalų, 2 kopijos. Skaitytojų aptarnavimo skyriuje šia paslauga naudojosi 9 abonentai. Dokumentai užsakomi per LIBIS tarpbibliotekinio skolinimo posistemį, užsakymai vykdomi labai operatyviai, bet paslauga nėra populiari, nes mokama.

II. BIBLIOTEKOS INFORMACINIŲ IŠTEKLIŲ FORMAVIMAS IR POPULIARINIMAS

2.1. Fondo sudarymas ir tvarkymas. Fondo būklė

Viešosios bibliotekos ir struktūrinių padalinių fondų turinys universalus. Jis nėra statiškas.

AB Nuolat papildomas naujais grožinės literatūros kūrinių, moksliniu ir pažintiniu požiūriu vertingais ir reikalingais dokumentais, kraštotyros dokumentais;

AB šalinama iš fondų nepopuliarūs, mažiau reikšmingi ir reikalingi dokumentai.

Pagrindinis fondų komplektavimo šaltinis – einamasis komplektavimas, t. y. bibliotekos fondų papildymas naujais dokumentais. Pagrindinis įsigijimo kriterijus – viešieji pirkimai, laikantis Viešųjų pirkimų įstatymo.

2018 m. gruodžio 31 d. Zarasų rajono centralizuotos bibliotekų sistemos (Zarasų CBS) dokumentų fondą sudarė 166362 fiz. vnt. (40846 pav.) dokumentų. Palyginti su 2017 metais, Zarasų CBS dokumentų fondas sumažėjo 3,5 % arba 6056 vnt. Knygų sumažėjo 5776 vnt., serialinių leidinių 341 vnt.

2018 metais, baigiant kaimo padalinių fondų rekatalogavimą, buvo nuosekliai peržiūrėtas fondų turinys, atrinkti ir pašalinti neaktualaus turinio bei susidėvėję leidiniai. Periodinių leidinių kasmet šiek tiek sumažėja, nes kylant prenumeratos kainoms tenka jų užsakyti vis mažiau. Garsinių

ir garsinių regimųjų dokumentų fondas pasipildė naujais vaizdiniais ir dokumentiniais filmais, muzikos įrašais, tačiau elektroninių dokumentų mažėja. Vis daugiau informacijos iš fizinių laikmenų persikelia į virtualią erdvę, atsinaujinant technikai bei programinei įrangai kai kurie elektroniniai dokumentai tampa ne tik neaktualūs, bet ir techniškai neperskaitomi. Juos tenka šalinti iš fondų.

2018 m. pabaigoje mainų fonde buvo 4146 vnt. Per metus nurašyta 753 vnt. neaktualių leidinių. Visas mainų fondas yra rekataloguotas ir suvestas į LIBIS elektroninį katalogą.

Zarasų rajono CBS palyginamoji fondo sudėtis 2018 - 2017 m.				
Metai	Iš viso	Knygų	Periodinių	Elektroninių, garsinių, mišrių, kitų
2018	166362	146796	14243	5323
2017	172418	152572	14584	5262

Zarasų viešojoje bibliotekoje 2018 m. pabaigoje buvo 71211 vnt. (39400 pav.) dokumentų. Palyginti su 2017 m., fondas sumažėjo 537 vnt. Sumažėjo knygų ir elektroninių dokumentų skaičius. Vėl pasipildė mišrių garsinių regimųjų dokumentų fondas – įsigyta naujų 3D vaizdinių ir animacinių filmų.

Miestelių padaliniuose 2018 m. pabaigoje buvo 26090 vnt. dokumentų. Palyginti su 2017 metais, fondas sumažėjo 219 vnt.

Kaimo padaliniuose 2018 m. pabaigoje buvo 64152 vnt. dokumentų. Palyginti su 2017 metais, fondas sumažėjo 5020 vnt. Labiausiai sumažėjo knygų, nes rekatalogavus padalinių fondus buvo atrinktos susidėvėjusios ir aktualumą praradusios knygos. Kasmet mažėja ir serialinių leidinių, nes brangstant laikraščiams ir žurnalams jų užsakoma vis mažiau.

Viešosios bibliotekos ir padalinių palyginamoji fondo sudėtis 2018–2017 m.						
	Viešoji biblioteka	+/-	Miestelių padaliniai	+/-	Kaimo padaliniai	+/-
Knygų	57991	-537	24653	-219	64152	-5020
Serialinių	8630	+236	1166	-60	4447	-517
Garsinių	2201	+39			212	-2
Regimųjų	60	0	166	+2	83	-2
Mišrių garsinių regimųjų	1153	+36	31	+1	2	0
Vaizdinių	32	-2	4	0	1	0
Kartografinių	27	0	4	0	68	+8
Spausdintų natų	591	+6	23	-3	79	-3
Elektroninių	352	-19	33	0	6	0
Rankraščių	174	+1	10	+1	11	-2
Iš viso	71211	-240	26090	-278	69061	-5538

Analizuojant CBS grožinės literatūros ir mokslo šakų fondą 2018 m. pabaigoje yra 98249 (59,1 %) vnt. grožinės ir ikimokyklinio amžiaus vaikams skirtos literatūros. Mokslo šakų literatūros yra 68113 (40,9 %). Teminė fondo sudėtis beveik nepakito.

Teminė fondo sudėtis 2018-2017 m.

	Grožinė ir ikimokyklinė literatūra		Mokslo šakų literatūra	
	2018	2017	2018	2017
CBS	98249 (59,1 %)	101271 (58,7 %)	68113 (40,9 %)	71147 (41,3 %)
VB	36006 (50,6 %)	33998 (47,6 %)	35205 (49,4 %)	37453 (52,4 %)
Miestelių	17018 (65,2 %)	16906 (64,1 %)	9072 (34,8 %)	9462 (35,9 %)
Kaimų	45245 (65,5 %)	47996 (64,3 %)	23816 (34,5 %)	26603 (35,7 %)

Periodiniai leidiniai sudaro 8,6 % CBS fondo (14243 vnt.). Viešojoje bibliotekoje periodiniai leidiniai sudaro 12,1 % fondo (8630 vnt.), miestelių padaliniuose – 4,5 % (1166 vnt.) fondo, kaimo padaliniuose – 6,4 % (4447 vnt.)

Vienam vartotojui rajone vidutiniškai tenka 29 (2017 m. – 30,1) leidiniai. Zarasų viešojoje bibliotekoje vienam vartotojui tenka 32,9 (2017 m. – 33,1) leidiniai, miestelių bibliotekose – 18,1 (2017 m. – 18,4), kaimo bibliotekose – 32 (2017 m. – 35) leidiniai.

Vienam gyventojui Zarasų rajone vidutiniškai tenka 10,6 (2017 m. – 10,9) leidinių. Zarasų mieste – 11,4 (2017 m. – 11,1) leidinių, miesteliuose 8,5 (2017 m. – 8,5), kaimuose vienam gyventojui tenka 11 (2017 m. – 12) leidinių.

2.2. Dokumentų gautis. Finansavimo šaltiniai

2018 m. CBS gauta 8692 vnt. (1456 pav.) dokumentų. Fondo atnaujinimas sudarė 4,8 %.

CBS gautis	2018	2017	+ / -
Knygų	4531	4081	450
Periodinių leidinių	4050	4098	-48
Garsinių	41	12	29
Mišrių garsinių regimųjų	37	90	-53
Natų	28	19	9
Kompiuterinių	2	2	0
Rankraščių	3	17	-14
Iš viso:	8692	8319	373

2018 m. Zarasų CBS įsigyta 3375 vnt. (2017 m. – 3169 vnt.) grožinės literatūros, **400 vnt.** (2017 m. – 253 vnt.) literatūros ikimokyklinio amžiaus vaikams, **4917 vnt.** (2017 m. – 4897 vnt.) mokslo šakų leidinių (su periodika).

2018 m. gautis kiek didesnė negu 2017 m., daugiau gauta knygų, garsinių dokumentų ir natų. Periodinių leidinių gauta kiek mažiau, nes jie kasmet vis brangsta, o lėšų jų įsigijimui skiriama tiek pat. 2018 m. prenumeruota 287 vnt. 58 pavadinimų periodiniai leidiniai (2017 m. – 64 pav.), dovanų gauta 48 pavadinimų žurnalai ir 8 pavadinimų laikraščiai. Gauta regioninių, teminių žurnalų, tam tikrų organizacijų leidinių: „Naujoji Romuva“, „Dainava“, „Donelaičio žemė“, „Kariūnas“, „Valstybė“, „Artuma“, „Ateitis“. Kultūros leidinių: „Dailė“, „Muzikos barai“, „Metai“, „Kultūros barai“, „Dury“, „Tautodailės metraštis“, „Lietuvos fotografija“ ir kt.

2018 m. Zarasų viešoji biblioteka įsigijo 2264 vnt. (2016 m. – 2316) dokumentų, iš kurių 1308 vnt. knygų, 870 vnt. periodinių leidinių, 39 vnt. garsinių, 36 vnt. garsinių regimųjų dokumentų, 9 vnt. natų, 1 vnt. kompiuterinių dokumentų ir 1 vnt. rankraščių. Lyginant su 2017 m. viešosios bibliotekos gautis kiek mažesnė. Mažiau gauta knygų ir mišrių garsinių regimųjų dokumentų.

2018 m. miestelių padaliniai įsigijo 1664 vnt. (2017 m. – 1593) dokumentų, iš kurių 882 vnt. knygų, 769 vnt. periodinių leidinių, 2 vnt. garsinių, 1 vnt. garsinių regimųjų dokumentų, 9 vnt. natų, 1 vnt. rankraščių. 2018 m. miestelių padaliniuose knygų gauta 60 vnt. daugiau, negu 2017 m. Periodinių leidinių gauta beveik tiek pat.

Vidutiniškai vienas miestelio padalinys 2018 metais gavo 554 vnt. (2017 m. – 531 vnt.) dokumentų. Knygų vidutiniškai po 294 vnt. (2016 m. - 274 vnt.)

2018 m. kaimo padaliniai įsigijo 4764 vnt. (2017 m. – 4410) dokumentų, iš kurių 2341 vnt. knygų, 2411 vnt. periodinių leidinių, 5 vnt. natų, 1 vnt. rankraščių. Kaimo padaliniuose gautis 353 vnt. didesnė negu 2017 m. Gauta daugiau knygų. Vienas kaimo padalinys vidutiniškai per metus gavo 366 vnt. (2017 m. 339 vnt.) leidinių. Knygų – vidutiniškai 180 vnt. (2017 m. – 148 vnt.).

2018 m. dokumentų gauta iš viso už 36412 eurų.

Finansavimo šaltiniai (Eurais)

	2018	2017	+/-
Kultūros ministerijos skirtos lėšos	13464	13304	+160
Zarasų rajono savivaldybės skirtos lėšos	12700	12700	0
Projektai	0	123	-123
Leidiniai, kurių leidybą rėmė Kultūros taryba	2421	2360	+61
Parama	853	95	+758
Gyventojų parama 2%	146	175	-29
Fizinių ir juridinių asmenų parama bei dovanos (įkainota komisijos)	6693	4489	+2204
Kitos lėšos	135	458	-323
Iš viso:	36412	33704	+2708

Kultūros ministerijos lėšų gauta 160 eurų daugiau, negu 2017 m. Zarasų rajono savivaldybė skyrė tiek pat lėšų dokumentams įsigyti kaip ir praėjusiais metais. Iš jų 3900 eurų panaudota knygų, garsinių bei mišrių garsinių regimųjų leidinių įsigijimui, 8800 eurais – periodinių leidinių prenumeratai. (2018 m. 2-4 ketvirčiams bei 2019 m. 1 ketvirčiui). Savivaldybės skirtos lėšos sudarė 34,8 %, Kultūros Ministerijos lėšos sudarė 36,9 % visų lėšų dokumentams įsigyti.

Bibliotekai skirti 2 procentai gyventojų pajamų mokesčio taip pat buvo panaudoti spaudiniams įsigyti. 2018 m. ši suma mažesnė, negu 2017 m., kasmet ši suma vis mažėja.

Inventorintų dokumentų vnt. įsigijimas pagal finansavimo šaltinį (vnt.)

	2018	2017	+ / -
Kultūros ministerijos lėšomis	1767	1803	-36
Zarasų rajono savivaldybės lėšomis	513	424	+89
Projektų lėšos	0	33	-33
Leidiniai, kurių išleidimą rėmė Kultūros taryba	231	212	+19
Fizinių ir juridinių asmenų parama bei dovanos	2095	1525	+570
Gyventojų parama 2%	13	39	-26
Kitos lėšos	23	187	-164
Iš viso:	4642	4223	+419

2018 m. už vieną knygą vidutiniškai mokėta po 7,62 euro.

Už valstybės lėšas ir piniginę gyventojų paramą viešųjų pirkimų būdu įsigytos knygos ir kitos laikmenos (be periodinių ir serialinių leidinių) sudaro 43,4 % visos 2018 m. gauties. 5 % sudaro Kultūros tarybos remti leidiniai, 45,1 % sudaro fizinių ir juridinių asmenų dovanos.

Knygas dovanuoja autoriai, redaktoriai, sudarytojai, literatūrinių renginių dalyviai, skaitytojai, bibliotekos bičiuliai. Skaitytojai dovanuoja 283 knygas. Savo knygas dovanuoja autoriai Mykolas Sauka, Marius Jovaiša, Meilė Kudarauskaitė, Rasa Bačiulienė, Angelė Viburytė-Braknienė, Juozas Žitkauskas, Juozas Keliuotis, Saulius Sidaras, dailininkas kraštievis Šarūnas Sauka ir kiti.

Iš Jungtinių Amerikos Valstijų atkeliavo buvusio Zarasų gimnazijos direktoriaus (1941-1944) lietuvių istoriko ir visuomenės veikėjo Prano Pauliukonio (1904-1970) knygų kolekcija. Senųjų leidinių fondą papildė Čikagoje bei Vokietijoje išleisti Prano Pauliukonio vadovėliai gimnazijoms „Tautos istorijos mokymas“ (1963) ir „Vidurinių amžių istorija“ (1947), Vaižganto „Lietuvių literatūra rusų raidėmis“ (1924), 1913-1923 m. išleistas 4 tomų „Šventasis raštas. Senojo Testamento“, Antano Alekno „Katalikų bažnyčia Lietuvoje“ (1936), Petro Rusecko „Kaip lenkinta Vilniaus kraštas“ (1930), Kazio Bizausko „Literatūros teorija“ (1922), Felikso A. G. Bernatovičiaus „Pajauta Lizdeiko duktė, arba Lietuva XIV metašimtyj“ (1911), Jono Biliūno „Raštai“ (1946) ir „Paveikslai, apysakos ir eilės“ (1913), Bernardo Brazdžionio „Tremties metai“ (1947), „Vincas Kudirkos raštai“ (1909), Maironio „Raseinių Magdė“ (1947) ir „Naujoji Lietuva“ (1947), Vincas Mykolaičio Putino „Raštai“ (1921), „Altorių šešėly“ (1933), Vincas Pietario „Algimantas“ (1921), Antano Rucevičiaus atsiminimai „Sunkiaisiais laikais“ (1920), Vincas Bartuškos „Kelionė Lietuvon 1916 karės metais“, (1916), Antano Strazdo „Raštai“ (1914), Motiejaus Valančiaus „Paaugusių žmonių knygelė“ (1920).

Lietuvos Respublikos Prezidentės globojama akcija „Knygų Kalėdos“ papildė bibliotekos fondus keliomis dešimtimis aktualių knygų. Knygų Kalėdų akcijoje dalyvavo „Švieskime vaikus“ labdaros ir paramos fondas. Jo direktorė Vaida Mandrijauskaitė padovanojo naujų knygų švietimo ir kultūros organizacijoms.

Vasario 22 d. Vilniaus parodų ir kongresų centre „Litexpo“ 19-osios tarptautinės Vilniaus knygų mugės metu Lietuvos bibliotekininkų draugijos pirmininkės Jolitos Steponaitienės teikimu, Vilniaus knygų mugės 2018 m. organizatorių ir Encyclopaedia Britannica atstovų iniciatyva, atkurtos Valstybės šimtmečio proga, Zarasų rajono savivaldybės viešajai bibliotekai buvo padovanotas Encyclopaedia Britannica rinkinys. Su šia reikšminga nominacija, kuri buvo įteikta vienintelei Zarasų viešajai bibliotekai, sveikino Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos ir kitų bibliotekų vadovai, bibliotekininkai ir draugai.

Vykdamas viešuosius pirkimus per metus sutartys sudarytos su 19 tiekėjų. Knygos pirktos ir iš leidėjų, ir iš autorių. Kaip ir ankstesniais metais daugumą viešųjų pirkimų laimi UAB „Alma littera sprendimai“, antroje vietoje išlieka UAB „Patogu pirkti“. 2018 m. iškilo naujas tiekėjas – UAB „Balto trader“, pasiūlęs nemažai įvairių leidėjų knygų ir laimėjęs viešuosius pirkimus pasiūlęs mažiausią kainą. Knygos pirktos ir iš leidėjų, ir iš autorių: Alma littera sprendimai, UAB Patogu pirkti, UAB „Balto trader“, UAB „Baltų lankų leidyba“, UAB „Tyto alba“, UAB „Nieko Rimto“, (UAB) „Jotema“, Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, VšĮ „Terra Publica“, UAB „Svajonių knygos“, UAB „VipSupply“, UAB „Margos svajos“, VšĮ „Gelmės“, UAB „Briedis“ (leidykla), V.Staniulio knygynas, UAB „Humanitas“, UAB „Kultūros“ leidykla, UAB „Presvika“.

2.3. Dokumentų nurašymas

2018 m. iš viso nurašyta 14748 vnt. leidinių. Zarasų viešojoje bibliotekoje nurašyta 2504 vnt. dokumentų. Miestelių padaliniuose nurašyta 1942 vnt. Kaimo padaliniuose nurašyta 10302 vnt. dokumentų.

CBS dokumentų nurašymo palyginamoji lentelė

	2018	2017	+ / -
Knygų	10307	12818	-2511
Periodinių leidinių	4391	4995	-604
Garsinių	2	12	-10
Garsinių regimųjų	2	45	-43
Natų	17	9	8
Rankraščių	3	1	2
Elektroninių	24	7	17
Vaizdinių	2	2	0
Kartografinių	0	1	-1
Kitokių (brošiūrų)	0	11	-11
Iš viso	14748	17901	-3153

Nurašymo priežastys: susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai – 54,3 %, praradę aktualumą – 43 %, vartotojų prarasti – 2,6.

III. INFORMACINIŲ PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ IR PRIEINAMUMAS

3.1. Elektroninės paslaugos

Siekdama tenkinti kintančius bendruomenės narių poreikius, Zarasų viešoji biblioteka nemažai dėmesio skiria elektroninių paslaugų užtikrinimui – prieigai prie interneto, interneto svetainės palaikymui, elektroninio katalogo funkcionavimui, prieigai prie duomenų bazių.

Zarasų viešojoje bibliotekoje, naudojantis Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) programine įranga, yra automatizuoti katalogavimo procesai, užtikrintas automatizuotas vartotojų bibliotekinis aptarnavimas, dokumentų užsakymas ir išdavimas, suteikiama vartotojui galimybė naudotis interaktyviomis elektroninėmis paslaugomis.

Elektroninis aptarnavimas. 2018 m. LIBIS Vartotojų aptarnavimo sistema nebuvo plečiama. Ši sistema įdiegta ir veikia viešojoje bibliotekoje ir 7 padaliniuose – Dusetų K. Būgos, Turmanto, Zarasų ligoninės, Antalieptės, Antazavės, Imbrado ir Salako. Vartotojai šiose bibliotekose aptarnaujami automatizuotai su LIBIS vieningu skaitytojo pažymėjimu, galiojančiu visose Lietuvos bibliotekose, įdiegusiose LIBIS. Veikia sukurta vartotojų automatinio informavimo sistema, siunčianti elektroninius priminimus apie tai, kad baigiasi dokumentų išdavimo laikas ir pasiūlymus automatiškai pratęsti išdavimo terminą. 2018 m. buvo išsiųstos 10184 žinutės apie gražintinus dokumentus. Pratęsimo paslauga pasinaudota 4857 kartus.

Nuotolinis knygų užsakymas ir rezervavimas. Vartotojai turėjo galimybę internetu naudotis dokumentų nuotolinio užsakymo paslauga. Internetu vartotojai iš viešosios bibliotekos ir 6 padalinių fondų užsisakė 279 knygas, o rezervavo 896 knygas. Tai sudarė 0,5 % visos išduoties sistemoje.

Elektroninė dokumentų paėmimo / grąžinimo savitarnos sistema. Zarasų viešojoje bibliotekoje prie įėjimo į biblioteką įrengtas elektroninis savitarnos knygų grąžinimo įrenginys,

kuris užtikrina vartotojams galimybę grąžinti dokumentus bet kuriuo paros metu. Naudojantis šiuo įrenginiu per metus grąžintos 2947 knygos. Knygų paėmimo-gražinimo savitarnos įrenginys, įrengtas grožinės literatūros abonemente, lieka vis mažiau populiarus – grožinę literatūrą skaito daugiau vyresnio amžiaus vartotojai, kurie nesinaudoja technologine įranga. Savitarnos paslaugomis pasinaudojo 525 vartotojai.

Elektroninės knygos. Skaitytojams nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos portale www.ibiblioteka.lt siūloma skaityti lietuvių autorių ir į lietuvių kalbą išverstas elektronines knygas, kurių daugiau kaip 2000 vnt. Prisijungus prie portalo galima knygas atsisiųsti ir į mobilius įrenginius. Nors bibliotekininkai skatino naudotis elektroninėmis knygomis, paslauga nebuvo populiari. „Vyturio“ leidyklos elektroninių knygų biblioteka per metus pasinaudota 111 kartų.

Elektroninis katalogas. 2018 m. viso tinklo bibliotekų fondai baigti rekataloguoti, todėl elektroninis katalogas visiškai funkcionuoja. 2018 m. rekataloguota 674 dokumentai. Baigti rekataloguoti Smalvų ir Sadūnų padalinių fondai. Vartotojai turi galimybę rasti išsamią informaciją apie Zarasų rajono bibliotekose esančius publikuotus dokumentus. Prieinamas suvestinis LIBIS elektroninis katalogas suteikia vartotojams informaciją apie Lietuvos bibliotekose esančius šalyje bei užsienyje publikuotus dokumentus. 2018 m. gruodžio 31 d. Zarasų CBS elektroniniame kataloge buvo 93604 įrašai. 2018 m. sukurti 2922 įrašai. Redaguota 3222 įrašai.

2018 m. Zarasų viešosios bibliotekos sukurti įrašai į Suvestinį katalogą siųsti automatiškai, automatiškai papildoma vardų ir dalykų bazė, reikšminiai žodžiai gaunami elektroniniu paštu ir įkraunami rankiniu būdu. Į suvestinį katalogą el. paštu siųsti Zarasų rajono laikraščio „Zarasų kraštas“ straipsnių aprašai. 2017 metais sukurta ir eksportuota 909 įrašai.

3.2. Prieiga prie prenumeruojamų duomenų bazių

2018 m. vartotojai turėjo galimybę naudotis prieiga prie dviejų užsienio licencijuotų specializuotų duomenų bazių. EBSCO Publishing duomenų bazėje (anglų kalba) pasiekiami 8 temų duomenų paketai (*Academic Search Complete, Business Source Complete with Regional Business News, ERIC, Health Source: Nursing/Academic Edition, Health Source - Consumer Edition, MasterFILE Premier, MEDLINE, Newspaper Source*). Naxos Music Library – išsami muzikos duomenų bazė, kurioje pateikiami klasikinės, džiazo, pasaulio tautų folkloro, šiuolaikinės populiariosios, roko muzikos įrašai, kompozitorių ir atlikėjų biografijos, muzikos terminų žodynas ir kita informacija. Per metus dviejose duomenų bazėse atliktos 382 paieškos. Infolex teisinės informacijos duomenų bazėje pateikiami naujausi teisės aktai, teismų sprendimai. 2018 m. duomenų bazėje lankytojai atliko 588 paieškas.

2018 m. užprenumeruota lietuvių autorių ir knygų lietuvių kalba mokyklinio amžiaus skaitytojams internetinė biblioteka www.vyturys.lt. Skaitytojams suteikta galimybė pasirinktą elektroninę knygą skaityti mobiliame įrenginyje bibliotekoje ir išėjus iš bibliotekos patalpų kitose skaitymui patogiose vietose. Per metus perskaityta 111 elektroninių knygų.

3.3. Informacijos užklausa

Šiandieninėje visuomenėje informacijos paslaugos suprantamos plačiai. Tai tiesiogiai arba elektroninėmis priemonėmis ir per atstumą individualiu informacinės visuomenės paslaugos gavėjo

prašymu teikiamos paslaugos. Zarasų viešojoje bibliotekoje pagrindinės informacijos paslaugos – atsakymai į vartotojų pateiktas užklaudas teikiamos visose bibliotekose. 2018 m. vartotojai bibliotekininkams pateikė 10952 (2017 m. – 9779) informacines užklaudas, iš jų 318 – elektroniniu būdu. Bibliotekininkai atsakė į 10847 užklaudas, arba į 99 % visų pateiktų užklausių. Palyginti su 2017 metais, užklausių pateikta 10 % daugiau. Elektroninėmis priemonėmis gauti paklausimai sudarė 2,9 % nuo bendro pateiktų užklausių skaičiaus.

Viešojoje bibliotekoje vartotojai pateikė 6456 informacines užklaudas, atsakyta į 6422 užklaudas, arba į 98 % pateiktų užklausių. Miestelių padaliniuose vartotojai pateikė 537 (521) informacines užklaudas, atsakyta į 522, arba 97 % pateiktų užklausių. Kaimo bibliotekose iš vartotojų gauta 3959 užklausių. Atsakyta į 3903, arba 98 % pateiktų užklausių.

2018 m. didžiąją dalį – 54,5 % – sudarė teminės užklaupos. Tikslinamosios sudarė 29,9 % , faktografinės užklaupos – 2,7 %, adresinės–12,9 % pateiktų užklausių.

Viešojoje bibliotekoje teminės užklaupos sudarė 57,7 %, tikslinamosios 37,5 %, faktografinės, adresinės, kitos –4,8 %.

Daugiausia užklausių pateikė moksleiviai ir studentai. Pateiktas temines užklaudas galima grupuoti pagal temas (pvz., literatūros kūrinio analizė, gyvenimo reiškiniai, susiję su katalikų bažnyčia, nacionalinis klausimas Lietuvoje, literatūra apie priklausomybę ir sveikimo kelią, darbo laiko planavimas, gabaus vaiko drama ir savasties paieška, žmogaus intelektas, pagrindinės hodegetikos sąvokos, metakognityvinių gebėjimų ugdymas, epilepsijos požymiai, Bolingerio juosta), problemą (pvz., kaip gyventi su indigo vaikais, kaip atpažinti autizmo požymius, kokios yra indiško svogūno gydomosios savybės, kaip gaminti žolelių antpilus, nuovirus, pavilgus, rankų darbo muilą) ar mokslo šaką (pvz. žemės ūkio, medicinos, literatūros, meno, psichologijos, filosofijos, istorijos) ir kita.

3.4.Viešojo interneto prieiga

2018 m. viešosios interneto prieigos taškai veikė viešojoje bibliotekoje ir visuose padaliniuose. Zarasų centralizuotame bibliotekų tinkle gyventojams buvo prieinami 120 viešosios prieigos kompiuterių, iš kurių 119 su interneto prieiga.

Vidutiniškai 47 vartotojams tenka 1 kompiuterizuota darbo vieta. Tūkstančiui bibliotekų vartotojų tenka 20 kompiuterizuotų darbo vietų su interneto prieiga. Tūkstančiui rajono gyventojų tenka vidutiniškai 7 kompiuterizuotos darbo vietos su interneto prieiga.

Metų pabaigoje 5 naujais kompiuteriais iš nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos pagal LR Kultūros ministerijos investicijų projektą „Bibliotekų kompiuterizavimas 2018“ atnaujintos kompiuterizuotos darbo vietos viešojoje bibliotekoje.

Interneto prieiga naudojosi 5186 vartotojai. 2018 m. įvyko 30276 (2017 m. – 29093) interneto seansai. Naudojimosi viešosios interneto prieigos paslauga rodiklis neauga. Viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose teikiama bevielio interneto prieiga. Vis daugiau gyventojų įsigyja išmaniuosius įrenginius, kuriais naudojasi bibliotekose arba viešose erdvėse šalia bibliotekų, šio panaudos rodiklio apskaita nevedama.

3.5.Vartotojų mokymai

Viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose darbuotojai prisideda prie vartotojų informacinių kompetencijų stiprinimo teikdami konsultacijas informacinio, kompiuterinio, skaitmeninio raštingumo klausimais ir organizuodami vartotojams mokymus. Vis dažniau prašoma konsultuoti

kaip naudotis e. valdžios, e. sveikatos, e. bankininkystės, e. prekybos ir kt. paslaugomis bei medijomis, kaip skelbti informaciją socialiniuose tinkluose, naudotis išmaniųjų įrenginių galimybėmis.

2018 m. gyventojų mokymams, konsultavimui ir pažintinėms ekskursijoms skirta 1115 val. Mokymus vykdė profesionalūs lektoriai ir bibliotekininkai. Apmokyti 1308 dalyviai.

2018 m. pagrindinė gyventojų mokymo priemonė buvo asmeninės konsultacijos.

Bibliotekinės konsultacijos. Dalyvavo 389 dalyviai

Kompiuterinio raštingumo konsultacijos. Dalyvavo 535 dalyviai

Skaitmeninio raštingumo konsultacijos. Dalyvavo 384 dalyviai

Centralizuotas tinklas	Vartotojams organizuotų grupinių ir individualių apmokymų trukmė (val.)	Ekskursijos (val.)	Individualios konsultacijos (val.)
Viešoji biblioteka	57	38	635
Teritoriniai struktūriniai padaliniai	489	26	114
Iš viso:	302	64	749

Mokymai viešojoje bibliotekoje

Nacionalinės bibliotekų savaitės metu Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijos 6–8 klasių mokiniams praveisti 4 val. kompiuterinio raštingumo mokymai temomis: „Kaip naudotis bibliotekos elektroniniu LIBIS katalogu, spaudinių užsakymo rezervavimo funkcija, savarankiško knygų grąžinimo ir išdavimo įranga“ (vyresn. bibliotekininkė G. Račinskaitė), „Elektroninės skaityklės. Elektroninės „Vyturio“ bibliotekos pristatymas“ (vyresn. bibliotekininkė A. Kazlauskienė), „Zarasų miesto kultūros paveldas elektroninėje erdvėje“ (vyresn. bibliotekininkė kraštotyrai V. Mikštienė), Prezidento Valdo Adamkaus dovanotos bibliotekai knygos „Vilniaus miesto legendos“ pristatymas (vyresn. bibliotekininkė L. Kiseliuva). Mokymuose dalyvavo 98 moksleiviai.

Spalio–gruodžio mėn. 22 vartotojų grupei buvo organizuoti anglų kalbos (pažengusiems) mokymai – 30 val., kuriuos vykdė anglų kalbos mokytoja A. Puzhene.

Lapkričio mėnesį įgyvendinant projektą „Prisijungusi Lietuva“ Lietuvos bibliotekose buvo organizuota teminė akcija „Senjorų dienos internete 2018“. Akcijos tikslas – skatinti vyresnio amžiaus žmones drąsiai jaustis skaitmeninėje erdvėje, pažinti grėsmes bei netikras žinias, kritiškai vertinti informaciją, saugiai ir atsakingai naudotis aktualiomis e. paslaugomis, nuolat tobulinti savo skaitmeninius įgūdžius. Zarasų viešoji biblioteka atsiliepė į šią akciją ir suteikė sąlygas senjorams stebėti 5 tiesiogines transliacijas iš nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos. Po transliacijų senjorai atliko skirtas užduotis prie kompiuterio. Užsiėmimuose dalyvavo 35 senjorai. Užsiėmimus vedė vyresn. bibliotekininkė ryšiams su visuomene I. Dumbravienė ir kompiuterinių technologijų specialistas D. Merkys.

2018 m. viešojoje bibliotekoje vyko rajono biudžetinių įstaigų vadovų ir sekretorių 8 val. mokymai naudotis elektronine dokumentų valdymo sistema „Avilys“. Mokymus organizavo Zarasų rajono savivaldybės Bendrojo skyriaus specialistai.

Struktūrinių padalinių bibliotekininkai per metus naudotis bibliotekinėmis paslaugomis apmokė 338 vartotojus, kompiuterinio raštingumo klausimais apmokė 157, skaitmeninio raštingumo klausimais apmokė 251 vartotoją, tam skyrė vidutiniškai po 23 val. per metus.

Ekskursijos. Ekskursijos yra vienas iš būdų pažinti biblioteką, padėti lankytojams suvokti bibliotekos aplinką, išteklius, paslaugas. 2018 m. bibliotekų darbuotojai organizavo 90 (2017 m. – 94) pažintinių ir apžvalginių ekskursijų tikslinėms grupėms, kurių bendras laikas 64 val.

Viešojoje bibliotekoje organizuotos 68 (2017 m. – 52) apžvalginės ir pažintinės ekskursijos, kuriose dalyvavo 1797 lankytojai. Tai svečiai iš užsienio valstybių bei Lietuvos miestų. Bibliotekoje lankėsi Kauno, Vilniaus, Panevėžio turizmo centro darbuotojai, senjorų klubai iš Varėnos, Jonavos, trečiojo amžiaus universiteto TAU klausytojai iš Raseinių, pedagogai iš Mažeikių, Tauragės, Birštono, Raseinių, Jonavos, Vilniaus, gimnazistai iš Panevėžio, Vilniaus, Klaipėdos, Daugpilio, bendruomenių nariai iš Vilkaviškio, Skuodo, Ukmergės, „Čičirio“ stovyklos stovyklautojai, Anykščių, Birštono, Alytaus miestų savivaldybės darbuotojai; Panevėžio, Kupiškio, Vilniaus bibliotekų darbuotojai, žydų bendruomenės nariai iš Niujorko (JAV), delegacija iš Ukrainos miesto Čemerivco (ukr. Чернівці).

Padaliniuose organizuotos 22 pažintinės ekskursijos, kurių bendra trukmė 26 val., daugiausia vaikams ir turistams. Antalieptės padalinys yra miestelio centre, tai bene vienintelė įstaiga kuri dirba iki vakaro, todėl sulaukiama daug svečių ir lankytojų. 2018 metais organizuota 13 ekskursijų Kauno rajono kultūros darbuotojams, Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos bibliotekininkams, Kupiškio CBS bibliotekininkams. Lankėsi svečiai ir iš Vilniaus universiteto, (chemijos dėstytojai) ir VU studentų Jaunųjų energetikų klubo grupė, Kėdainių Josvainių moterų klubas „Aušra“, paaugliai, dviračių žygio dalyviai su Baltriškių vienuoliais, buvusio žemės ūkio technikum mokslėivių, baigusią mokyklą prieš 50 metų, laida. Bibliotekoje lankėsi ir ja grožėjosi Panevėžio vyskupas Genadijus Linas Vodopjanovas OFM su palyda.

3.6 Bibliotekos interneto svetainė www.zarasubiblioteka.lt internetu krašto žinynas www.krastotyra.zvb.lt

Viešosios bibliotekos interneto svetainė – tai naujienų portalas, kur anonsuojami renginiai, naujos knygos, ir reprezentacinė svetainė, kurioje pateikiama tekstinė ir vaizdinė informacija apie biblioteką. 2018 metais paskelbta per 500 įrašų. Per metus interneto svetainę, pritaikytą neįgaliesiems ir naudojimuisi mobiliaisiais įrenginiais, aplankė 19123 (2018 m. – 18540) virtualūs lankytojai. 2018 metų pradžioje pradėtas pildyti informacijos skyrelis „Tai įdomu“. Jame paprastai ir linksmi pateikiami įvairūs naudingi patarimai, įdomūs faktai nuo gamtos iki psichologijos temų. Ši kategorija sulaukė didelio susidomėjimo ir peržiūrų skaičiaus. Vartotojai naudojos virtualiais ištekliais – jungėsi prie prenumeruojamų duomenų bazių, elektroninio katalogo leidinių užsakymui ar rezervavimui internetu.

2018 m. interneto kraštotyros žinyną www.krastotyra.zvb.lt aplankė 4123 (2018 m. – 3213) virtualūs lankytojai. Krašto žinyne kiekvienas, besidomintis savo gyvenamąja vieta, gali surasti naudingos informacijos apie šio krašto žymių žmonių veiklas, krašto įvykius. Pateikiamos skenuotos XVIII–XX a. bažnyčios knygų metrikos, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos pagalba suskaitmeninti rankraščiai.

3.7. Sklaida apie bibliotekos veiklą ir paslaugas

Viešinimas – tai informacinė veikla, padedanti pristatyti visuomenei bibliotekos veiklas, siekis formuoti tikslingą visuomenės nuomonę apie šiuolaikinę biblioteką, atskleisti aktualias veiklas, populiarinti naujas paslaugas ir produktus ir pan.

2018 m. išorinei komunikacijai buvo naudojami keli informacijos perdavimo kanalai – rajono spauda, internetinė žiniasklaida, socialiniai tinklai, elektroninis paštas, spausdintos komunikacijos formos (skrajutės, plakatai, atvirukai, kvietimai ir pan.).

Publikacijų ir informacijų apie Zarasų viešąją biblioteką ir padalinius 2018 m. statistika					
Iš viso išplatinta publikacijų	Iš jų:		Radijas, televizija	Parengta bibliotekinių originalių	Parengta ne bibliotekinių
	Spauda	Internetas			
690	150	540	2	108	84

Regioniniuose ir respublikiniuose leidiniuose išspausdintos, internetinėje erdvėje buvo paskelbtos 187 originalios publikacijos ir 45 renginių anonsai. Palyginti su 2017 m., viešojoje erdvėje pasirodė 48,4 proc. daugiau publikacijų apie biblioteką. Tam įtakos turėjo gausus renginių ir įgyvendinamų projektų skaičius, geranoriškas žiniasklaidos kanalų bendradarbiavimas su biblioteka. Nuolatinį komunikavimą užtikrino vyresnioji bibliotekininkė ryšiams su visuomene.

Spaudoje ir interneto žiniasklaidoje. 28 proc. visos viešinamos bibliotekos informacijos publikavo rajono laikraščiai „Zarasų kraštas“, „Dusetos“, respublikos profesinis žurnalas „Tarp knygų“. Straipsniai, parašyti ne bibliotekos darbuotojų, leidžia geriau išsiaiškinti lūkesčius ir susidaryti nuomonę apie rašančiųjų bibliotekos veiklą vertės matymą.

Spaudai 55 proc. visos informacijos parengė bibliotekos darbuotojai. 45 % – profesionalūs žurnalistai: Danutė Pulokaitė, Vasilijus Kukonenko, laikraščio „Zarasų kraštas“ redaktorius Valdas Šerėnas, bibliotekos skaitytojai: Marija Varenbergienė, Vilija Visockienė, Indrė Klimkaitė, Regina Kuliešienė, mokytojos: Danutė Tumolovičienė, Jolanta Andrijauskienė, Natalija Oginskienė, Vanda Povilaitienė, mokinė Emilija Čypaitė. Didžiausią dalį publikacijų (t.y. 34 proc.), parengtų ne bibliotekinių, pateikė Giedrė Mičiūnienė, neformalaus švietimo „Kūrybinės dirbtuvėlės“ vadovė.

78% visos informacijos apie biblioteką buvo publikuojama interneto svetainėse www.zarasai.lt, www.zarasuose.lt, www.etaplus.lt, www.regionunaujienos.lt, kiek mažiau – www.aina.lt, www.voruta.lt, www.skaitymometai.lt. Publikacijos viešintos mokyklų interneto tinklalapiuose www.azuolas.info, www.sirviomokykla.lt, www.santarve.info, www.zum.zarasai.lm.lt, www.dusetukraštas.info, www.alkas.lt.

Kiekvieną mėnesį bibliotekos būsimų renginių anonsai buvo siunčiami Zarasų turizmo ir verslo informacijos centrui www.visitzarasai.lt, kurie viešai skelbė bendras Zarasų rajono kultūros įstaigų renginių programas. Informacija apie ypatingai svarbias ir aktualias naujienas iš bibliotekos buvo siunčiama į Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos rengiamą naujienlaiškį, LRT televiziją.

Viešinimas televizijoje, Youtube kanale. Liepos 28 d. LRT laidoje „Labas rytas, Lietuva“ reportaže apie Zarasus minima Zarasų viešoji biblioteka kaip Zarasų vizitinė kortelė <https://www.youtube.com/watch?v=XXGUJ5TIVlg>

Spalio 28 d. LRT laidoje „STOP juosta Nr. 31 Zarasai“ reportaže pasakojama apie 1931 m. pastatytą aukštesniąją komercijos mokyklą, kurios pastate dabar įsikūrusi Zarasų viešoji biblioteka. https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013705235/stop-juosta-nr-61-zarasai?fbclid=IwAR3O7p6biSR2NdZAlnYIegpVlr_n4r5Ly_UY_qzJaOcaFac-6h_9ihNRSwI

2018 m. buvo sukurti ir Youtube kanale bei bibliotekos svetainėje patalpinti 5 vaizdo įrašai.

218 Su gimtadieniu, Lietuva! Sveikina Zarasų krašto žmonės

<https://www.youtube.com/watch?v=2DIWeFQN7yw&t=563s> (585 peržiūros);

218 Nacionalinė bibliotekos savaitė <https://www.youtube.com/watch?v=-ZFrBT9xE-I> (100 peržiūrų);

218 Nakties skaitymai <https://www.youtube.com/watch?v=d7yt4bawaP0&t=7s> (61 peržiūra);

218 100 kariuomenės pėdsakų https://www.youtube.com/watch?v=a_q-eio-kDA (90 peržiūrų);

218 Zarasų viešosios bibliotekos filmas „Zarasų viešoji biblioteka, vieta, kur...“

<https://www.youtube.com/watch?v=GkNHS5KkOo> (94 peržiūros). Filmą sukūrė viešosios bibliotekos savanoris iš Italijos Francesco Farinella.

Socialinis tinklas „Facebook“. 2018 metų pabaigoje biblioteka turėjo 954 (2017 m. – 676) draugus ir sekėjus. Per metus sekėjų skaičius išaugo 278. Biblioteka anonsavo renginius, viešino projektų veiklas, dalinosi nuotraukomis iš įvykusių renginių akimirkų. Per metus paskelbti 375 įrašai, tai dvigubai daugiau nei 2017 m.

2018 m. Antalieptės padalinys aktyviai pildė profilį „Antalieptės biblioteka“ socialiniame tinkle „Facebook“, surinkęs 918 draugų ir sekėjų. Avilių padalinys socialiniame tinkle metų pabaigoje turėjo 140 sekėjų (2017 – 96).

Bibliotekos reklamos produktai. 2018 m., švenčiant Zarasų viešosios bibliotekos 95-metį, bibliotekos savanoris F. Farinella, profesionalus dizaineris, sukūrė ir sumaketavo suaugusiems ir vaikams skirtas knygų gaireles, kurios kelių šimtų egz. tiražu buvo išspausdintos spaustuvėje. Savanoris 3D spausdintuvu atspausdino po 20 spalvotų poezijos pavasario paukščių ir suvenyrinių ežerukų, kurie buvo dalijami garbiems bibliotekos svečiams. Ligoninės bibliotekos 20-čio proga sumaketavo knygų gaireles, kurios buvo išspausdintos spalvotu spausdintuvu 250 egz. tiražu.

Bibliotekos renginių reklamai bibliotekos dailininkė kompiuterine programa Corel Draw sukūrė per 60 pavadinimų teminių renginių skelbimų. Jų iškabinta per 500 vnt. – mokyklose, lauko stenduose, bibliotekos patalpose. 2018 m. viešinimui pasinaudota bibliotekos liftu, langais, durimis, lauko kavinukės erdvėmis.

I aukšto galerijoje esančiame skaitmeniniame foto rėmelyje dalijamasi ne tik renginių anonsais, bet ir akimirkomis iš vykusių renginių.

3.8. Partnerystė, bendradarbiavimas. Atstovavimas

Viešojoje bibliotekoje 2018 m. rinkosi ir veiklas organizavo visuomeninės organizacijos, sveikatos įstaigų nariai, Zarasų rajono jaunimo „Apskritas stalas“ dalyviai, Zarasų bitininkų draugija, Zarasų rajono savivaldybė, kitos visuomeninės organizacijos.

Tarptautinių savanorių veikla. 2018 metais biblioteka tęsė bendradarbiavimą su jaunimo savanoriškos veiklos centru „Deineta“, priimdama savanorius. Savanoris Francesco Farinella iš Italijos atvyko pagal „Erasmus +“ programą ir viešojoje bibliotekoje savanoriavo 9 mėnesius.

Tarptautinis bendradarbiavimas su Sankt Peterburgo (Rusija) nacionaline regionine lietuvių kultūrine autonomija. 2018 m. Sankt Peterburgo lietuvių kultūrinės autonomijos pirmininko, kraštiečio profesoriaus Gintauto Želvio iniciatyva, Zarasų viešojoje bibliotekoje atvežtos ir pristatytos jaunų talentingų menininkių Annos Oparinos ir Martos Žuravskajos iš Sankt-Peterburgo tapybos darbų parodos, fotomenininko iš Peterburgo Artūro Jonausko grafikos paroda „Maironio Peterburgas“, skirta Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui. Artėjant Lietuvos šimtmečio dainų šventei „Vardan tos..." viešosios bibliotekos pirmo aukšto galerijoje vyko susitikimas su lietuvių bendrijų iš Rusijos kultūros ir meno atstovais –Krasnojarsko Sibiro lietuvių tremtinių rašytoju Sauliumi Sidaru ir Buriatijos lietuvių kultūros bendrijos pirmininku, Sibiro tremtiniu Bernardu Razgumi. Lankytojams pristatyta dailininkės Valentinos Žukovos (Klaipėda) darbų „Akmens dvasia" paroda, kurią parengė jos sūnėnas, choreografas Aleksandras Jankauskas, Krasnojarsko lietuvių bendruomenės „Lietuva" pirmininko pavaduotojos, dailininkės Reginos Bekšaitės meninių darbų „Lietuviškos lėlės" paroda ir Irkutsko Sibiro lietuvių tremtinių Keramikos studijos „AtGimimas" darbai.

Bendradarbiavimas su Vytauto Didžiojo karo muziejumi. 2018 metais buvo minimas ne tik Lietuvos valstybės, bet ir kariuomenės atkūrimo 100-metis. Šia proga Vytauto Didžiojo karo muziejaus darbuotojai, kartu su Lietuvos kariuomene parengė unikalią ekspoziciją viešosios bibliotekos I aukšte, kurią pristatė visuomenei, ir priminė, koks svarbus buvo kariuomenės indėlis kovojant už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Tęsėsi bendradarbiavimas su istorine Lietuvos Respublikos Prezidentūra Kaune. Bendradarbiaujant su nacionaliniu M. K. Čiurlionio dailės muziejumi ir istorine Lietuvos Respublikos Prezidentūra Kaune atsivežta ir eksponuota plakatų paroda „Inteligentų šeima pirmojoje Lietuvos Respublikoje“.

Bendradarbiavimas su Zarasų „Rotary“ klubu. Klubo nariai organizavo susitikimus su garsiųjų LDK giminės Radvilų palikuone Janina Radville, kuri skaitė pranešimą „Keisti ir keistis niekada nevėlu“ ir ekonomistu, mokslininku Gitanu Nausėda, kuris skaitė pranešimą „Pasaulio ir Lietuvos ekonomikos tendencijos 2018-2019 m.“

Bendradarbiavimas su Zarasų jaunimu. 2018 m. tęsėsi glaudus bendradarbiavimas su Zarasų Ažuolo gimnazijos gimnazistais. Nacionalinę viktoriną, vykusią Zarasuose, iniciavo gimnazistas Ernestas Šaltis. Alanas Šablinskas iniciavo proto žaidimą „Kiloklausimas“ Zarasų viešojoje bibliotekoje. Nuo spalio 25 d. kiekvieną ketvirtadienį nuo 19 val. vyksta žaidimai, kuriuose dalyvauja 5 jaunimo komandos.

Bendradarbiavimas su Zarasų švietimo pagalbos tarnyba. Kaip ir kasmet metų pradžioje ir pabaigoje viešojoje bibliotekoje vyko tradicinis Zarasų rajono pradinių klasių mokinių meninio skaitymo konkursas „Žodi, suskambėk“. Vasario pirmą dieną meninio žodžio mylėtojai rinkosi į renginių salę, nes čia vyko Lietuvos mokinių meninio skaitymo konkurso rajoninis etapas. Į konkursą atvyko dvidešimt keturi 5-12 klasių mokiniai iš Salako pagrindinės mokyklos, Zarasų

Pauliaus Širvio progimnazijos, Dusetų Kazimiero Būgos gimnazijos, Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos, Antazavės Juozo Gruodžio gimnazijos, Zarasų žemės ūkio mokyklos.

Gruodžio mėn. į renginių salę atvyko jaunieji skaitovai iš Antazavės Juozo Gruodžio gimnazijos, Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos, Salako pagrindinės mokyklos. Visus svečius pasitiko svetingasis Zuikis Nulėpausis (vyresnioji bibliotekininkė L. Vaitavičienė) – patalpas aprodė, drąsos vitaminų – morkų – padalino, sėkmės konkurse palinkėjo.

Donorystės akcijos. 2018 m. bendradarbiaujant su VšĮ Nacionaliniu kraujo centru, viešojoje bibliotekoje gyventojams organizuotos 4 neatlygintinos kraujo donorystės akcijos, kurių metu aktyviai dalyvavo vietos valdžios atstovai, Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos bendruomenė, gyventojai.

Kultūrinis bendradarbiavimas. 2018 m. tradiciniai literatūros renginiai „Poezijos pavasaris“ ir „Prozos ruduo“ buvo organizuoti bendradarbiaujant su LR Rašytojų sąjunga ir Rašytojų klubu.

Bibliotekos projektų ir renginių partneriai. Bibliotekos skaitymo skatinimo, kultūros projektų partneriais 2018 m. buvo Zarasų Pauliaus Širvio progimnazija, Zarasų „Ažuolo“ gimnazija, Zarasų „Santarvės“ pradinė mokykla, Zarasų „Lakštingalos“ mokykla, Dusetų Kazimiero Būgos gimnazija, Salako pagrindinė mokykla, Turmanto pagrindinė mokykla, Antazavės Juozo Gruodžio gimnazija, Zarasų meno mokykla, Dusetų meno mokykla.

Susitikimai su politikais. 2018 m. viešojoje bibliotekoje vyko gyventojų susitikimai ir diskusijos su politikais, Seimo nariais.

Kovo 16 d. bibliotekoje vyko susitikimas su Lietuvos Respublikos Ūkio ministru Virginijumi Sinkevičiumi, Lietuvos Respublikos Seimo nariu Vytautu Baku. Pranešimus skaitė VšĮ „Investuok Lietuvoje“ specialistė Živilė Kazlauskaitė ir Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijos mokytoja Rimutė Morozovienė.

Knygų Kalėdų akcijoje dalyvavo „Švieskime vaikus“ labdaros ir paramos fondas. Jo direktorė Vaida Mandrijauskaitė padovanojo naujų knygų švietimo ir kultūros organizacijoms, taip pat dalyvavo Zarasų rajono savivaldybės tarybos narys Gintaris Pitrenas.

Gruodžio 17 d. viešojoje bibliotekoje lankėsi Valstiečių ir žaliųjų sąjungos narys, europarlamentaras Bronis Ropė. Pranešėjas apžvelgė Europos Parlamento veiklą, sudėtį, biudžeto valdymą, vykdomas programas, trumpai pristatė savo darbą ir pasiekimus.

Bibliotekininkų dalyvavimas visuomeninių organizacijų veikloje. 2018 metais Lietuvos bibliotekininkų draugijos Zarasų skyrius dirbo aktyviai. Pirmininkė – Stanislova Bikulčiūtė, vyriausioji metodininkė. Skyriaus nariai aktyviai dalyvavo kvalifikacijos kėlimo renginiuose, bibliotekų metų akcijose. Lapkričio 9 dieną Lietuvos bibliotekininkų draugija pakvietė viešųjų bibliotekų buvusius darbuotojus – bibliotekininkus senjorus – susitikti, pabendrauti, o kartu ir pamatyti atsinaujinusią nacionalinę biblioteką. LBD Zarasų skyriaus pirmininkė iniciavo buvusių bibliotekos darbuotojų išvažiavimą į nacionalinę biblioteką. Delegacija – Zarasų viešosios bibliotekos senjorai: Faustina Šafronienė, Regina Kuliešienė, Henrika Brogienė, Aleksandra Fedotova, dalyvavo Lietuvos bibliotekininkų draugijos organizuotoje metinėje konferencijoje „Kartu mes kuriame ateitį“, kuri per Nacionalinę bibliotekų savaitę vyko Lietuvos Respublikos Seime. LBD Zarasų skyrius prisimena senjorus, kviečia į renginius, išsiunčia kalėdinius atvirukus.

Direktorė D. Karlienė, Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos narė, dalyvavo Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos posėdžiuose, vykusiuose Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės ir Biržų rajono viešosiose bibliotekose. D. Karlienė – Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos Metų nominacijos rinkimų komisijos pirmininkė.

Stanislova Bikulčiūtė, vyriausioji metodininkė, dalyvauja Zarasų-Visagino vietos veiklos grupės valdyboje, taip pat Zarasų rajono savivaldybės Kultūros ir meno taryboje.

Danutė Kiltinavičienė, Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja, atstovauja Zarasų viešajai bibliotekai Zarasų rajono savivaldybės tarybos Kultūros ir meno premijų vertinimo komisijoje.

Atstovavimas. Birželio 9–10 d. 10-jame Aukštaitijos bibliotekininkų X sąskrydyje „Spindulys esti begalinės šviesos“ (Vydūnas), kurį organizavo Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka, dalyvavo J. Lementauskienė, I. Matulevičienė, R. Karlaitė, D. Kiltinavičienė, N. Pilac, J. Purvinskienė, I. Dumbravienė, S. Pelekienė, F. Bobkovas.

Menininko pristatymas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai. Zarasų viešoji biblioteka jau kelerius metus, vykdydama edukacinius projektus vaikams ir jaunimui, aktyviai bendradarbiauja su „Knygų šalimi“ ir jos įkūrėja, visos „Knygų šalies“ variklio, knygų dailininkė Sigute Chlebinskaite. 2018 m. Zarasų viešajai bibliotekai pateikus S. Chlebinskaitės kandidatūrą, ji pelnė 2018 metų Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos premiją už geriausiai parengtus ir vykdytus vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos projektus, ugdančius vaikų estetinį raštingumą ir meninį skonį.

IV. KULTŪROS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMAS, TRADICIJŲ TĘSTINUMAS

Viena iš priemonių, prisidedančių prie rajono žinomumo ir pripažinimo, yra kultūros išteklių viešinimas. Rinkdama kraštotyros rašytinius ir vaizdinius šaltinius, sistemindama ir viešindama juos, viešoji biblioteka prisideda prie krašto žinomumo didinimo.

Pagrindinė 2018 m. viešosios bibliotekos kraštotyros veikla buvo susijusi su einamosios kraštotyros informacijos rinkimu ir istorinio kraštotyros rašytinio paveldo kaupimu ir sklaida, projekto „Virtualus turas Pasaulis pagal žymias Zarasų krašto moteris“ įgyvendinimu. Bendradarbiaujant su Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešąja biblioteka, buvo tęsiama kraštotyros literatūros skaitmeninimo veikla. Skenuoti pasirinktas rajono laikraščio „Pergalė“ 1946–1947 m. komplektas.

4.1. Kraštotyros paslaugos

Kraštotyros fondo kaupimas ir populiarinimas. Viešosios bibliotekos kraštotyros fondas 2018 m. buvo papildytas 125 kraštotyros dokumentais. Fondą sudaro 3910 vienetų (3245 pavadinimų) dokumentų: tai knygos, laikraščiai, žurnalai, kraštotyros darbai, teminiai kraštotyros informacijos iškarpių aplankai, atvirukai, nuotraukos, skaidrės, lankstinukai, informaciniai lapeliai ir vaizdinė kita informacija, susijusi su Zarasų kraštu.

Fondas papildytas išeivijos istoriko ir pedagogo Prano Pauliukonio (1904-1970), kuris 1941–1944 buvo Zarasų gimnazijos (dabartinėse bibliotekos patalpose) direktorius, asmenine kolekcija, kurią sudaro 111 knygų. Vertingos Justino Tumėno „Laisvės kalinys“ (1916), Kan. Strelčiūno „Dusetų bažnyčios ir parapijos istorija“ (1931), Antano Rucevičiaus „Sunkiaisiais laikais“ (1920),

„Vasario 16“ (1933), Petro Rusecko „Lietuvos kariuomenė“ (1927), Petro Rusecko „Kaip lenkinta Vilniaus kraštas“ (1921), „Lietuvos albumas“ (1930), J. T. Vaižganto „Lietuvių literatūra rusų raidėmis“ (1924), Vinco Pietario „Algimantas“ 3-4 t. (1921-1922), Jono Biliūno „Paveikslai, apysakos ir eilės“ (1913), Feliks Aleksander Bernatowicz „Pajauta Lizdeiko duktė, arba Lietuva XIV metašimtyje“ (1911), „Vincas Kudirkos raštai“ 1-6 t. (1909), „Putino raštai“ (1921), „A. Strazdo (Strazdelio) raštai“ (1914), Šatrijos Raganos (Marijos Pečkauskaitės) „Raštai“ 3 t. (1928), Juozo Prunskio „15 Lietuvoje sušaudytų kunigų“ (1942), K. P. Gukovskio „Novoaleksandrovsko apskritys“ (Константин Павлович Гуковский „Новоалександровский уезд“ (1895)).

2018 m. nauja informacija buvo papildyti teminiai aplankai: „2018-tieji – Zarasų Ažuolo gimnazijai 100“, „2018-tieji – Zarasų savivaldybės viešajai bibliotekai 95“, „Lietuvos šimtmečio paminėjimas Zarasų krašte“, „Zarasų rajono savivaldybė“, „Zarasų rajono švietimas“, „Sentikiai, pravoslavai Zarasų rajone“, „Dusetų miestelis“, „Salako miestelis“, „Zarasų rajono regioniniai parkai“, „Zarasų rajono žydai“, „Zarasų kultūros centras“, „Zarasų rajono literatai“, „Zarasų krašto dvarai“, „Stelmužės ąžuolas“, „Zarasų rajono bažnyčios“.

2018 m. bibliotekos interneto žiniatinklyje www.zarasbiblioteka.lt buvo viešinami bibliografinių įrašų sąrašai „Zarasų rajonas Lietuvos Respublikos spaudoje“ (pateikta 112 sąrašų).

Skaitmeninė prieiga. Bendradarbiaujant su Vilniaus universiteto biblioteka 2018 m. Zarasų krašto kultūros paveldo interneto žinynas www.krastotyra.zvb.lt, prieinamas internetu, papildytas istoriniais dokumentais apie Zarasus (123 vaizdais).

2018 m. bendradarbiaujant su Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Regioninio skaitmeninimo centru suskaitmenintas 1945–1947 metų laikraštis „Pergalė“. Medžiaga įkelta į <http://skaitmeninimas.zvb.lt> svetainę, prieinamą intranetu, t. y. bibliotekos kompiuteriuose. Per metus svetainė papildyta 430 vaizdų. Svetainėje <http://skaitmeninimas.zvb.lt> talpinami 1188 vaizdai. Per metus atsisiųsti 82 dokumentai.

Elektroninė kraštotyros kartoteka. 2018 m. buvo tęsiamas kraštotyros analizinių įrašų kūrimas LIBIS elektroniniame kataloge. Elektroninėje kartotekoje sukaupta informacija apie žymius Zarasų krašto asmenis, įvykius, veiklas, jubiliejines datas, kūrybą ir t.t. Informacijos masyvo pagrindas – aprašai iš rajono laikraščio „Zarasų kraštas, Lietuvoje leistų knygų. Analizinių įrašų kataloge buvo 39157. Per metus sukurti 1362 įrašai, 848 laikraščio „Zarasų kraštas“ įrašai eksportuoti į Suvestinį katalogą.

4.2. Krašto kultūros renginiai

Zarasų krašto kultūrinio gyvenimo aktyvinimui organizuojami bibliotekų jubiliejai, žymių kraštiečių jubiliejai, jų kūrybos vakarai, naujų kraštui aktualių knygų sutiktuvės. 2018 m. krašto kultūros renginiais išsiskyrė Dusetų Kazimiero Būgos padalinys.

Sausio 21 d. Dusetų Kazimiero Būgos padalinyje įvyko poezijos vertimų knygos „Rytų balsai“ (knygos vertėjas ir sudarytojas – Linas Broga (1925 - 2005), redaktorė – Ona Daukšienė) sutiktuvės. Knygą dusetiškiams pristatė lituanistė, L. Brogos žmona Romana Brogienė, sudarytojai ir leidėjai: Romana Brogienė, Lina Brogaitė-Kažemėkienė ir Gintautas Kažemėkas. Rinktinėje – šeši persų klasikų. Jų poeziją įtaigiai ir vaizdžiai skaitė aktoriai Saulius Bagaliūnas ir Andrius Žiurauskas.

Poetės kraštiečių Meilės Kudarauskaitės ir jos knygos sutiktuvės įvyko lapkričio 9 dieną Dusetų K. Būgos padalinyje. Gyvenimo ir jausmų mozaika sudėliota į nepaprastai įdomią knygą „Istorijos iš postalės“, kuri skaitytojus pasiekė 2018 m. antrame pusmetyje.

Dusetų K. Būgos padalinio skaitytojams kraštiečiai poetas Vytautas Ivonis padovanojo 2018 metais išleistą poezijos rinktinę „Neišsipildžiusios svajonės“.

Rugsėjo 24 dieną Dusetų K. Būgos padalinyje buvo minima Lietuvos žydų genocido aukų atminimo diena. Renginio metu buvo skaitomos 1941-1944 metais nužudytų Dusetų žydų pavardės. Nužudytų ne tik Krakynės miške, bet ir kitur, kitose valstybėse. Buvo perskaityta 648 pavardės. Žydų pavardes ir vardus skaitė Dusetų gimnazijos moksleivės Urtė Marcinkevičiūtė, Vilė Razmislavičiūtė, Agnė Andriuškevičiūtė, Akvilė Seminovaitė; dusetiškiei Elena Antonova, Rytis Pivoriūnas, Albina Rapolienė, Laima Gorpinič ir Marija Varenbergienė. Garbaus amžiaus dusetiškės Stefanija Kuzmienė, Albina Rapolienė, Adelė Lebedevienė. Marija Varenbergienė pasidalino prisiminimais apie Dusetų žydus, su kuriais bendravo, draugavo.

Avilių padalinyje vyko susitikimas su kraštiečiu poetu Svajūnu Dačkevičiumi, šiuo metu gyvenančiu Anglijoje.

Baibių padalinyje suorganizuotas susitikimas su poezijos knygos „Šimtas ašarų širdies“ autore, vietos literate Vita Paškauskaite.

Žemės diena paminėti Samanių padalinyje bendruomenės nariams organizuoti užsiėmimai „Beriam žemės grūdą“ su agronomijos mokslų daktare, kraštiečiu Alma Valskyte.

4.3. Kraštotyros parodos

2018 m. Zarasų viešojoje bibliotekoje vartotojai supažindinti su 7 kraštotyros literatūros parodomis, parengtomis žymių kraštiečių jubiliejams ir datoms pažymėti: publicisto, prelado Juozo Prunskio 110-osioms gimimo metinėms „Tikiu aš didįjį stebuklą – Dievo žodį“, Zarasų krašto Garbės piliečio, technikos mokslų daktaro, docento Liongino Radzevičiaus 80-osioms gimimo metinėms „Širdį, protą ir gyvybę tautai“, gydytojo Domininko Bukonto 145-osioms gimimo metinėms „Dovana Zarasams“, Lietuvos valstybės 100-mečiui „Nepriklausomybės kovos Zarasų krašte (1918–1924)“, „Zarasų savivaldybės viešajai bibliotekai – 95“

Lapkričio 17 d. Zarasų „Ąžuolo“ gimnazija iškilmingai paminėjo savo gyvavimo 100-metį. Šventiniai gimnazijos renginiai prasidėjo Zarasų viešojoje bibliotekoje, kur dabartinėse bibliotekos patalpose nuo 1931 iki 1971 m. buvo įsikūrusi gimnazija. Renginys buvo skirtas supažindinimui su buvusio gimnazijos direktoriaus Prano Pauliukonio asmenine knygų kolekcija „Dovana Zarasams“. Skyriaus vedėja S. Pelekienė dalyvaujantiems pristatė P. Pauliukonio kolekciją, kurią bibliotekai dovanojo jo dukra Eglė Pauliukonis. Kolekciją sudaro 111 įvairių mokslo šakų leidinių. Seniausią išleista knyga – 1909 m., naujausia – 1981 m. Tarp dokumentų yra ir paties Prano Pauliukonio parašytos ir išleistos rankraštinės knygos – „Tautos istorijos mokymai“ (1963) ir „Vidurinių amžių istorija“ (1947).

Padaliniuose buvo parengtos 5 literatūros parodos, skirtos krašto datoms ir personalijoms. Salako padalinio skaitytojai ir bibliotekininkai dėkingi kraštotyrininkei Jadvygai Žilinskienei už bendradarbiavimą ir leidimą naudoti jos asmeninio archyvo dokumentus, rengiant senų knygų, išleistų nuo 1923 m., parodą, skirtą Knygnešio dienai. Parodoje buvo eksponuojami kalendoriai, pedagogikos vadovėliai, žaidimai, skirti pradžios ir vidurinių mokyklų mokytojams, skaitymo ir rašymo mokymai, įvairūs veikalai, kaip pvz., Teodoro Šuravino knyga „Vaikų žaidimai, pramogėlės ir darbeliai“ (1931). Šeiminingės rado senų knygų apie rankdarbius ir maisto gaminimą.

Dusetų Švč. Trejybės bažnyčioje sukaupiti liturginiai ir sielovadiniai leidiniai. Tai – mišiolai, mišiolėliai, maldaknygės, religiniai skaitiniai. Šią įdomią parodą pasiūlė surengti Dusetų Švč. Trejybės bažnyčios klebonas kanauninkas Stanislovas Krumpliauskas. Parodai jis pateikė tik nedidelę dalį bažnyčioje turimų senų ir labai senų leidinių. Parodoje buvo galima pamatyti 17

mišiolų ir mišiolėlių, 35 maldaknyges bei sielovadinius leidinėlius. Didesnę dalį parodos ekspozicijos sudarė maldaknygės ir sielovadiniai leidinėliai. Parodai buvo parengti leidiniai priskiriami seniems ir labai seniems eksponatams, išspausdinti lietuvių, lenkų ir lotynų kalbomis. Mišiolėlis, išleistas Romoje 1892 metais, priklausė buvusiam Dusetų klebonui Laimučui Blynui. Dėmesį patraukė ir 1904 metais Tilžėje išleista maldaknygė „Aukso Altorius“. Jos lapai taip suskaityti, kad sudėtinga net paimti į rankas. Įdomus ir sielovadinis leidinėlis, išleistas Vilniuje 1879 metais „Stebuklai dievo szwencziauseme sakramente“. Maldų knygelė, skirta seniems žmonėms išsiskyrė nepaprastai didelėmis spausdintomis raidėmis. Gražus ir jos pavadinimas – „Aušros žvaigždė“, išleista 1918 metais. Parodą pristatė klebonas S. Krumpļauskas, menininkas R. Pučekas.

Dusetų K. Būgos padalinyje gamtos mokslų daktaras, etnologas Libertas Klimka eksponavo asmeninės kolekcijos kalendorius „Nuo 1917 metų iki šių metų“.

Avilių padalinyje Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo šimtmečiui buvo parengta kraštotyros literatūros paroda, kurioje pristatyta visa rašytinė informacija apie Avilių krašto istoriją ir žmones, saugoma ne tik bibliotekoje, bet ir pas žmones.

V.KULTŪROS VEIKLOS ĮVAIROVĖ IR PRIEINAMUMAS

5.1. Renginiai

2018 m. skatinant skaitymą, stiprinant literatūros sklaidą, meno pažinimą lankytojams, atsiliepiant į aktualias lankytojams temas, siekiant pritraukti naujų lankytojų į bibliotekas, organizuoti literatūros, muzikos vakarai su pripažintais kūrėjais: rašytojais, poetais, leidėjais, muzikantais, vyko knygų sutiktuvių, diskusijos su politikos atstovais, žinomais visuomenininkais. Kaip ir kasmet viešoji biblioteka kultūriniam turizmui skirtus renginius organizavo už bibliotekos ribų – Zarasų ežero Didžiojoje saloje, miesto Sėlių aikštėje, padaliniai vietos bendruomenių susibūrimo vietose.

Siekiant supažindinti su šiuolaikinio meno kryptimis, dailininkais, kurti naujas partnerystes, organizuoti profesionalaus meno parodų atidarymai.

Siekiant priminti skaitytojams rašytojų, poetų jubiliejus, supažindinti su turimu fondu, jį populiarinti, buvo organizuojamos literatūros parodos.

2018 m. Zarasų viešoji biblioteka daugelį veiklų organizavo bendradarbiaudama su profesionalių kūrėjų organizacijomis, įtraukdama Zarasų literatų klubą „Virš tylos“, bibliotekos suaugusiųjų teatrą „Juodai balta“.

2018 m. Zarasų rajono bibliotekų tinkle vyko intensyvios švietėjiškos ir kultūrinės veiklos – organizuota 399 renginiai ir 315 parodų. Viešojoje bibliotekoje organizuota 77 renginiai ir 112 parodų. Miestelių padaliniuose – 132 renginiai ir 55 parodos. Kaimo padaliniuose – 190 renginių ir 148 parodos. 2018 m. net 53 % visų renginių buvo orientuota į tikslinę auditoriją – vaikus ir paauglius.

2018 m. bibliotekų renginiuose ir parodose lankėsi 12363 (2017 – 11660) lankytojai. Viešosios bibliotekos renginiuose – 6491 (2017 m. – 5190) lankytojas, miestelio bibliotekų renginiuose – 2188 (2017 m. – 2310) lankytojai, kaimo bibliotekų renginiuose – 3684 (2017 m. – 4160) lankytojai.

Lietuvos valstybės atkūrimo 100 programa
Performansas „Istoriniai literatūriniai personažai Zarasų viešosios bibliotekos
language“

Vasario 16 dieną visas miestas pražydo Lietuvos trispalvėmis.

Istorinę dieną bibliotekoje vyko performansas „Istoriniai literatūriniai personažai Zarasų viešosios bibliotekos

language“, kurį režisavo Gražina Karlaitė, finansavo Lietuvos kultūros ministerija ir Lietuvos kultūros taryba. Jaunieji aktoriai persikūnijo į istorinius personažus. Juos visą dieną grimavo profesionali stilistė Brigita Bisigirskytė.

Iš bibliotekos balkono visus pasveikino ir Lietuvos nepriklausomybės aktą skaitė aktorius Gediminas Storpirstis, lietuvių visuomenės veikėjo, Nepriklausomybės akto signataro Jono Basanavičiaus vaidmenyje. Bibliotekos apšviestuose languose pasirodė Lietuvos Respublikos prezidentai: Aleksandras Stulginskis (Justinas Talutis), Antanas

Smetona (Ugnius Meškas), Kazys Grinius (Alanas Šablinskas), švietėjas, varpininkas Vincas Kudirka (Dovydas Kavaliauskas), kraštiečių kalbotyros profesorius Kazimieras Būga (Karolis Dimitrevičius), kompozitorius, dailininkas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (Kostas Zakarauskas), rašytojai: Žemaitė (Nijolė Ragauskienė), Šatrijos Ragana (Rasa Juškėnienė), Juozas Tumas Vaižgantas (Olegas Konošovas). Tautišką giesmę „Lietuva brangi“ atliko muzikos mokytojas Gražvydas Gasparavičius. Priešais biblioteką susidarė „gyvoji“ Lietuva - žiūrovai su vėliavomis, vaikai, laikantys baltus paukščius, jaunimas, mūvintis trijų Lietuvos vėliavos spalvų pirštines, degė 16-kos aukurų ugnys. Visa tai sukūrė įspūdingą ir nepakartojamą reginį.

Šventinis renginys viešosios bibliotekos 95-čiui

Iškilmingai paminėta Zarasų viešosios bibliotekos 95 metų veiklos sukaktis. Į jubiliejinį bibliotekos renginį susirinko gausus būrys svečių – valstybinių institucijų, viešųjų bibliotekų direktoriai, švietimo

ir kultūros įstaigų atstovai, bičiuliai ir draugai. Prieš renginį svečiai pozavo prie bibliotekos reklaminės fotosienelės, dalyvavo teatralizuotoje mizanscenoje su tarpukario poniomis, kurias įkūnijo viešosios bibliotekos darbuotojos S. Pelekienė ir I. Dumbravienė. Renginių salėje šventinę nuotaiką kūrė režisierė Gražina Karlaitė ir Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos ketvirtokai, teatralizuotai pristatę bibliotekos istoriją, kurią pratęsė savanorio Francesco Farinella sukurtas filmukas apie šiandieninį bibliotekos gyvenimą. Bibliotekos bendruomenę sveikino Zarasų rajono meras Nikolajus Gusevas, mero pavaduotojas Arnoldas Abramavičius, administracijos direktorius Benjaminas Sakalauskas, Seimo narys Algimantas Dumbrava, Zarasų krašto garbės pilietis Petras

Papovas, Daugpilio Latgalės centrinės bibliotekos direktorė Jelena Šapkova, Preilio viešosios bibliotekos Vaikų skyriaus vedėja Vilhelmina Jakimova, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos direktorė Rima Maselytė, Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos prezidentė, Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos direktorė Danguolė Abazoriuvienė, perdavusi ir LR Kultūros ministerijos sveikinimus, Utenos rajono savivaldybės A. ir M. Miškinų viešosios bibliotekos direktorė Vida Garunkštytė. Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto pirmininko Ramūno Karbauskio sveikinimą perskaitė Zarasų rajono savivaldybės tarybos narys Gintaris Petrėnas.

Bibliotekos jubiliejų vainikavo išskirtinio lygio, tarptautinį pripažinimą pelniusio Lietuvos smuiko genijaus Vilhelmo Čepinskio ir charizmatiškosios smuikininkės Viktorijos Čepinskienės duetas.

Viešosios bibliotekos kultūrinio turizmo renginiai

Vasaros kurortinio sezono atidarymas. Lauko biblioteka. Paskutinįjį gegužės šeštadienį kurorto sezono Zarasuose atidarymo šventėje „Zarasai – tarytum vasara 2018“ šeimas, jaunimą, suaugusiuosius į renginį „Džiazas, popierius ir žirklys Knygos kelyje“ kvietė Zarasų viešoji biblioteka ir Knygų šalis, įsikūrę Zaraso ežero Didžiojoje saloje. Zarasų gyventojai ir svečiai galėjo ne tik pamatyti, bet ir patys išbandyti ir pajusti kūrybos džiaugsmą tapdami menininkais. Lankytojus sutiko Knygų šalies menininkai – dailininkai, grafikai, dizaineriai, fotografai už savo kūrybą apdovanoti įvairiomis premijomis, diplomais, Lietuvą garsinantys tarptautinėse parodose. Dirbtuvėse „Popieriaus Jazz“ as cianotipijos atspauduose“ kurti kvietė menininkė, save vadinanti vaizdų ir žodžių galeriste, Sigutė Chlebinskaitė ir fotografas, cianotipijos žinovas Gintas Kavoliūnas. Dalyviai susipažino su moderniojo meno pradininko, prancūzų dailininko ir skulptoriaus Henri Matiss'e vienu iš meninės raiškos būdų – popieriaus karpymu ir karpinių spaudų kūrimu cianotipijos technika. Dirbtuvėse „Enzo Marri“ dailininkės – Jurga Šarmavičiūtė, dažniausiai knygoms kurianti „viršutinius rūbelius“ – viršelius - ir kraštietė Rasa Vasilevičiūtė atskleidė legendinio italų modernisto dizainerio ir iliustruotojo, pelniusio net 4 „Aukso kompasus“ – industrinio dizaino apdovanojimus, kūrybos unikalumą. Padėjo susipažinti su dėlionė, autorine knyga „Sūpynės“ ir išbandyti leporello (armonika sulankstoma) techniką kuriant spaudų paveikslėlių iliustracijas. „Ką padarė žirklys“ dirbtuvėse dailininkės Rūta Mozūraitė ir Loreta Uzdraitė pristatė tapytojos grafikės Ievos Naginskaitės legendinę paveikslėlių knygelę „Ką padarė žirklys“. Kvietė įsitraukti į žaidimą variant, dėliojant pusiau padalintus puslapius, patiems kurti improvizuojant.

Zarasų miesto šventei skirta programa „Knygos šventė Zarasuose“. 2018 m. miesto šventę Zarasų viešoji biblioteka pasitiko literatūros nakties skaitymais „Žodyje daugiau dangaus“. Jau vienuoliktus metus vykstančiuose „Nakties skaitymuose“ dalyvavo poetai Antanas A. Jonynas, Donaldas Kajokas, Viktoras Rudžianskas, aktorius, bardas Giedrius Arbačiauskas su žmona Agne. Poetinę kompoziciją pagal dalyvavusių poetų poeziją parengė režisierė Gražina Karlaitė, o atliko Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos ir viešosios bibliotekos suaugusiųjų teatro „Juodai balta“ grupės.

Mažoji knygų mugė. Jau tradicine tapusi Zarasų viešosios bibliotekos rengiama Mažoji knygų mugė vyko Sėlių aikštės „Knygų alėjoje“. Dalyvavo leidyklos „Algarvė“, „Andrena“, „Baltos lankos“, Charibdė“, „Gelmės“, „Lieparas“, „Nieko rimto“, „Nijanga“, „Kauko laiptai“, „Raidynėlis“, „Rotas“, „Žara“, kurios zarasiečiams ir miesto svečiams siūlė įvairiausių leidinių. Gausu buvo grožinių, pažintinių, istorinių, pedagoginių, akademinių, mokomųjų spaudinių, vaikams skirtų ugdymo ir ugdymosi, interaktyvių mokymosi priemonių. Besidomintys literatūros leidiniais

galėjo susipažinti su šių leidyklų išleistais naujais lietuvių ir užsienio šalių autorių kūriniais ir jų įsigyti. Knygų mugės lankytojai galėjo ne tik įsigyti leidinių, bet ir pabendrauti su leidėjais.

Tradicioniai literatūros renginiai

2018 m. Zarasų viešoji biblioteka buvo įtraukta į tarptautinio poezijos festivalio **„Poezijos pavasaris 2018“** renginius. Zarasų viešojoje bibliotekoje „Poezijos pavasaris“ organizuotas jau 34-ąjį kartą. Dieną poezijos skaitymai vyko Antazavės Juozo Gruodžio gimnazijoje. Dalyvavo poetai Ilzė Butkutė, kraštiečių Eglė Juodvalkė, Juozas Žitkauskas, rašytojas, poetas, vertėjas Rimantas Vanagas, literatūrologė dr. Žydronė Kolevinskienė, aktorė Jūratė Vilūnaitė ir Zarasų krašto literatai. Zarasų rajono savivaldybės meras Nikolajus Gusevas pasveikino su vasaros sezono atidarymo pradžia ir pristatė dviejų jaunų talentingų menininkių Annos Oparinos ir Martos Žuravskajos iš Sankt-Peterburgo tapybos darbų parodą, atidarytą renginių salėje. Zarasų rajono kultūros ir meno premijų vertinimo komisijos pirmininkas, mero pavaduotojas Arnoldas Abramavičius paskelbė Metų literato – laureato vardą. 2018 metais Felikso Jakubausko literatūros premija įteikta literatei Onutei Kačkienei. Kiekvienas dalyvis gavo po 3D spausdintuvu pagamintą poezijos paukštę, kurią sukūrė bibliotekos savanoris Francesco Farinella.

Zarasų viešoji biblioteka knygos mylėtojus pakvietė į tradicinį **„Prozos rudenį“**, vykstantį spalio mėnesį. Literatūros renginyje dalyvavo prozininkas, dramaturgas, scenaristas Saulius Šaltenis. Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos gimnazistė Emilija Račkauskaitė, perskaičiusi ištrauką iš S. Šaltenio novelės „Amžinai žaliuojantis klevas“, įvedė į rašytojo kūrybos pasaulį. Susitikimo metu rašytojas mielai pasidalino savo mintimis ir emocijomis apie gyvenimą, knygų ir scenarijų rašymą, ateities planus.

Susitikimai

Balandžio 10 d. zarasiečiai susitiko su garsiąją LDK giminės Radvilų palikuone Janina Radvile, kuri skaitė pranešimą „Keisti ir keistis niekada nevėlu“.

Birželio 8 d. vyko susitikimas su Lietuvos ekonomistu, SEB banko prezidento patarėju, mokslininku Gitanu Nausėda. Mokslininkas skaitė paskaitą „Pasaulio ir Lietuvos ekonomikos tendencijos 2018-2019 m.“. Renginį moderavo Zarasų rajono tarybos narys, Zarasų „Rotary“ klubo prezidentas Ignas Zavadskas.

Zarasų miesto šventės išvakarėse vyko susitikimas su filosofijos daktaru, žurnalistu, knygų sudarytoju, Lietuvos Respublikos Seimo nariu Andriumi Navicku. Diskusijos tema „Kodėl dar šiandien skaitome knygas?“ Į diskusiją susirinko gausus būrys bibliotekos skaitytojų, bičiulių, miesto svečių. Kolegą A. Navicką lydėjęs Zarasų rajono savivaldybės mero pavaduotojas Arnoldas Abramavičius, linkėjo klausytojams neprarasti skaitymo malonumo.

Birželio 29 dieną, artėjant Lietuvos šimtmečio dainų šventei „Vardan tos...“, viešosios bibliotekos pirmo aukšto galerijoje vyko susitikimas su lietuvių bendrijų iš Rusijos kultūros ir meno atstovais. Zarasiečiai susitiko su Krasnojarsko Sibiro lietuvių tremtinių rašytoju Sauliumi Sidaru ir Buriatijos lietuvių kultūros bendrijos pirmininku, Sibiro tremtiniu Bernardu Razgumi. Rašytojas profesorius Saulius Sidaras pristatė savo knygą „Vis tolstantis horizontas“.

Spalio 3 d. viešojoje bibliotekoje lankėsi rašytojas, filosofas Arvydas Juozaitis. Svečias pristatė savo išleistų kūrinių lobyną, kuriame per dvidešimt autorinių knygų. Filosofas pasidalino

mintimis, kad jam literatūra yra gyvybiškai svarbi. „Negaliu nekurti, nes gyvenu joje. Tik baisu pagalvoti, kad ateina metas, kai supranti, kad rašai, palieki kalbos ženklus, vaizdinius, o greičiausiai nebeliks kam juos skaityti...“

Rugsėjo 28 dieną viešojoje bibliotekoje pristatyta 2018-ųjų metų pradžioje išleista prof. Vytauto Radžvilo straipsnių rinktinė „Kiek kartų gali atgimti tauta?“. Į susitikimą su zarasiškiais knygos autorius V. Radžvilas atvyko su savo mokiniu, politologu Dovu Petkumi.

Muzikos renginiai

Kovo 16 d. viešosios bibliotekos renginių salėje vyko vakaras akordeono muzikos mylėtojams. Dalyvavo Lietuvos muzikos ir teatro akademijos doc. Raimondo Sviackevičiaus akordeono klasės studentai: zarasietis Salvijus Aukštuolis, Patricija Makutonovič, Rimantas Treigys.

Balandžio 15 d., minint tarptautinę Kultūros dieną, viešojoje bibliotekoje vyko šventinis renginys, skirtas kultūros darbuotojams. Geriausiems kultūros srities partneriams buvo įteiktos „Mūzos“. 2018 m. nominacija „MŪZA“ atiteko Zarasų viešosios bibliotekos partneriui – Vilniaus universiteto bibliotekai – už bendradarbiavimą, atskleidžiant reikšmingos Zarasų kraštui senosios literatūros fondą. Renginio dalyvius muzikine programa pasveikino duetas „BassGliss“: arfininkė Viktorija Smailytė, bosinis trombonininkas Saulius Karka.

Gegužės 18 dienos popietę vyko Zarasų jaunimo grupės „Akcentas“ autorinis vakaras-pristatymas. Pirmiausia visi rinkosi mediatekoje, kur Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos moksleivės Aušrinė, Aleksandra, Neringa ir Silvija papasakojo apie save ir grupės įkūrimą. Terasoje vyko jų „gyvo“ garso koncertas. Muzika buvo atliekama gitaromis, klaviru ir pianinu.

Paskutinį rugpjūčio šeštadienį vyko tarptautinis akordeonistų kvinteto „Excelsior“ koncertas. Dalyvavo profesorius, akordeonininkas, tarptautinių konkursų laureatas, Lietuvos akordeonistų asociacijos viceprezidentas, LMTA profesorius Eduardas Gabnys, akordeonininkai Svetlana Stavickaja iš Latvijos, Vladimiras Ušakovas, Vladimiras Plužnikas ir Tatjana Stepanova iš Rusijos. Akordeonų entuziastai atliko spalvingą užsienio kompozitorių kūrinių programą.

Kalėdų laikotarpiu koncertavo visaginiečio dainininko Iljos Aksionovo ir pianisto, smuikininko bei kompozitoriaus Gusto Raudoniaus duetas, pateikę programą „Kalėdinė klasika“. Vakaro programoje skambėjo gražiausi laiko patikrinti klasikų kūriniai, atlikti lietuvių ir prancūzų kalbomis.

Nacionalinė bibliotekų savaitė

18-osios nacionalinės bibliotekų savaitės „Kartu mes kuriame ateitį“ metu rajono bibliotekose įvairaus amžiaus žmonėms buvo organizuojami susitikimai su rašytojais, leidyklos atstovais, žmonės kviečiami dalyvauti kūrybinėse dirbtuvėse, akcijose, viktorinose, parodų atidarymuose, filmų peržiūrose. Prie puodelio kavos, su gera knyga rankose skaitytojai ir bibliotekininkai dalijosi mintimis apie skaitymo reikšmę, bibliotekos vaidmenį, jos svarbą ir ateitį.

Skaitytojų aptarnavimo skyriuje stiklo vitrinoje pristatytos Jolitos Kazulėnienės ir Rapolo Tamoševičiaus asmeninės kolekcijos – šimtas, medinių, porcelianinių, metalinių, šiaudinių, vaškinų angelų. Paroda pavadinta „Sparnų šlamesys“.

Viešojoje bibliotekoje su jaunu susitiko rašytoja Juventa Mudėnienė, pristačiusi karpinių albumą „Ar prisiminsi mane, Vilniau?“. Skaitytojai susitiko su leidyklos „Gelmės“ redaktore Kristina Noreikiene, maketuotoja Ramune Girniukaitiene, rašytoja Gintare Adomaityte.

Antalieptės padalinyje vyko kraštiečių forumas. Forume dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo narys Algimantas Dumbrava, Zarasų rajono tarybos nariai Daiva Kelečienė ir Ignas Zavadskas, draudimo brokerė Daiva Puluikienė, verslininkas kraštiečių Gintas Strelčiūnas ir kiti vietos verslininkai, amatininkai, aktyvūs Antalieptės, Dusetų, Guntulių, Purvynės ir Naršėnų bendruomenių nariai. Išsakydami aktyvią poziciją dalyvavusių bendruomenių atstovai rėmėsi savo veiklos patirtimi ir pasakojimus iliustravo konkrečiomis situacijomis. Dusetų K. Būgos padalinyje vyko poetės kraštiečių Meilės Kudarauskaitės poezijos rinktinės „Kai žodžių sielos ima šviest“ pristatymas. Imbrado padalinyje vyko edukacinė popietė šeimai „Pabendraukime kartu“. Antazavės padalinyje susibūrę internautai sprendė testą, o mažieji lankytojai keliavo po Lietuvą, žaisdami stalo žaidimą.

Šventinės savaitės metu renginiais paminėti Degučių ir Samanių bibliotekų gyvavimo 70-mečiai.

Renginiai su bendruomenėmis padaliniuose

Lietuvos 100-mečiui skirti renginiai. Vasario 16-ąją Antalieptės padalinio languose ir vasaros skaityklos terasoje eksponuota istorinių asmenybių nuotraukų paroda. Šventės dalyviams buvo pristatyta daugiau negu 100 dokumentų: knygų, straipsnių bei nuotraukų. Dalyviai pakviesti pasirašyti specialioje trispalvėje 100 lapų knygoje mediniais viršeliais „Mintys ir žodžiai Lietuvai“, kurią kiekvienas savo mintimis ir palinkėjimais galėjo pildyti visus 2018 metus. Buvo pristatyta kraštiečio rašytojo Vytauto Indrašiaus išskirtinė dovana iš jo asmeninio archyvo: 1921 m. fotografuota nuotrauka, kurioje įsiamžinę Vasario 16-ąją švenčiantys 200 antalieptiškių.

Lietuvos valstybės šimtmečio atkūrimo proga Dusetų K. Būgos padalinyje lankėsi garsus režisierius, dokumentinių istorinių filmų kūrėjas, žurnalistas, TV laidų vedėjas Rimas Bružas. Jo mintys apie Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimo 100-metį sudomino gimnazistus ir vyresnius klausytojus.

Minint Vasario 16-ąją Salako padalinio skaitytojai susitiko su Krašto apsaugos savanorių pajėgų kariu Ruslanu Kliuku. Buvęs Salako padalinio skaitytojas mielai sutiko papasakoti apie savo tarnybą. Klausytojams buvo smalsu išgirsti mintis apie karinę tarnybą, derinamą su civiliu gyvenimu.

Ligoninės padalinyje suorganizuota popietė „Mes tikrai mylim Lietuvą“.

Imbrado padalinyje surengta edukacinė pamokėlė „Lietuvai 100“, kurios metu lankytojai susipažino su Lietuvos istorijos faktais.

Samanių padalinyje atidaryta piešinių paroda „Samanių kaimo vaikai 100 piešinių Lietuvai“.

Antazavės padalinyje suorganizuota viktorina „Lietuvos valstybingumo simboliai“.

Suvieko padalinyje vyko popietė „Yra šalis“. Buvo apžvelgtas Lietuvos nepriklausomybės kelias, vaikai deklamavo eiles apie Lietuvą, dainavo, šoko. Dalyvavo Zarasų rajono tarybos narė Violeta Barisevičienė.

Šniukštų padalinio lankytojai, susipažindami su kraštotyros dokumentų paroda „Šimtmečio pėdsakai mūsų apylinkėse“, turėjo galimybę nusikelti 100 metų atgal ir sekti prisiminimų pėdsakais iki šių dienų. Ši paroda sulaukė didelio susidomėjimo. Apie parodą paskelbus padalinio socialiniame tinkle Facebook, atsiliepė šio krašto Lietuvos savanorių giminės – savanorio, gyvenusio Maniuliškėse, sūnus Osvaldas Abarius ir anūkas Laimonas Abarius, savanorio Alfonso Streikaus anūkas, gyvenantis Palangoje, Ona Streikienė, kurios tėvas buvo savanoris, ir jos anūkė, Viensėdžių kaime gyvenęs savanoris J. Blažiūnas, jo anūkė Audronė Kačiulienė. Lankytojai

diskutavo ir apie šio krašto mokyklą, kuri uždaryta nuo 2008 m., mokyklos šviesuolį direktorių Joną Maldeikį, įkūrusį dendrologinę augalų kolekciją prie mokyklos.

Valstybės dieną, liepos 6-ąją, Samanių padalinys organizavo vakarinius skaitymus prie kaimo kryžiaus „Tos žemės vardas Lietuva“.

Salako padalinyje atidaryta dokumentų paroda „Nuo tremtinių laiškų iki Sąjūdžio trispalvių“, skirta Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio 30-čiui. Parodoje salakiečių nuotraukos Baltijos kelyje prie Panevėžio, tremtinių laiškai iš trėmimo vietų, į kurias buvo išvežti lietuviai, knygos apie Lietuvos kelią į nepriklausomybę, Sąjūdžio laikų spaudiniai, periodika, rankraščiai.

Vydūno metams. Gruodžio 12 d. Dusetų Kazimiero Būgos padalinyje vyko monografijos „Vydūnas“, kurią parengė literatūrologas, filosofas, Vydūno kūrybos tyrinėtojas Vaclovas Bagdonavičius ir humanitarinių mokslų daktarė, profesorė Aušra Martišiūtė-Linartienė, pristatymas. Dusetiškiams svečiai pasakojo apie Vydūną kaip apie išskirtinę asmenybę, nors, anot dr. V. Bagdonavičiaus, visos garsiosios Lietuvos asmenybės buvo išskirtinės. Tačiau Vydūnas, o taip ir Čiurlionis, sugebėjo savo kūryba praplėsti Lietuvos dvasinį lauką iki pat Kosmoso.

Vykstant tiesioginėms transliacijoms iš nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, padaliniuose lankytojams buvo suteikiama galimybė dalyvauti stebint bei užduodant klausimus. Lapkričio mėnesį projektas „Prisijungusi Lietuva“ kvietė į bibliotekas pilotiniams mokymams, skirtiems senjorams, kurie stebėjo tiesiogines transliacijas e.sveikata, laisvalaikio informacija internete, e.pirkiniai, e.paslaugos, e.saugumas, bendravimas internetu. Vyko transliacijos „Ūkininke, turi klausimų apie paramą smulkiam ūkiui“ žemės ūkio naudmenų deklaravimo klausimais.

5.2. Parodų organizavimas

2018 m. Zarasų CBS buvo organizuojamos literatūros parodos, profesionalaus ir mėgėjų meno darbų parodos, gyventojų asmeninių kolekcijų parodos.

2018 m. centralizuoto tinklo bibliotekose organizuota 313 (2017 m. – 308) parodų. Iš jų 25,6 % literatūros parodos, skirtos lietuvių autorių jubiliejams, 3,9 % – užsienio autorių jubiliejams, 20,1 % – literatūros parodos valstybinėms ir kalendorinėms šventėms, 22,4 % – teminės literatūros parodos, 3,6 % – kraštotyros, 24,3 % – profesionalaus ir mėgėjų meno: tapybos darbų, fotografijų, karpinių, drožinių, tautodailės darbų, rankdarbių, puokščių ir kitų darbų.

Profesionalaus meno parodos

Zarasų viešosios bibliotekos priestato I aukšte sukurta moderni aplinka profesionalaus meno parodoms. Bibliotekos galerijoje siekiama skatinti menininkų socialinę, kūrybinę veiklą ir tuo pačiu tapti labiau matomiems visuomenei.

2018 m. viešojoje bibliotekoje visuomenei pristatyta 14 profesionalaus meno parodų.

Viešosios bibliotekos iniciatyva sukurta performanso „Istoriniai literatūriniai personažai Zarasų viešosios bibliotekos languose“, vykusio istorinę Vasario 16-ją dieną, fotografijų, atspausdintų ant drobės, kurių autorius fotografas Rimantas Bikulčius, ekspozicija. Organizavus kraštotyros akciją „Zarasai per 100 metų“ iš gyventojų surinkta per 100 senų fotografijų su žmonėmis, kraštovaizdžiais, įvykiais nuo XX a. pradžios. Parengtas fotografijų koliažas kartu su istorinių personažų parodos ekspozicija buvo eksponuojamas viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose.

Vasario 16 dieną bibliotekos renginių salėje atidaryta tarptautinio tapybos plenero „Zarasai – ežerų kraštas“ (2011-2017 m.) tapybos darbų paroda. Parodą atidarė plenerų organizatorius, dailininkas Alvydas Stauskas. Nuolatinėje ekspozicijoje eksponuojami Lietuvos, Latvijos, Estijos,

Ukrainos ir Baltarusijos profesionalių dailininkų darbai, kuriuose atsispindi Zarasų miesto gamtos grožis, nutapytas aliejiniais ir akvareliniais dažais.

Vasario 16-osios išvakarėse bibliotekos I a. parodų erdvėse iškilmingai atidaryta Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato, dailininko, grafiko Arvydo Každailio heraldikos paroda. A. Každailis, XX-XXI amžiaus Lietuvos dailės klasikas, dirba įvairiose srityse – nuo lakštinės grafikos, knygų dailės iki puošybinės dailės ir heraldikos.

Kovo mėn. vyko Šventosios Šeimos seserų vienuolijos organizuoto menininkų plenero „Tavo, Viešpatie, Veido aš ieškau“ tapybos darbų parodos atidarymas. Dalyvavo vienuolės Inga ir Gertrūda, architektė, plenero dalyvė Gitana Šukaitytė.

Gegužės 3 d. vyko tapybos darbų parodos „Mano gamta“ atidarymas. Dalyvavo darbų autorius – dailininkas Aivis Pizels iš Latvijos, Preili miestelio.

Minint pasaulinės aplinkos apsaugos dieną vyko gamtos fotografijų parodos „Žalias skėtis" atidarymas. Šioje parodoje buvo eksponuojami fotografų iš Zarasų, Vilniaus, Utenos, Klaipėdos, Anykščių, Švenčionių, Ukmergės, Panevėžio, Ignalinos, Šilutės, Visagino, Kėdainių, Tauragnų (Utenos raj.) Dusetų (Zarasų raj.), Salako (Zarasų raj.), Degučių (Zarasų raj.), Šveicarijos (Aarau), Latvijos (Rušona) darbai.

Viešojoje bibliotekoje buvo eksponuojama fotomenininko Artūro Jonausko iš Sankt Peterburgo paroda „Maironio Peterburgas“, skirta Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui. Fotografijos atliktos naudojant senovinį spausdinimo būdą – fototipiją, kai atvaizdas atspausdintas ofortiniu rašalu rankiniu būdu ofortinėmis staklėmis perkeliamas ant popieriaus. Artūras Jonauskas Maironio temą pasirinko neatsitiktinai – lietuvių įskiepijo tėvas, kilęs iš Plungės.

Birželio 29 d. lankytojams stiklo vitrinoje pristatyta tremtinės dailininkės Valentinos Žukovos akmens darbų „Akmens dvasia" paroda, Krasnojarsko lietuvių bendruomenės „Lietuva" pirmininko pavaduotojos, dailininkės Reginos Bekšaitės meninių darbų „Lietuviškos lėlės" paroda ir Irkutsko Sibiro lietuvių tremtinių Keramikos studijos „AtGimimas" darbai.

Rusijos lietuvių susitikimo su zarasiečiais renginyje dalyvavo jaunoji dailininkė iš Sankt Peterburgo Anna Oparina, kurios tapybos darbai buvo eksponuojami Skaitytojų aptarnavimo skyriaus renginių salėje. Autorės seneliai gyvena Vilniuje, todėl ryšys su Lietuva nenutrūkęs. Zarasiečiai susipažino su kitos talentingos dailininkės Martos Žuravskajos, lietuvių kilmės peterburgietės, tapybos darbų paroda.

Rugpjūčio 16 d. Zarasų viešojoje bibliotekoje Kultūros centro Dusetų dailės galerijos direktorius Alvydas Stauskas atidarė parodą „Dusetų dailės galerijai – 23“, kurioje eksponuojami Dusetų krašto menininkų darbai – Reginos Barzdaitės, Vytauto Dagelio, Žydrūno Dainio, Ramunės Sladkevičiūtės-Dainienės, Algirdo Gaižausko, Aurelijaus Kovaliovo, Genadijaus Kovaliovo, Remigijaus Kriuko, Violetos ir Virgilijaus Gasparaičių, Laimos Tubelytės-Kriukelienės, Indrės Stulgaitės-Kriukienės, Arvydo Latėno, Eglės Lipeikaitės, Romualdo Pučeko, Eugenijaus Raugo, Normantės Ribokaitės, Benjamino Sakalausko, Nomedos Saukienės, Vilijos Visockienės, Lilianos Žutautienės.

Spalio mėn. vyko uteniškio dailininko Daniaus Galiausko tapybos darbų pristatymas. Parodoje eksponuoti darbai iš ciklo „Pape“. Pape – Latvijos pajūrio miestelis, šalia Lietuvos pasienio. Galerijoje, stiklo vitrinose, tuo pat metu eksponuoti Giedriaus Mazūro keramikos darbai. Parodos atidarymo metu skambėjo Utenos meno mokyklos akordeono mokytojos Renatos Buzėnaitės ir mokinio Martino Clarkės muzikiniai pasirodymai.

Gruodžio mėnesį atidaryta kraštiečių dailininkės, grafikės, tapytojos, juvelyrės Rasos Vasilevičiūtės tapybos paroda „Potėpiai“.

Literatūros parodos

2018 m. skaitytojams parengtų literatūros parodų pagrindinis tikslas – supažindinti su knygų fondais, supažindinti su rašytiniu palikimu ir šių dienų literatūros naujienomis, šiuolaikiniais rašytojais, priminti apie Lietuvos ir pasaulio asmenybes, nusipelnusias savo literatūrine kūryba, mokslinę, kultūrinę, meninę, politinę ir visuomeninę veiklą, pažymėti Lietuvai svarbias istorines datas, įvykius, šventes ir kita.

Viešojoje bibliotekoje literatūros parodos rengtos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus abonemente, mokslo šakų literatūros fonde, mediatekos fonde. Parodos buvo trumpai recenzuojamos, fotografuojamos ir talpinamos į bibliotekos interneto svetainę. Tai paskatino daugiau dėmesio skirti parodų apipavidalinimui, išsamesnės medžiagos surinkimui.

Literatūros parodomis viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose pažymėti iškilių asmenybių jubiliejai: poeto, prozininko Vinco Mykoliaičio-Putino 125-osios gimimo metinės, poeto, dramaturgo, kritiko, vertėjo, eseisto Sigito Zigmonto Gedos 75-osios gimimo metinės, rašytojo, poeto, publicisto Juozo Erlicko 65, poetės, rašytojos, poetės Onės Baliukonės 70-osios gimimo metinės, rašytojos, Kovo 11-osios Akto signatarės Vidmantės Jasiukaitytės 70-metis, rašytojo, prozininko Mykolo Sluckio 90-osios gimimo metinės, Lietuvos ir Lenkijos poeto Adomo Mickevičiaus 220-osios gimimo metinės, filosofo Antano Maceinos 110-osios gimimo metinės, dramaturgo, publicisto, filosofo, kultūros veikėjo Vydūno (Vilhelmos Storostos) 150-osios gimimo metinės, Tėvo Stanislovo 100-osioms gimimo metinės, Vinco Kudirkos 160-osioms gimimo metinės, aktoriaus Sauliaus Balandžio 55, rusų aktoriaus, muzikanto, poeto Vladimiro Vysockio 80-osios gimimo metinės.

Viešojoje bibliotekoje valstybinėms ir kalendorinėms šventėms pažymėti rengtos literatūros parodos: Laisvės gynėjų diena „Kelias į laisvės rytą“, Lietuvos valstybės atkūrimo diena „Pasirašė likimą tautos“, Valentino diena „Tavoji siela turi skristi“, Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena „Laisvės ugnis – ateities kartoms“, Knygnešio diena „Jei prakalbėtų – daug pasakytų...“, Šv. Velykoms „Pabuskime visi, prikelkim sielas, vien Meilei...“, Motinos diena „Jos kurstyta židiny neužges“, Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena „Glaustis prie žodžio“, Gedulo ir vilties diena „Išvežti gyvenimai ir likę randai“, Joninėms „Išburti meilę ir ilgesį“, Baltų vienybės diena, Vėlinėms „Vėlinės – susimąstymo ir šviesaus liūdesio metas“, Šv. Kalėdoms ir Naujiesiems metams „Šventės laukimo spindesys“.

Asmeninių kolekcijų parodos

2018 m. tęsėsi kūrybinis bendradarbiavimas su skaitytojais, kviečiant juos pasidalinti asmeninėmis kolekcijomis, kūrybos darbais. Stiklo vitrinose buvo eksponuojama Turmanto pagrindinės mokyklos moksleivių tautinių juostų (mokytojos G. Mičiūnienė, N. Oginskienė) paroda, zarasiečio Broniaus Zupkos keramikos darbų paroda, zarasiečių Jolitos Kaziulėnienės ir Rapolo Tamoševičiaus angelų paroda iš asmeninių kolekcijų. Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijos 5-8 klasių moksleivių aplankų knygoms ir medinių knygelių su Lietuvos valstybės simbolika paroda „Mano knyga Lietuvai“.

Meno parodos padaliniuose

2018 m. Dusetų K. Būgos padalinio fojė įrengtoje nedidukėje parodų erdvėje visuomenei pristatytos keturios parodos. Atidaryta fotografo Roberto Kiburto fotografijų „Lietuvos bažnyčios iš paukščio skrydžio“ paroda, dailininkės Linos Eitmantytės-Valužienės iliustracijų ir dukros Dovilės Valužytės fotografijų paroda „Sustabdytas laikas“. Atidaryta tautodailininkės Vilijos Visockienės atvirukų paroda „Atvirukas šventėms“, eksponuoti dusetiškių rankdarbiai tema

„Angelai“, Dusetų menininkės Daivos Stasiškienės sukurtos lėlės – kaukučiai. Parodoje buvo galima pamatyti iš popieriaus masės lipdytų indų, dėžučių asmeninoms smulkmenoms, dekoruotų lino virvutėmis dirbinių. Antalieptės padalinyje vyko kraštiečių Jolitos Gaulytės Kazulėnienės autorinės nuotraukų, mezginių, nėrinių, tapytų paveikslų parodos „Laiko trupiniai“, skirtos Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui, atidarymas. Parodoje eksponuotos nuotraukos, mezginiai, nėriniai, tapyti paveikslai. Buvo eksponuojami antalieptiško Albino Malakauskio darbai iš karoliukų.

VI. VAIKŲ IR JAUNIMO KULTŪRINIS ŠVIETIMAS, EDUKACIJA, INFORMACINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMAS

6.1. Registruoti vartotojai vaikai, jaunimas

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis 2018 m. sausio 1 d. Zarasų rajone gyveno 1926 (2017 m. – 1948) vaikai nuo 0 iki 14 metų (imtinai). 2018 m. Zarasų mieste gyveno 832 (2017 m. – 824) vaikai nuo 0 iki 14 metų amžiaus.

2018–2019 mokslo metais į Zarasų rajono bendrojo ugdymo mokyklų 1–12 klases mokslo metų pradžioje susirinko 1359 mokiniai. Lyginant su praėjusiais mokslo metais mokinių skaičius sumažėjo 85 ugdytiniais.

Zarasų rajono centralizuotoje bibliotekų sistemoje registruota 1437 vaikai iki 14 metų (2017 m. – 1491 vaikai). 2018 m. centralizuotoje bibliotekų sistemoje sutelkta 75 % rajone gyvenančių vaikų.

Analizuojant vartotojų sudėties rodiklius, 2018 m. vaikai iki 14 metų sudarė 25 % (2017 m. – 26 %) visų rajono bibliotekų centralizuota sistema besinaudojančių vartotojų. Palyginti su 2017 m., registruotų vaikų skaičiaus rodiklis sumažėjo 3,6 % (54 asm.).

Zarasų viešojoje bibliotekoje registruota 597 vaikai iki 14 m. (2017 m. – 595 vaikai). Sutelkta 72 % (2017 m. – 72 %) mieste gyvenančių vaikų. Analizuojant vartotojų sudėties rodiklius, 2018 m. viešojoje bibliotekoje vaikų grupė sudarė 27,6 % visų viešojoje bibliotekoje registruotų vartotojų. Palyginti su 2017 m., vaikų užregistruota 0,3 % daugiau.

Miestelių padaliniuose registruota 371 vaikas iki 14 metų (2017 m. – 385 vaikai). Jie sudarė 25,8 % (2017 m. – 26,8 %) visų miestelių padaliniuose registruotų vartotojų. Palyginti su 2017 m., vaikų užregistruota 3,6 % mažiau.

Kaimo padaliniuose registruota 469 vaikai (2017 m. – 511 vaikų). Jie sudarė 22 % (2017 m. – 24 %) visų kaimo padaliniuose registruotų vartotojų. Palyginti su 2017 metais, registruotų vaikų skaičiaus rodiklis sumažėjo 8,2 % (42 asm.). Neigiamą pokytį iš dalies nulėmė vis mažėjantis gimstamumas kaimo teritorijoje.

Jaunimo grupės sutelkimas

Lietuvos Statistikos departamento 2018 m. sausio 1 d. dienos duomenimis Zarasų rajone gyvenančių jaunuolių nuo 15 iki 27 m. skaičius – 2420 (2017 m. – 2588). Zarasų CBS sutelkta 50 % jaunuolių. Palyginti su 2017 m., jaunimo sutelkimo rodiklis išlieka stabilus.

Bibliotekų centralizuota sistema naudojosi 1204 (2017 m. – 1247) jaunimo grupės (15–27 metų) vartotojai. Palyginti su 2017 metais, šios grupės vartotojų registruota 3,4 % mažiau. Jie sudarė 21 % (2017 m. – 21,8 %) visų registruotų vartotojų. Kasmet mažėjantis registruotų jaunimo grupės

vartotojų skaičius rodo tam tikrą tendenciją –teritorijoje mažėja jaunimo, o neaugantis sutelktumo rodiklis rodo, kad jaunimui bibliotekos nėra svarbios.

Zarasų viešojoje bibliotekoje registruoti 458 (2017 m. – 528) jaunimo grupės (15-27 metų) vartotojai; t. y. 13,3 % mažiau nei 2017 m. Jie sudarė 21,2 % viešojoje bibliotekoje registruotų vartotojų.

Miestelių padaliniuose registruota 323 (2017 m. – 312) jaunimo grupės vartotojų; t. y. 3,5 % daugiau nei 2017 m. Jie sudarė 22,5 % visų registruotų vartotojų miestelių bibliotekose.

Kaimo padaliniuose registruota 423 (2017 m. – 407) jaunimo grupės vartotojai; t. y. 4,7 % daugiau nei 2017 m. Jie sudarė 19,8 % visų registruotų vartotojų.

6.2. Vartotojų vaikų lankomumas ir literatūros išduotis

2018 m. vartotojai vaikai iki 14 m. Zarasų r. centralizuotoje bibliotekų sistemoje apsilankė 50013 kartų (2016 m. – 47727 kartus). Lankomumo rodiklis, palyginti su praeitais metais, išaugo 4,8 %.

Viešojoje bibliotekoje vaikai apsilankė 26210 kartų (2017 m. – 22639 k.), t. y. 15,8 % daugiau nei 2017 m. 2018 m. didesnę lankytojų vaikų skaičiaus ūgtelėjimą įtakojo pasiūlyti edukaciniai renginiai ir programos.

Miestelių padaliniuose vartotojai vaikai apsilankė 5948 kartus (2017 m. – 5978 k.) t. y. 0,5 % mažiau nei 2017 m.

Kaimo padaliniuose vartotojai vaikai apsilankė 17855 kartų (2017 m. – 19110 k.), t. y. 6,6 % mažiau nei 2017 m. Mažesnis registruotų vaikų skaičius lėmė ir mažesnę lankytojų skaičių.

2018 m. CBS vartotojų vaikų lankomumo rodiklis – vidutiniškai 34 apsilankymai per metus (2017 m. – 32): viešojoje bibliotekoje – vidutiniškai 44 apsilankymai per metus, miestelių padaliniuose – vidutiniškai 16 apsilankymų per metus, kaimo padaliniuose – vidutiniškai 38 apsilankymai per metus.

2018 m. Zarasų rajono **centralizuotoje bibliotekų sistemoje vaikams išduota 54632** (2017 m. – 54777) fiz. vnt. dokumentų, t. y. 0,3 % mažiau nei 2017 m. **2017 m. išduotis vaikams sudarė 25 % visos išduoties.**

Grožinės literatūros išduotis sudarė 34257 vnt. arba 62,7 % visos išduoties. Tai 5 % daugiau nei 2017 m. Mokslo šakų literatūros su periodika išduotis sudarė 20375 vnt. arba 45 % visos išduoties. Tai 5,8 % daugiau nei 2017 m. Periodinių leidinių išduota 26147 vnt., t.y. 0,5 % mažiau nei 2017 m. Periodinių leidinių išduotis sudarė 41,3 % visos išduoties vaikams. Iš jų: viešojoje bibliotekoje 50 %, miestelių padaliniuose 24 %, kaimo padaliniuose 53 %

Zarasų viešojoje bibliotekoje vaikams išduota 15238 vnt. dokumentų (2017 m. – 17647 fiz. vnt.), t. y. 13,7 % mažiau nei 2017 m. Grožinės literatūros išduotis sudarė 87,8 %, mokslo šakų išduotis – 12,2 % išduoties.

2018 m. Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros fonde 21645 fiz. vnt. dokumentų. Grožinė literatūra sudaro 79,2 % fondo dalies.

Analizuojant viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriaus 2018 m. išduotį vaikams, skaitomiausių knygų reitingų lentelės viršuje atsiduria mokiniams rekomenduojamos literatūros

sąrašų leidiniai: M. Tveno „Tomo Sojerio nuotyčiai. Heklberio Fino nuotyčiai“ (55 išduotys), A. Maršalo „Aš moku šokinėti per balas“ (35 išduotys), Dž. R. R. Tolkienio „Hobitas, arba Ten ir atgal“ (46 išduotys). Iš lietuvių autorių knygų skaitomiausios buvo: V. Tamulaičio „Skruzdėlytės Greitutės nuotyčiai“ (54 išduotys), Gajo Gunos Eklės „Brolis, kurio nereikėjo“ (47 išduotys), Kęstučio Kasparavičiaus „Dingęs paveikslas“ (40 išduočių) ir „Trumpos istorijos“ (31 išduotis), „Skiemenuotos pasakos“ (20 išduočių);.

Populiariais mokslo šakų literatūros leidiniais Vaikų literatūros skyriuje 2018 m. buvo: filosofijos, psichologijos tema: Steve Biddulph „Laimingų vaikų paslaptis“ (17 išduočių), Frances Kendall „Ypatingi tėvai – ypatingi vaikai“ (10 išduočių), Emmanuelle Rigon „Nenustygstantis, nenuorama, hiperaktyvus“ (9 išduotys); visuomenės mokslų skyriuje populiarios knygos: J. Forster „Mergaitės knyga“ (21 išduotis), „Didžioji kūrybinių darbų knyga“ (11 išduočių), gamtos mokslų srityje populiarios knygos: „Lietuvos gamta“ (15 išduočių), Paul Dowswell „Pirmoji gyvūnų enciklopedija“ (9 išduotys), medicinos, technikos ir žemės ūkio skyrių populiariausi leidiniai: „Paslapčių knygelė: aš ir mano šuniukas“ (14 išduočių), Naoki Higashida „Kodėl taip mėgstu šokinėti“ (7 išduotys), meno literatūros populiarios knygos: Katalin Racz Sztanevne „Popieriaus darbai“ (11 išduočių), „50 dalykų, kuriuos turėtum išbandyti iki 13 metų“ (5 išduotys).

Istorijos mokslų knygų išduoties suaktyvėjimą lėmė Lietuvos šimtmečio jubiliejaus minėjimas. Tarp populiariausių: Zigmo Vitkaus „Lietuvos istorija“ (17 išduočių), Živilės Mikailienės „Lietuvos istorija“ (17 išduočių), „Lietuvos istorija: nuo seniausių laikų iki šių dienų“ (16 išduočių), „Lietuviais esame mes gimę. D.3“ (16 išduočių), „Kas ta Lietuva?“ (15 išduočių), Juozo Brazausko „Vaikams apie Lietuvos valdovus“ (15 išduočių).

Miestelių padaliniuose vartotojams vaikams išduota 10254 fiz. vnt. dokumentų (2017 m. – 9674 vnt.), t. y. 6 % daugiau nei 2017 m. Grožinės literatūros išduotis sudarė 62,7 %, mokslo šakų literatūros išduotis – 37,6 % išduoties vaikams.

Kaimo padaliniuose vaikams išduota 29140 fiz. vnt. dokumentų (2017 m. – 27456), t. y. 6 % daugiau nei 2017 m. Grožinės literatūros išduotis sudarė 49,7 %, mokslo šakų literatūros išduotis – 50,3 % išduoties vaikams.

2018 m. CBS vaikų skaitomumo rodiklis – vidutiniškai 38 dokumentai 1 vartotojui vaikui: viešojoje bibliotekoje – vidutiniškai 26 dokumentai; miestelių padaliniuose – vidutiniškai 28 dokumentai; kaimo padaliniuose – vidutiniškai 62 dokumentai.

6.3. Renginiai vaikams

Stiprinant vaikų skaitymo įgūdžius, kultūros pažinimą, organizuoti edukaciniai renginiai. 2018 m., rengiant edukacines programas, buvo derinami kelių formų renginiai: „Knygos šalis“ autoriai ir jos įkūrėja dailininkė Sigutė Chlebinskaitė organizavo praktines kūrybines dirbtuves, vyko viktorinos, garsiniai skaitymai, įgūdžių ugdymo valandėlės, kūrybiniai užsiėmimai, kuriuos organizavo bibliotekininkai.

Zarasų viešojoje bibliotekoje vaikams sukurta jauki ir draugiška aplinka – veikia žaisloteka, 3 D kinas; jaunimui – fonoteka, kavos klubas, terasa bendravimui.

2018 m. Zarasų CBS vaikams buvo organizuota 377 renginiai (2017 m. – 464), iš kurių 121 paroda: 36 teminės, 12, skirtų valstybinėms ir kalendorinėms šventėms, 33 literatūros personalijų, 2 kraštotyros ir 38 netradicinės – vaikų meno darbų. **Renginiai vaikams sudarė 53,3 % visų per metus organizuotų renginių.**

2018 m. Zarasų viešojoje bibliotekoje vaikams organizuota 92 renginiai (2017 m. – 158), iš kurių 48 parodos. Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyrius aktyviai bendradarbiavo su Zarasų „Santarvės“ pradine mokykla, Zarasų Pauliaus Širvio progimnazija, Zarasų švietimo pagalbos tarnyba, Turmanto pagrindine mokykla, Antazavės Juozo Gruodžio gimnazija, Zarasų „Lakštingalos“ mokykla.

Struktūriniuose padaliniuose vaikams organizuota 285 (2017 m. – 311) renginiai, iš kurių 88 parodos.

2018 m. vyko geriausios Metų knygos vaikams bei paaugliams rinkimai, Vaikų knygos diena, Nacionalinė bibliotekų savaitė, Šiaurės šalių literatūros savaitė. Nemažai renginių vyko už bibliotekų ribų.

Daugelio vaikų renginių veidas buvo viešosios bibliotekos personažas Zuikis Nulėpausis (bibliotekininkė Liudmila Vaitavičienė), kuris buvo kviečiamas renginius vesti mokyklose, atstovauti bibliotekai rajono renginiuose.

Sėkmingai įgyvendintas edukacinis projektas vaikams „Kūrybinių improvizacijų ciklas „Knygos kelias II“ Zarasų viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose“, finansuotas Lietuvos kultūros tarybos ir rajono savivaldybės lėšomis.

2018 m. Zarasų viešosios bibliotekos ir padalinių skaitytojai vaikai susitiko su rašytojomis Gintare Adomaityte ir Juventa Mudėnienė. Kūrybinėse dirbtuvėse dirbo profesionalūs menininkai, studijos „Knygų šalis“ savanoriai: dailininkės Sigutė Chlebinskaitė ir Rasa Vasilevičiūtė, iliustratorės Rūta Mozūraitė ir Jurga Šarmavičiūtė, Loreta Uzdraitė, Irena Galvydytė. L. Brailio raštu iliustruojantis Vytautas Gendvilas, fotografai Gintas Kavoliūnas ir Renata Česnavičienė, aktorė Jūratė Vilūnaitė, režisierius Mindaugas Survila, alpinistas, fotomenininkas Vladas Vitkauskas, japonų tapybos edukatorė Marija Šimanskaitė, VŠĮ „VYTA“ edukatorės Eglė Daubaraitė ir Rita Klevinskienė.

Vaikams organizuotuose renginiuose apsilankė 8359 (2017 m. – 7023) lankytojai: viešosios bibliotekos renginiuose – 3098 (2017 m. – 2569), miestelių padalinių renginiuose – 1610 (2017 m. – 1385), kaimo padalinių renginiuose – 3651 (2017 m. – 3069) lankytojai.

Susitikimai su rašytojais

Nacionalinės bibliotekų savaitės renginiuose dalyvavo vaikų mėgiama rašytoja, istorikė Juventa Mudėnienė ir jos vyras Paulius Mudėnas. Svečiai zarasiškiams pristatė savo albumą „Ar prisiminsi mane, Vilniau?“, kuris gimė, atrodo, iš taip sunkiai suderinamų dalykų – šiandienos Vilniaus vaizdų ir popieriaus karpinių pagal XX amžiaus pradžios fotografijas.

Vaikams ir jaunimui organizuotas įdomus susitikimas su rašytoja Gintare Adomaityte, „Gelmių“ leidyklos redaktore Kristina Noreikiene, maketuotoja Ramune Girniukaitiene. Šmaikštaudamos moterys edukacinėje programoje pasakojo, kaip atsiranda knygos, pristatė leidyklos išleistas knygeles.

Projektas „Kūrybinių improvizacijų ciklas „Knygos kelias II“ Zarasų viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose“

Šio projekto tikslas – suteikti galimybę socialinės atskirties ir kitų grupių vaikams ir jaunimui bei suaugusiems kultūros edukacijai ir Lietuvos istorijos pažinimui, ugdant kūrybiškumą su profesionaliais menininkais edukatoriais.

Tęstinis projektas prasidėjo „Knygų meistrystės dirbtuvėmis“ balandžio 28 dieną Antazavės vaikų globos namuose. Juose gyvenantys vaikai ir jaunuoliai patys pabandė kurti – rašydami Brailio

rašto mašinėle, kurdami judančių paveikslėlių knygą, rankomis susiūtą lininiu siūlu, dėliodami iš devynių gyvūnų ir devynių skirtingų profesijų žmonių atvaizdų 162 skirtingus paveikslėlius, atlikdami senovinę japonų tapybos teptuku meną sumi-e – tapybą tušu, į Japoniją atkeliavusią iš Kinijos.

Paskutinįjį gegužės šeštadienį vasaros sezono atidarymo šventėje „Zarasai – tarytum vasara“ Zaraso ežero Didžiojoje saloje buvo parengta Lauko biblioteka su kūrybinių dirbtuvių įvairove – renginiu „Džiazas, popierius ir žirklys Knygos kelyje“ ir Knygų šalimi. Zarasų miesto gyventojai ir svečiai galėjo išsirinkti juos dominančias veiklas ir jas išbandyti arba stebėti kuriančius draugus.

Dirbtuvėse „Popieriaus Jazz‘as cianotipijos atspauduose“ kurti kvietė menininkė Sigutė Chlebinskaitė ir fotografas, cianotipijos žinovas Gintas Kavoliūnas. Dalyviai susipažino su moderniojo meno pradininko, prancūzų dailininko ir skulptoriaus Henri Matiss‘e vienu iš meninės raiškos būdų – popieriaus karpymu ir karpinių spaudų kūrimu cianotipijos technika.

Dirbtuvėse „Enzo Marri“ dailininkės Jurga Šarmavičiūtė ir kraštiečių Rasa Vasilevičiūtė atskleidė legendinio italų modernisto dizainerio ir iliustruotojo, pelniusio net 4 „Aukso kompasus“ – industrinio dizaino apdovanojimus, kūrybos unikalumą. Padėjo susipažinti su dėlionė, autorine knyga „Sūpynės“ ir išbandyti leporello (armonika sulankstomos) techniką kuriant spaudų paveikslėlių iliustracijas. Dirbtuvėse „Ką padarė žirklys“ dailininkės Rūta Mozūraitė ir Loreta Uzdraitė pristatė tapytojos grafikės Ievos Naginskaitės legendinę paveikslėlių knygelę „Ką padarė žirklys“. Kvietė įsitraukti į žaidimą vartant, dėliojant pusiau padalintus puslapius, patiems kurti improvizuojant.

Kūrybinių dirbtuvių, susitikimų įvairovė Zarasų viešosios bibliotekos veiklą gausiai papildė tris dienas trūkęs tridienis „100-mečio ateities eskizai. Knygų meistrystės tridienis Zarasų rajone“. Kūrybinėse dirbtuvėse, vykusiose Vaikų literatūros skyriuje ir Stelmužėje šimtamečio ažuolo draugijoje, dalyvavo visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“ Zarasų dienos centro „Draugai“ lankytojai, Eglės namų šeimininkės ir kiti bibliotekos skaitytojai. Jie, dalyvaudami užsiėmimuose, susipažino su knygų kūrimo, įrišimo technika ir priemonėmis. Patys sukūrė ir įrišo „medinukes“ knygas pagal lietuvių poeto Sigito Gedos tekstą „Kodėl kas patinka“ sukurtus tekstus ir iliustracijas. Susitikime „Arčiau pasaulio viršukalnių“ dalyvavo keliautojas, alpinistas Vladas Vitkauskas. Režisierius Mindaugas Survilas atvežė pripažinimą pelniusį dokumentinį filmą „Sengirė“.

Rugpjūčio pirmąjį ir paskutinįjį šeštadienius vykusiose Antalieptės miestelio ir Imbrado seniūnijos šventėse taip pat vyko kūrybinės dirbtuvės, kviečiančios susirinkusiuosius įdomiai praleisti laiką, praturtinti ir išplėsti vaikų ir suaugusiųjų žinias apie knygų kūrimo žingsnius, jų ženklinimą, įvairovę. Kūrybines dirbtuves rengė ir vedė Knygų šalies menininkai profesionalai: Sigutė Chlebinskaitė, Vytautas Gendvilas, Gintas Kavoliūnas, Jurga Šarmavičiūtė, Rasa Vasilevičiūtė, Rūta Mozūraitė, Renata Česnavičienė, Marija Šimanskaitė, Jūratė Uzdraitė, aktorė Jūratė Vilūnaitė ir VYTOS edukatorės Eglė Daubaraitė bei Rita Klevinskienė.

Vaikų literatūros skyriuje surengtoje parodoje „Kūrybinės improvizacijos „Knygos kelias II“ buvo eksponuojama nedidelė dalis kūrybinėse dirbtuvėse sukurtų kūrinių.

Renginių vaikams kaleidoskopas Vaikų literatūros skyriuje ir padaliniuose

METŲ knygos rinkimai

Metų knygų penketuko rinkinius vaikams gavo Zarasų viešosios bibliotekos vaikų literatūros skyrius ir Turmanto padalinys, paauglių – Smalvų ir Šniukštų padaliniai, prozos penketukus suaugusiems Imbrado ir Ligoninės padaliniai, poezijos – Avilių padalinys, publicistikos ir dokumentikos penketuką Antalieptės padalinys. Visose bibliotekose vyko renginiai skirti populiariausios knygos rinkimams – darbuotojai organizavo metų knygos rinkimo renginius, skatino skaitytojus balsuoti už labiausiai patikusią knygą. Imbrado padalinyje organizuotas susitikimas su rašytoju Tomu Vaiseta. Rašytojas pristatė trečiąją savo knygą „Orfėjas, kelionė pirmyn ir atgal“. Antalieptės padalinyje buvo organizuoti du renginiai. 2018 metų pradžioje pirmasis renginys, skirtas paauglių literatūros penketukui, pristatytas su socialine pedagoge Sandra Kiliuviene į biblioteką atvykusiems jaunuoliams. Antrojo renginio metu susirinkęs jaunimas patys pristatė savo pasirinktas knygas, knygų herojus iš pasirinkto penketuko. Dusetų K. Būgos padalinyje su mažaisiais lankytojais bendravo rašytojas Marius Marcinkevičius, Autorius pristatė savo knygas „Draugystė ant straublio galo“, „Tolimoji karalystė“, „Voro koja“.

Lietuvių kalbos dienos

Šios dienos viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose minimos nuo 2016 m. (Vasario 16 – Kovo 11 dienomis). 2018 m. Vaikų literatūros skyriuje organizuota viktorina-žaidimas „Kalba gimtoji lūposna įdėta: kalbos perliukai“, kurioje dalyvavo Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos trečiaklasis (su mokytoja Alicija Dumbraviene). Užduočių ir klausimų buvo įvairiausių – nuo valstybinės iki „santarviečių“ kalbos. Reikėjo pamiklinti liežuvį skaitant painias greitakalbes, patarlėse įrašyti trūkstamus žodžius, galūnes. Svetimybės ir skolinius sakiniuose pakeisti lietuviškais. Visi dalyvavusieji, neišskiriant ir komisijos narių, galėjo pelnyti prizą išraiškingai perskaitę Česlovo Navakausko eilėraštį „Smagi kelionė“ ir įvardiję, kokios kalbos dalys yra linksmi žodeliai triokšt, pokšt, keberiokšt. Padaliniuose buvo organizuojamos popietės, viktorinos. Šniukštų padalinyje popietė „Neškim per Nemuno kraštą, žodį kaip šypsni veide“ su vaikais metu buvo aiškinamasi lietuvių kalbos subtilybės, atbuli žodžiai ir epitetai, pristatyta vienos knygos paroda, skirta Pirmosios lietuvių gramatikos 350 metinėms paminėti. Knygą bibliotekai dovanojo Algimanto Mackaus fondas, prieš 50 metų įsteigtas „Santaros – Šviesos“ federacijos JAV Viloubruke (Ilinojaus valstija). Samanių padalinyje vyko literatūros popietė „Gimtosios kalbos diena“, Imbrado padalinyje popietė „Piešiame gražiausią lietuvišką žodį“, Dusetų K. Būgos padalinyje – literatūros popietė „Posmai Lietuvai“, suorganizuota su literatų klubu „Atgaiva“, prisiminimų popietė „Lietuvos žodžio dainius – poetas Justinas Marcinkevičius“.

Tarptautinė Vaikų knygos diena

Tarptautinei vaikų knygos dienai paminėti Vaikų literatūros skyriuje balandžio antrąją surengtos pasakų kūrimo valandėlės. Pradinukai kūrė pasakas – vieni 5 metrų ilgio ritininę iliustracijų knygą „Vilniaus gimimas vaikų iliustracijose“, kurią skaitė sukdami mirioramą, kiti, išklause bibliotekininkės skaitomos legendos „Gedimino sapnas“, patys bandė kurti pasaką. Pasaka, prasidėjusi žodžiais „Senų senovėje mažame žemės lopinėlyje...“, buvo sukurta, iliustruota ir pavadinta „Vilniaus atsiradimo istorija“.

Europos dienos šventė

Mažuosius mokinukus, atėjusius į Europos dienos šventę „Po Europos kultūros skėčiu“, pasitiko bibliotekos personažas Zuikis Nulėpausis, kuris pasveikino vaikus su Europos diena, trumpai primindamas Europos Sąjungos istoriją ir Europos dienos reikšmę. Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos mokiniams bibliotekos kiemelyje buvo organizuotas piešinių konkursas „Graži mūsų Europa“. Vaikai spalvotomis kreidelėmis ant asfalto piešė Europos

šalių mozaikas – Europos šalis su šalims būdingais simboliais. Kol vaikai piešė, visus linksmino Zarasų kultūros centro ir „Santarvės“ pradinės mokyklos jungtinis vaikų ir jaunimo folkloro ansamblis „Čiūta“, kuriam vadovavo Diana Skvarčinskaitė. Po piešimo mažieji „santarviukai“ buvo kviečiami žaisti senovinių lietuvių liaudies žaidimų, kuriuos žaidė mūsų seneliai, proseneliai. Jiems vadovavo Zarasų kultūros centro etnografė Rima Vitaitė. Vėliau visi skubėjo į Zuikio Nulėpausio dirbtuvėles, kurios buvo įsikūrusios mėlynoje, ES simbolika papuoštoje palapinėje. Vaikai iš dėlionės gabalėlių dėliojo Europos Sąjungos žemėlapi „Europos Sąjunga linksmi“. Vėrė tolerancijos girliandą „Širdies dalelė draugui iš Europos“. Vėliau šia girlianda apjuosė nupieštas Europos šalis. Visi dalyviai buvo pakviesti į Senolių kaimą, suburtą iš Vajasiškio bendruomenės narių, įsikūrusį erdvioje palapinėje, ir mokomi senųjų amatų ir paprastų buitinių darbų su senoviškais rakandais – verpti vilną, drožti šaukštus, mušti sviestą. Atlikus darbus ir vaišinosi šviežiu sviestu, senolių kepta duona bei pyragu.

Šeimų šventė

Gegužės penkioliktają dieną yra švenčiama Tarptautinė šeimos diena. Ją bibliotekoje minėjo Santarvės pradinės mokyklos antraklasiai su mokytoja Inga Vainiūniene. Vaikus sutiko bibliotekos lankytojų pamėgtas personažas Zuikis Nulėpausis. Jis supažindino vaikus su italų rašytojo Marco Campanella knygomis „Tik tėčiai taip myli“ ir „Tik mamos taip myli“ ir garsiai paskaitė nuotaikingą Miriam Moss knygelę apie meškutį ir jo mamą „Užmiršau pasakyti, kad myliu tave“.

Gegužės 16 d. skyriuje surengta pirmaklasių (su mokytoja Galina Razmanavičiene) šventė „Mūsų didelė šeimyna“, skirta tarptautinei Šeimos dienai paminėti. Gegužės 29 d. pirmaklasiai, vadovaujami mokytojos Reginos Gecevičienės, tęsė šeimų šventę. Renginių salėje vaikai, vadovaujami mokytojos Dianos Skvarčinskaitės, visiems dovanojo gražų koncertą. Skambėjo dainos, liejosi eilės mamoms, tėčiams, močiutėms ir seneliams. Vaikai bučiniiais, apkabinimais ir paveikslėliais apdovanojo atvykusius tėvelius ir, kad būtų smagiau, pakvietė visus pašokti ir pažaisti liaudiškų žaidimų. Po koncerto tėveliai buvo pakviesti į vaikų tapybos darbų parodą surasti savo portretą, kurį nupiešė jų vaikai. Zuikis Nulėpausis tėveliams organizavo garsinį skaitymą, skatindamas tėvus skaityti vaikams. Visi gamino Šeimos medį – piešė, karpė, klijavė, rašė vieni kitiems palinkėjimus.

Vaikų gynimo diena

Birželio 1-ąją Vaikų gynimo dienos šventiniai renginiai vyko bibliotekoje ir miesto aikštėje. Bibliotekos lauko terasoje mažieji lankytojai mokėsi linijinio šokio judesių. Buvo parengta informacinė praktinė pamoka „Šiuolaikinis bibliotekininkas parodų organizatorius“, kurioje dalyvavo Antazavės Juozo Gruodžio gimnazijos moksleivės. Mini viktorinos „Gamtos vaistinė“ metu buvo galima pasinaudoti treniruokliu žingsniamačiu, pasimatuoti pulsą ir sunaudotų kalorijų kiekį. Mediatekoje vaikams organizuota muzikos perklausa „Atgijusios vinilinės plokštelės“. Tuo

pat metu Sėlių aikštėje vykusios šventės „Vasaros burtai“ dalyvius Zarasų viešojo biblioteka pakvietė į renginį „Kitokios knygos su Pepe Ilgakoju“ ir pakvietė susipažinti su miriorama, piešti sveikinimus vasarai, kurti naujas ritinines knygas, pasidžiaugti papildytos realybės knygomis, kai, atsisivėrus į planšetinį kompiuterį programėlę, galima klausytis knygose nupieštų gyvūnų skleidžiamų garsų, vandens čiurlenimo, muzikos, stebėti judančius gyvūnus. Dalyvius aplankė papildytos realybės programėlių knygose kūrėjas Darius Pauliukaitis.

Edukacinės veiklos Vaikų literatūros skyriuje

Viešojoje bibliotekoje Vaikų literatūros skyriuje vyko vasaros moksleivių skaitymo ir laisvalaikio užimtumo **programa „Kelionės po Lietuvos šimtmetį“**. Dalyviams surengta 5 užsiėmimai ir popietė „Stebuklingoji paukštė“. Veiklos vyko bibliotekos lauko skaitykloje, medijų studijoje, D. Bukonto skvere, Zaraso ežero pakrantėje. Dalyviai susipažino su Lietuvos istorija, pirmąją kultūros sostine Zarasais, Lietuvos sostinėmis – Voruta,

Kernave, Trakais, Gedimino Vilniumi – klausydamiesi legendų, žaisdami to laikmečio žaidimus „Kernavės avelės“, „Sostas“, piešdami ir gaudydami to laikmečio žodžius, kurdami darbelius.

Vaikų literatūros skyriuje **literatūros programai „Žiemos švenčių belaukiant“** įgyvendinti surengti 5 užsiėmimai. Renginiuose „Pasakėlė apie laukimą“, „Žaisliukas eglutei“, „Kūčios – stebuklų metas“, „Susikaupimo – Advento – metas“, „Kalėdos kiTAIP arba vakaras su knyga“ dalyvavo pradinukai su tėveliais, pedagogais. Jie klausėsi pasakėlių apie angelus, padedančius laukti stebuklingo laiko, apie Kalėdų nakties stebuklus, gerus darbus, draugiškumą, supratimą. Piešė užduotis Advento kalendoriui, gamino angeliukus, spėjo ateitį, traukdami šiaudą, liedami vašką, deklamavo, plazdant žvakučių liepsnelėms klausėsi Virginijos Šukytės šurpių, sukurtais darbais pasveikino bibliotekos darbuotojus.

Vaikų literatūros skyriuje **etnokultūrinė programa „Metų laikai literatūroje ir kūrybinėje veikloje“** apjungė 8 užsiėmimus ir vyko visus metus. Renginio „Žiema, žiema, bėk iš kiemo“ dalyviai, priešmokyklinės grupės vaikai, sukdami ritininę knygą, skaitė pasaką apie Užgavėnes. Kūrė kaukes, puošėsi jomis, vaišinosi blynais. Kūrybinių ir literatūrinių popiečių „Pavasaris bunda“, „Pavasario žiedai“ dalyviai klausėsi grožinės literatūros ir tautosakos kūrinių, piešė pavasario peizažus, kūrė padėkliukus margučiams, atvirukus. „Pasveikink vasarą“ dalyviai kūrė iliustracijų ritininę knygą. Renginio „Rudens spalvos“ dalyviai pirmokėliai, klausydamiesi Gretės Siliūnaitės pasakėlės „Gilė ir Kaštonas“, sužinojo jų susipažinimo ir draugystės istoriją. Išbandė kaštonų spyglių aštrumą. Naudodamiesi gamtinėmis medžiagomis kūrė atvirukus. Kūrybinės popietės „Rudeninė fantazija“ metu vaikučiai su mamytėmis iš sausų lapų kūrė paveikslėlius.

Vaikų literatūros skyriuje **vykdant literatūros programą „Auk su knyga“** surengta 4 užsiėmimai: „Knygos paslaptys – knygos kūrimas“, „Mikė Pūkuotukas arba elgesys su knyga“, „Elgesys su knyga“. Ketvirtokai susipažino su knygos struktūra, patys kūrė knygos viršelius, iliustracijas. Priešmokyklinukai sužinojo, kaip saugoti knygas, kad jos ilgai išliktų tvarkingos. Kūrė žymeklius – „draugiškus peliukus“, kurie padeda tausoti knygeles. Dalyviai, vartydami knygas, ieškojo „Netvarkos nykštuko“ paliktų pėdsakų.

Vaikų literatūros skyriuje **literatūros programai „Vaikų ir knygų herojų pasaulis“** organizuoti 4 knygų pristatymai. Moksleiviai susipažino su interaktyviomis knygomis, knygomis

papildytomis realybe, praktiškai išbandė jų privalumus. Susipažino su populiarių rašytojų vaikams ir paaugliams naujais leidiniais.

Vaikų literatūros skyriuje **Lietuvos valstybės datoms paminėti** rengtos literatūros valandėlės „Šalėlė Lietuva“ ir „Karalius Mindaugas ir Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetis“. Enciklopedijoje „Vaikams apie Lietuvos valstybę“ moksleiviai ieškojo įdomių faktų apie valstybę. Pasakojo apie vėliavos spalvų reikšmes, klausėsi literatūros kūrinių, kūrė popieriaus plastikos atvirukus su Lietuvos simbolika.

Vaikų literatūros skyriuje literatūros popietė „Užgavėnės literatūroje ir kūrybinėje veikloje“ **buvo rengta Užgavėnės paminėti**. Moksleiviai, pasipuošę įvairiausiomis Užgavėnių kaukėmis, klausydami bibliotekininkės skaitomos pasakos „Žiema, žiema, bėk iš kiemo“, kūrė iliustracijas šiai pasakai. Vaišinosi blynais su uogiene. Iš piešinių parengta ritininė 9 metrų knyga.

Vaikų literatūros skyriuje Pavasario šventei – **Velykoms** – rengtos literatūros popietės „Kiškių margučiai“ ir „Vaikų Velykėlių laukiant“. Jose dalyvavo Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos Magučių ugdymo skyriaus Lavinamosios klasės moksleiviai ir Visagino „Verdenės“ gimnazijos Lavinamųjų klasių moksleiviai ir pedagogai. Dalyviai klausėsi vaikų sukurtos pasakos „Kiškių margučiai“. Margino kiaušinius, kūrė atvirukus.

Literatūros popietės „Mamai“ buvo skirtos **Motinos dienai paminėti**. Priešmokyklinukai ir pradinukai klausėsi pasakos „Angelas vardu Mama“. Pasakojo, kaip jie vadina savo mamas. Išgirdo naujų žodžio Mama sinonimų. Kruopščiai kūrė darbelius-atvirukus, kuriuos, įrašę gražiausius žodžius, dovanojo savo mamytėms pirmąjį gegužės sekmadienį.

Zarasų miesto šventėje „Zarasai‘2018“ organizuotos kūrybinės dirbtuvės „Žolynai“. Zarasiečiai ir svečiai piešė ant asfalto įvairiausius augalus, jų kompozicijas, kūrė mirioramą.

Šiaurės šalių literatūros savaitė

21-ajai Šiaurės šalių literatūros savaitei paminėti parengta edukacinė programa „Šiaurės superherojai“ ir organizuoti 5 renginiai. Moksleiviai klausėsi Švedijos autorių Eliaso ir Agnes Våhlundų knygos vaikams „Superherojų vadovas“ teksto. Išklausę pasakojimo ištrauką apie mergaitę Lisą ir iš besityčiojančius berniukus, „tiesė“ draugišką ranką mergaitei. Pasitikrino savo supergalias, poromis nešdami balioną, gelbėdami draugą, piešė, kūrė superherojo raištį-kaukę. Vyresn. bibliotekininkė Liudmila Vaitavičienė lankėsi Pauliaus Širvio progimnazijoje, kartu su 5 ir 6 klasių moksleiviais surengė dvejus garsinius skaitymus tema „Superherojai“, o viešojoje bibliotekoje pasiklausyti skaitomo teksto atvyko Santarvės pradinės mokyklos trečiaklasiai (su mokytoja Inga Vainiūniene). Garsiniuose skaitymuose „Auštant“ dalyvavo Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos pirmų–ketvirtų klasių mokiniai. Rytmečių dalyviai klausėsi šiais metais Šiaurės Ministrų Tarybai pirmininkaujančios Švedijos autorių Eliaso ir Agnes Våhlundų knygos vaikams „Superherojų vadovas“ teksto.

„Knygų Kalėdų“ akcija

Knygų Kalėdų akcijos metu visoms rajono bibliotekoms padovanota 223 knygos. Imbrado padalinyje gruodžio mėnesio šeštadieniais vyko kalėdiniai skaitymai ir edukaciniai užsiėmimai šeimoms „Kalėdinių puošmenų kūrimas“. Baibių padalinyje veikė kūrybinės dirbtuvėlės vaikams, kalėdinių atvirukų gaminimas „Sukurkime Kalėdų džiaugsmą bibliotekoje“. Antalieptės padalinyje

– edukacinės veiklos „Kvepiančios Kalėdinės snaigės“. Ligoninės padalinyje organizuota popietė „Kalėdos vaikšto tyliai“ kartu su vaikų dienos centru „Draugai“. Advento popietės šeimoms vyko Štadvilių padaliniui bendradarbiaujant su Štadvilių ir Šlyninkos malūno bendruomenėmis. Vaikai su šeimos nariais darė kūčiukus, stebėjo kepimo procesą, po to vaišinosi arbata. Smalvų padalinys ir Smalvų bendruomenė organizavo kalėdinį renginį „Palinkėki gerų Kalėdų!“. Salako padalinyje vyko literatūrinė valandėlė „Su knyga per skubantį laiką“, kurios metu pristatyti Metų knygos rinkimuose dalyvaujančių knygų penketukai. Degučių padalinyje vaikai gamino gaires, primenančias apie Knygų Kalėdų akciją.

Neformalus vaikų ugdymas

Biblioteka yra viena iš neformaliojo ugdymo organizavimo vietų Zarasų rajone. 2018 m. buvo parengtos 3 neformaliojo vaikų švietimo programos.

Neformaliojo vaikų švietimo programa Avilių padalinyje veikė vaikų meno studija „Saulė“. Programoje dalyvavo 17 vaikų, vyko 36 užsiėmimai, trukę 72 valandas. Neformaliojo vaikų švietimo užsiėmimus vedė mokytoja Jolanta Andrijauskienė. Programos tikslas – vaikų užimtumas ir turiningas laisvalaikio leidimas, kryptingas literatūrinis-meninis ugdymas. Daug dėmesio buvo skiriama vaikų amžių ir gebėjimus atitinkančiam literatūriniam ir meniniam ugdymui, kuriant lėles stalo teatrui. Kalėdoms pastatytas G. Germanavičienės spektaklis „Vėjo botagas“. Tai bendras bibliotekos, kultūros namų ir neformaliojo švietimo vadovės projektas..

Neformaliojo vaikų švietimo programa „Kūrybinės dirbtuvėlės“ vyko Turmanto padalinyje. Programos vadovė – lietuvių kalbos mokytoja Giedrė Mičiūnienė. Dalyvavo 12 vaikų, vyko 32 užsiėmimai, trukę 64 valandas. Užsiėmimų metu viena valanda buvo skiriama grožinės literatūros vaikams skaitymui ir analizei, kurios metu vaikai tobulino komunikavimo ir sakytinės kalbos įgūdžius, o kita – saviraiškai, kurios metu vaikai atlikdavo kūrybines užduotis.

Neformaliojo vaikų švietimo programa „Informacinės medžiagos pateikimas panaudojant kompiuterinės grafikos programas“ buvo vykdoma Dusetų Kazimiero Būgos padalinyje. Užsiėmimų vadovė – informatikos mokytoja Aldona Žiliukienė. Vaikai buvo mokomi pasinaudoti informacija ir skatinami tobulinti informacijos rengimo ir skleidimo priemonės - naudoti grafinius vaizdus informacinės medžiagos pagyvinimui ir informatyvumo padidinimui. Programos užsiėmimuose dalyvavo 16 vaikų, vyko 36 užsiėmimai, trukę 72 valandas.

6.4. Literatūros parodos vaikams

2018 m. Zarasų CBS vaikams buvo parengta 121 literatūros ir vaikų darbų paroda. Vaikų literatūros skyriuje buvo parengtos ir pristatytos 48 parodos, iš kurių 27 – vaikų kūrybos rezultatų pristatymai. Skaitytojams pristatytos dvi lietuvių personalijų literatūros parodos, skirtos vertėjai Eugenijai Stravinskienei 90, poetui Leonardui Gutauskui 80; dvi užsienio personalijų literatūros parodos, skirtos prancūzų rašytojams Šarliui Pero 390 ir Žiuliui Vernui 190. Parengta 16 kalendorinių, valstybinių ir teminių literatūros parodų įvairioms datoms ir šventėms pažymėti: „Metų karalius: šunys ir šuniukai“ – kinų kalendoriaus šuns metų sutiktuvėms; „Mano Lietuva“ – Lietuvos valstybės atkūrimo dienai; „Laisvės paukštė virš Lietuvos“ – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienai; keturių parodų ciklas „Mano Tėviškė – mėlyno Nemuno vingis“ – Lietuvos etnografiniams regionams; „Vasaros spalvų magija“ – turiningam laisvalaikiui vasaros metu; „Papartėli, pasakyk“ – Joninėms; „Rugsėjo takučiu“ – naujų mokslo metų pradžiai; „Ar esi saugus kelyje?“ – saugaus eismo savaitei; „Kaip nugalėti baimę?“ – naujausios paveikslėlių knygos

mažiesiems; „Mus jungiantys tiltai – knygos“ Šiaurės šalių literatūros savaitei; „Ką šnabžda Kalėdų žvaigždė“ – Šv. Kalėdoms.

Edukacinėje vaikų erdvėje vaikų darbų parodų atidarymai

Per metus 27 netradicinės parodos buvo rengtos Vaikų literatūros skyriaus stiklo vitrinose – miniatiūros ant akmenėlių „Gimtinė ant akmenėlio“, Antazavės Juozo Gruodžio gimnazijos mokinių meno darbai iš senų arbatinukų „Ponia arbata“, Magučių ugdymo skyriaus lavinamosios klasės vaikų ir auklėtojos molio lipdinių paroda „Molinukai“.

Priestato edukacinėje vaikų erdvėje įrengtoje galerijoje atidarytos: Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijos mokinių pagamintos knygelės „Knygelė Lietuvai“; mokinių pagaminti atvirukai „Geltona, žalia, raudona“; Zarasų Ažuolo gimnazijos mokinių lino raižiniai „Atspaudai mene“; piešinių paroda „Lietuvos pilys“; Pauliaus Širvio progimnazijos mokinių knygų žymekliai „Laisvė knygų kampučiams“; popieriaus darbeliai „Pavasaris pažadino“; Pauliaus Širvio progimnazijos mokinių knygų reklamos „Atminty išlikusio literatūros kūrinio iliustracijos“ paroda, „Lakštingalos“ mokyklos penkiamečių auklėtinių darbų paroda „Ieškome spalvų“; Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos mokinių piešinių paroda „Šeima ir knyga“; Pauliaus Širvio progimnazijos ir Radviliškio dailės mokyklos Baisogalos skyriaus mokinių piešinių paroda „Žodžių ir spalvų sintezė“; vaikų pagamintų knygelių ir piešinių paroda „Kūrybinės improvizacijos“; Pauliaus Širvio progimnazijos mokinių siuvinių paroda „Pirmieji dygsneliai“; Zarasų meno mokyklos neformalaus ugdymo grupės mokinių piešinių paroda „Mano augintinis“ ir kitos.

Bendradarbiaujant su kraštiečiu Indre Kuiziniene, Lietuvos didžiosios kunigaikštienės Birutės karininkų šeimų moterų sąjungos nare, birželio 4-osios popietę Vaikų literatūros skyriuje vyko piešinių parodos „Tėvynės labui“ atidarymas. Joje eksponuoti 2017 metais vykusio tarptautinio mokinių piešinių konkurso, skirto Lietuvos valstybės atkūrimo 100-iai ir Lietuvos kariuomenės 100-iai paminėti laureatų ir diplomatų kūriniai. Konkurso tikslas – ugdyti meilę ir pagarbą Tėvynei, jos gynėjams, domėtis šalies istorija, skatinti patriotiškumą ir meninį ugdymą. Į piešinių laureatų šimtuką pateko net trys Zarasų meno mokyklos ugdytinių piešiniai. Jų autoriai mokytojos Petronės Sekonienės mokiniai – Valerija Silivanova, Emilija Šeikytė, Anton Korotkin. P. Širvio progimnazijos mokytoja Rimutė Morozovienė skaitė paskaitą „Lietuvos kariuomenės vaidmuo kovose už laisvę“ ir supažindino su kariuomenės vaidmeniu valstybės gyvenime, su kariuomenės rūšimis, didžiųjų kunigaikščių mūšiuose naudota taktika.

Bendradarbiaujant su leidykla „Niekio rimto“ rugpjūčio mėnesį surengtas Valužių šeimos – dailininkės Linos Eitmantytės-Valužienės, sūnaus Vykinto ir dukros Dovilės – fotografijų ir knygos iliustracijų parodų triptiko „Sustabdytas laikas. Žvaigždėtas dangus. Jei rašysi laišką girion“ darbų parodos atidarymas. Vėliau ši paroda eksponuota Dusetų K. Būgos padalinyje.

Bendradarbiaujant su Zarasų krašto muziejumi rugsėjo mėnesį Vaikų literatūros skyriuje buvo eksponuojamos dailininko karikatūristo ir komiksų kūrėjo Al Jaffee (tikrasis vardas Abraham Jaffee) piešinių, vaizduojančių vaikystę Zarasuose, reprodukcijos. Al Jaffee 1955 m. pradėjo dirbti Niujorke leidžiamame politikos ir satyros žurnale „MAD“, vėliau tapusiu komiksinės satyros leidiniu, tapo ilgiausiai jame dirbančiu autoriumi ir ne tik piešiančiu, bet ir rašančiu straipsnius. Dailininkas pelnė daug įvairių apdovanojimų. 2016 m. kovo 30 d. Al Jaffee įrašytas į Pasaulio Gineso

rekordų knygą „Ilgiausia komiksų kūrėjo karjera“ – 73 m. 3 mėnesiai. Al, augdamas, kurį laiką gyveno Zarasuose ir savo įspūdžius perteikė darbuose.

Lapkričio mėnesį surengtas knygų anotacijų parodos „Be knygos kaip be batų“ atidarymas. 5-8 klasių moksleiviai iš perskaitytų knygų išsirinkę po vieną, jiems didžiausią įspūdį padariusią, aprašė ant nupiešto popieriaus lape bato. Autoriai su mokytoja Andželika Vitkūniene parodą pristatė Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos ketvirtokams (su mokytoja Alicija Dumbraviene).

6.5. Vaikų mokymai

Vartotojų vaikų mokymai yra atliekami grupių mokymų, individualių konsultacijų, ekskursijų ar kitų ugdymo renginių metu. 2018 m. buvo registruotos 453 individualios konsultacijos vaikams. Naujiems vartotojams konsultacijos teikiamos registruojant juos į biblioteką. Jie informuojami apie vidaus tvarkos taisykles, bibliotekos teikiamas paslaugas, vartotojų teises bei atsakomybę.

Viešojoje bibliotekoje 2018 metais vartotojų vaikų mokymams skirta 11 valandų, apmokyta 301 dalyvis. Iš jų kompiuterinio raštingumo mokymams buvo skirtos 2 temos (10 val.).

Vaikų literatūros skyriuje per metus organizuotos 4 informacinės viktorinos. Lietuvių kalbos diena paminėti organizuota viktorina-žaidimas „Kalba gimtoji lūposna įdėta: Kalbos perliukai“. Trečios klasės moksleiviai susipažino su kalbos šiukšlėmis, mokėsi jas pakeisti taisyklingais žodžiais. Skaitė patarles, greitakalbes. Saugesnio interneto savaitei paminėti surengta viktorina-žaidimas „Junkis, kurk ir dalinkis pagarbiai!“. Dalyvavo ketvirtųjų klasių moksleiviai. Pranešimą skaitė Zarasų rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus vyriausioji tyrėja Rosita Gurskaja. Viktorina-žaidimas „Interneto ir technologijų pasaulyje: Taip / Ne“ parengta „Skaitmeninei savaitei 2018“ paminėti. Pranešimą ketvirtokams apie internetą, pavojus ir atsakomybę skaitė Zarasų rajono savivaldybės administracijos Informacinių technologijų tarnybos informacinių sistemų specialistas Vitalijus Ščerbakovas, Zarasų seniūnijos socialinė darbuotoja Erika Ilčiukienė.

Viktorina „Pasaulis pagal žymias moteris ir poetus romantikus“ (virtualaus turo pristatymui) suorganizuota lapkričio mėnesį. Dalyvavo P. Širvio progimnazijos 7 klasės mokiniai ir mokytoja Andželika Vitkūnienė.

Informaciniuose užsiėmimuose „Zarasų viešosios bibliotekos interneto svetainė, LIBIS katalogas, suvestinis LIBIS katalogas“ dalyvavo „Santarvės“ pradinės mokyklos III-IV klasių moksleiviai su pedagogais. 4-riuose užsiėmimuose dalyviai susipažino su bibliotekos interneto svetainės struktūra, elektroniniais katalogais, mokėsi užsisakyti ir rezervuoti dominančias knygas internetu. Pamokoje „Pažintis su „Vyturio“ leidyklos skaitmeninėmis knygomis“ pradinukai susipažino su Vyturio elektroninėmis knygomis. Akcijoje „Naudokis saugiu internetu ir saugiomis svetainėmis“ dalyvavę 2-4 klasių mokiniai susipažino su Lietuvos radijo ir televizijos svetainėmis vaikams. Šiuose 14 val. mokymuose dalyvavo 141 dalyvis.

Ekskursijos. Vaikų literatūros skyriuje per metus surengtos 8 apžvalginės ekskursijos temomis „Bibliotekos erdvės ir paslaugos“, „Bibliotekos erdvės ir paslaugos vaikams“. Dalyvavo 100 dalyvių. Ekskursijų dalyviai – Zarasų meno mokyklos ugdytiniai, Zarasų žemės ūkio ir P. Širvio mokyklų moksleiviai su pedagogais.

VII. PROJEK TINĖ VEIKLA PASLAUGŲ PLĖTRAI IR KOKYBEI

2018 m. Zarasų viešosios bibliotekos direktorė ir specialistai parengė ir įgyvendino 7 projektus.

Buvo tęsiamas projekto „Gerovės ir pažinimo skaitmeninių inovacijų centrų tinklo šeimoms sukūrimas Rytų Aukštaitijoje ir Pietų Latgalioje“ (Creation of Network of Family Digital Activity Hubs for Wellbeing and Education Support in Eastern Aukstaitia and Southern Latgalia), finansuojamo Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos 2014-2020 metų Europos fondų lėšomis, įgyvendinimas. Viešojoje bibliotekoje baigiamas kurti šeimos skaitmeninių veiklų centras. Kartu su projekto partneriais Utenos A. ir M. Miškinių viešąja biblioteka (pagrindinis partneris), Latvijos Daugpilio ir Preilių viešosiomis bibliotekomis įsigytas elektroninis dviratis, sukurtas ir instaliuotas interaktyvus maršrutas „Kelionė dviračiu po Pietų Latgalę ir Rytų Lietuvą“, virtualios realybės akiniai virtualiam keliavimui po Zarasų, Daugpilio, Utenos ir Preilių miestus, LEGO Mindstorms robotikos konstruktoriai (6 komplektai), apmokyti darbuotojai, kurie įgytas žinias perteiks centro lankytojams.

Projekto „Knygos šventė Zarasuose“, dalinai finansuoto Kultūros rėmimo fondo lėšomis (2000 Eur), tikslas – supažindinti visuomenę su žymiais profesionaliais Lietuvos literatūros ir muzikos kūrėjais, jų kūrybos naujienomis ir leidyklų naujienomis. Projekto įgyvendinimas suteikė galimybę zarasiečiams susitikti su poetais Antanu A. Jonynu, Donaldu Kajoku, Viktoru Rudžiansku, aktoriumi, bardu G. Arbačiausku, muzikante A. Arbačiauskiene. Bendradarbiaujant su leidyklomis Sėlių aikštėje organizuota Mažoji knygų mugė su 12 Lietuvos leidyklų.

Projekto „Kūrybinių improvizacijų ciklas „Knygos kelias II“ Zarasų viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose“, dalinai finansuoto Kultūros rėmimo fondo lėšomis (5000 Eur), tikslas – sudaryti galimybę socialinės atskirties ir kitų grupių vaikams, jaunimui, suaugusiems kultūros edukacijai, knygos istorijos ir Lietuvos istorijos pažinimui ugdant kūrybiškumą su profesionaliais menininkais-educatoriumis. Organizuotos kūrybinės dirbtuvės Antazavės, Antalieptės, Imbrado bendruomenių gyventojams, knygų meistrystės tridienis „100-mečio ateities eskizai“ zarasiečiams.

Projekto „Virtualus turas „Pasaulis pagal žymias Zarasų krašto moteris“, dalinai finansuoto Kultūros rėmimo fondo lėšomis (2000 Eur), tikslas – inovatyviomis priemonėmis sukurti virtualų turą, atskleidžiantį Zarasų krašto kultūrinį, istorinį šimtmečio veidą, apžvelgiant žymių krašto moterų, dariusių ir darančių įtaką Zarasų krašto kultūros ir istorijos raidai, veiklas ir gimtąsias vietas. Internetu sukurta 10 naujų virtualių stotelių. Sukurtas virtualus turas http://www.zarasubiblioteka.lt/zarasu_krastas/.

Projekto „Istoriniai literatūriniai personažai Zarasų viešosios bibliotekos languose“, dalinai finansuoto Kultūros rėmimo fondo lėšomis (II dalis 1100 Eur), tikslas – atkurti istorinį tiltą su Zarasų bendruomenės nariais, skatinant patriotizmą ir istorinę savimonę. Šventinis finalinis performansas su gyvais istoriniais personažais, kuriuos įkūnijo Zarasų jaunimas ir aktorius Gediminas Storpirštis, įvyko istorinę 2018 m. vasario 16 dieną.

Projekto „Jaučiuosi saugus“, dalinai finansuoto Kultūros rėmimo fondo lėšomis (2200 Eur), tikslas – prisidėti prie saugios aplinkos kūrimo visuomenėje, skatinti aktyvų pilietiškumą bendruomenėse. Kultūros ir švietimo sektorių darbuotojams organizuota konferencija, skirta smurto, patyčių, priekabiavimo prevencijai, kurioje pranešimus skaitė profesionalūs atstovai iš Žmogaus teisių stebėjimo instituto, Moterų informacijos centro, psichologai, psichoterapeutai, lektoriai pozityvistai.

Projekto „Europos diena „Po Europos kultūros skėčiu“, finansuoto Europos Komisijos Lietuvoje lėšomis (1000 Eur), tikslas – paskatinti daugiau žmonių atrasti Europos kultūros paveldą, juo domėtis ir stiprinti Europos bendrystės jausmą. Bendradarbiaujant su miesto mokyklomis, gegužės 9 dieną organizuota Europos dienos šventė vaikams, jaunimui ir suaugusiems.

VIII. DARBUOTOJŲ GEBĖJIMŲ UGDYMAS, KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS IR MOTYVACIJOS DIDINIMAS

Darbuotojo kvalifikacija yra labai svarbi kuriant bibliotekos ateities vystymo strategiją, plėtojant naujas paslaugas. Darbuotojams sudarytos galimybės dalyvauti viešojoje bibliotekoje organizuojamuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose, nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos, bibliotekų asociacijų organizuojamuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose, Zarasų švietimo pagalbos tarnybos organizuojamuose mokymuose. Mokymų bei kursųatoriai – įvairių sričių profesionalai, turintys praktinės patirties. 2018 m. naujų žinių įgijo bei kvalifikaciją kėlė 32 tinklo darbuotojai, t. y. 63 % visų dirbančiųjų.

8.1. Kvalifikacijos kėlimas bibliotekoje

Mokslinė konferencija „Jaučiuosi saugus“. Siekiant prisidėti prie saugios aplinkos kūrimo visuomenėje, skatinti aktyvų pilietiškumą bendruomenėse, pagarbą žmogaus teisėms, užkirsti kelią diskriminacijai ir neapykantai, skatinti saugios ir nesmurtinės aplinkos bendruomenėse kūrimą, lapkričio 15 d. Zarasų viešojoje bibliotekoje darbuotojams buvo organizuota mokslinė konferencija „Jaučiuosi saugus“, kurią rėmė Lietuvos kultūros taryba. Joje dalyvavo ir pranešimus skaitė profesionalūs atstovai iš Žmogaus teisių stebėjimo instituto, Moterų informacijos centro, psichologai, psichoterapeutai, lektoriai pozityvistai, kurie suteikė žinių, išskleidė mūsų įsitikinimus, įgalino darbui su vartotojais.

Pranešimą skaitė Irena Gaigalienė, Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėja, kuri papasakojo apie naujai įsigaliojusią centralizuotą vaikų teisių apsaugos sistemą, jos valdymą ir koordinavimą; supažindino su pagrindiniais vaiko teisių apsaugos principais. Psichologė, lektorė Grytė Ruzgė pateikė šūsnį patarimų, kaip atpažinti ir padėti vaikui turinčiam bėdų. Kristina Paradnikė, psichologė-psichoterapeutė, lektorė, VšĮ Psichoterapijos ir mokymų centro direktorė kalbėjo apie pirmąją pagalbą kenčiančiam, mokė kaip išgirsti ir palaikyti žmogų, kuris išgyvena emocinius sunkumus. Konferencijoje dalyvavo Žmogaus teisių stebėjimo instituto tyrėjas-konsultantas Mažvydas Karalius ir instituto projektų vadovė Ugnė Grigaitė. Pranešėjai pristatė 2017 m. birželį Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos inicijuoto tyrimo apie smurtą prieš moteris rezultatus. Siekiant keisti požiūrį į smurtą artimoje aplinkoje imtasi nestandartinių priemonių – išleistas pirmasis Lietuvoje smurto prevencijos komiksas, kurį pristatė U. Grigaitė. Komikse pasakojama Birutės Bebaimės istorija atskleidžia, kokios situacijos laikomos smurtinėmis, kaip elgtis ir kur kreiptis kiekvienoje iš jų, kaip reaguoti aplinkiniams. Specializuotos pagalbos centro teisininkė Dvilė Masalskienė ir Moterų informacijos centro psichologė Roberta Pauliūščenkaitė kalbėjo apie Specializuotos pagalbos centro veiklą ir nemokamos pagalbos užtikrinimą nukentėjusiam nuo smurto artimoje aplinkoje. Savo pranešime lektorės pateikė priežastis, kodėl moterys, patyrusios smurtą, neišsina ir nebando smurto nutraukti. Gyvenimo energijos į konferenciją įnešė Jeronimas Laucius, rašytojas pozityvistas, leidyklos „Trys žvaigždutės“ direktorius.

Informaciniai mokymai. Zarasų CBS darbuotojus su pensijų reformos pokyčiais supažindino Valstybinio socialinio draudimo fondo (SODRA) Utenos skyriaus Zarasų poskyrio vedėjas Romanas Achranovičius, SODRA Pensijų skyriaus vedėjo pavaduotoja Rita Kaušylienė. Apie mokesčių reformos pokyčius pasakojo Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos, Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos I skyriaus Zarasų poskyrio vedėja Daiva Kelečienė. Pasidalinti aktualiomis išvalgomis apie teisėjo darbo kasdienybę atvyko Utenos apylinkės teismo pirmininko pavaduotojas, Visagino rūmų teisėjas Giedrius Avinas. Teisėjas supažindino susirinkusiuosius su teismų kilme, teismų sistema, jų organizavimo, veiklos, administravimo ir savivaldos sistema, teisėjų statusu, jų skyrimo tvarka, išaiškino kokias bylas nagrinėja apylinkių ir apygardų teismai, kiek kainuoja teismo procesas.

8.2. Kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų

Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos kvalifikacijos renginiai

2018-12-17 Mokslinis praktinis seminaras – Prano Mašiotų skaitymai XXX „Vertybių kaita XXI a. vaikų ir paauglių literatūroje. Dalyvavo V. Alubeckaitė, skyriaus vedėja.

2018-10-26 Tarptautinė konferencija „Prisijungusi Lietuva“ Vilniuje. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė, S. Bikulčiūtė, vyriausioji metodininkė.

Lietuvos bibliotekininkų draugijos renginiai

2018-06-08 Lietuvos bibliotekininkų draugijos skyrių pirmininkų strateginė sesija Kaune. Dalyvavo S. Bikulčiūtė, Lietuvos bibliotekininkų draugijos Zarasų skyriaus pirmininkė.

2018-04-26 tarptautinė konferencija „Kartu mes kuriame ateitį“. Vilniuje, LR Seimo III rūmuose. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė, I. Dumbravienė, vyresnioji bibliotekininkė, J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja.

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės Bitės viešosios bibliotekos organizuoti kvalifikacijos kėlimo renginiai

2018-11-26 Seminaras „Bibliotekų skaitmeninė kolekcija“. Dalyvavo V. Mikštienė, vyresnioji bibliografė.

2018-11-08 Seminaras „Bibliotekų paslaugų prieinamumas socialiai pažeidžiamų grupių vartotojams“. Dalyvavo J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja, S. Pelekienė, skyriaus vedėja, V. Alubeckaitė, skyriaus vedėja.

2018-10-16 projekto seminaras „Aukštaitijos ETNO kilimas“ Anykščių rajono savivaldybės A. ir S. Didžiulių viešojoje bibliotekoje. Dalyvavo V. Alubeckaitė, skyriaus vedėja.

2018-06-06, 07 tarptautinis simpoziumas „Inovatyvios edukacinės praktikos bibliotekininko darbe. Edukacinės veiklos iššūkiai ir galimybės“. Dalyvavo Z. Černovienė, vyresnioji bibliotekininkė.

2018-05-21 seminaras „Šiuolaikinės mokymosi tendencijos, kūrybiškumas – ne siekiamybė, o būtinybė“ Utenoje. Dalyvavo V. Juškėnienė, vyresnioji bibliotekininkė, L. Vaitavičienė, vyresnioji bibliotekininkė N. Pilac, vyresnioji bibliotekininkė.

2018-05-03, 04 seminaras „Tarpkultūrinis ir pilietiškas ugdymas“. Dalyvavo vyresniosios bibliotekininkės: L. Vaitavičienė, Z. Černovienė, O. Černova, V. Juškėnienė.

2018-03-22 mokslinė konferencija „Genealogija ir lokalinė istorija: šaltiniai, tyrinėjimai, sklaida. Dalyvavo J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja, D. Kiltinavičienė, skyriaus vedėja, V. Alubeckaitė, skyriaus vedėja, I. Dumbravienė, vyresnioji bibliotekininkė, V. Mikštienė, vyresnioji bibliografė.

Nuotoliniu būdu Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos organizuotuose mokymuose „Debesų paslaugos“ mokėsi Zarasų viešosios bibliotekos ir padalinių vyresniosios bibliotekininkės: Z. Černovienė, I. Dumbravienė, J. Gurskaja, D. Koroliova, A. Gudelienė, E. Gaižiuvienė, J. Purvinskienė, D. Davainienė, V. Stepanavičienė.

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės Bitės viešosios bibliotekos išvažiuojamieji mokymai Zarasų viešojoje bibliotekoje

2018-03-29 mokymai „E-paveldas – kaip panaudoti edukacijai“. Dalyvavo J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja, vyresniosios bibliotekininkės: Z. Černovienė, V. Mikštienė, D. Davainienė, V. Stepanavičienė, A. Gudelienė, Z. Lukošūnienė, B. Rodienė, D. Juozėnienė, H. Striškienė.

2018-03-29 mokymai „Projektų rengimas. Praktika“. Dalyvavo S. Bikulčiūtė, vyriausioji metodininkė, V. Alubeckaitė, skyriaus vedėja, vyresniosios bibliotekininkės: N. Pilac, E. Gaižiuvienė, J. Gurskaja, K. Andrejeva, D. Koroliova, O. Raugienė, J. Purvinskienė.

2018-03-29 mokymai „Rankraščių fondų tvarkymas ir katalogavimas“. Dalyvavo E. Rožkova, J. Kumpinienė, D. Kiltinavičienė, V. Andriuškevičienė.

Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos renginiai

2018-12-11 Asociacijos narių posėdis Vilniuje. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė.

2018-04-19 Asociacijos narių susirinkimas ir renginys „Viešųjų bibliotekų patirtis ir raidos perspektyvos“ Vilniuje. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė.

2018-04-16 Asociacijos posėdis dėl viešųjų bibliotekų ir jų padalinių (filialų) Metų nominacijos paraiškų vertinimo Vilniuje. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė.

Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos posėdžiai

2018-11-28 Išplėstinis posėdis Ignalinos rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė.

2018-05-08 išplėstinis posėdis Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje. Dalyvavo J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja.

Lietuvos Kultūros tarybos informaciniai renginiai

2018-09-24 Informacinis seminaras dėl 2019 m. kultūros projektų finansavimo ir stipendijų skyrimo modelių naujovių Utenoje. Dalyvavo J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja.

2018-07-10 Informacinis seminaras dėl Tolygios kultūros raidos įgyvendinimo regionuose modelio pristatymo. Dalyvavo J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja.

Europos komisijos atstovybės Lietuvoje organizuoti renginiai

2018-03-01, 02 ES informacijos tinklo ir ES programų Lietuvoje koordinacinis susitikimas Kaune. Dalyvavo S. Pelekienė, skyriaus vedėja.

Kultūros ministerijos organizuoti renginiai

2018-02-21 Informacinis seminaras „Menų duzgės 2018“. Dalyvavo Z. Černovienė, vyresnioji bibliotekininkė.

Zarasų suaugusiųjų pagalbos tarnybos organizuoti renginiai

2018-11-22 mokymai „Suaugusiųjų švietimo projektų rengimo ir įgyvendinimo mokymai“. Dalyvavo S. Pelekienė, skyriaus vedėja.

2018-04-19 paskaita „Korupcijos samprata ir korupcijos prevencijos priemonių taikymas“. Dalyvavo J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja.

2018-04-06 savižudybių prevencijos mokymai „safeTALK“. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė, Z. Černovienė, vyresnioji bibliotekininkė.

2018-03-26 informacinis seminaras „Ką turi žinoti biudžetinės įstaigos vadovas apie naująjį darbo kodeksą. 17+ tvarkų / darbo teisės normų“. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė

2018-02-19, 20 Savižudybių prevencijos mokymai „ASIST“. Dalyvavo J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja, S. Bikulčiūtė, vyresnioji metodininkė, V. Alubeckaitė, skyriaus vedėja.

Zarasų žemės ūkio mokyklos renginiai

2018-04-04 seminaras „Edukacinių erdvių įkūrimas: gerosios patirties sklaida“. Dalyvavo vyresnioji bibliotekininkė Z. Černovienė

Kiti renginiai

UAB „Ekonomikos mokymo centras“

2018-11-14 Seminaras „Darbo užmokestis biudžetinėse įstaigose 2018 metais ir mokesčių reforma 2019-01-01“ Utenoje. Dalyvavo J. Šyvokienė, buhalterė.

UAB „Factum Sum“

2018-11-12 Seminaras „Teisės aktų, kurie aktualūs viešojo sektoriaus buhalteriams, pasikeitimai per 2018–2019 metus“ Utenoje. Dalyvavo O. Butkevičienė, vyriausioji buhalterė.

Europos socialinio fondo agentūros renginiai

2018-10-19 Europos socialinio fondo agentūros informacinis seminaras. Dalyvavo S. Bikulčiūtė, vyriausioji metodininkė.

2014-2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos programos finansuojamo projekto renginiai

2018-11-12 Projekto valdymo grupės narių pasitarimas. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė, J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja, O. Butkevičienė, vyriausioji buhalterė.

2018-10-2,3,26,27,28 mokymai „3D projektavimas ir programavimas“ Utenos A. ir M. Miškinių viešojoje bibliotekoje. Mokėsi D. Merkys, automatizuotų bibliotekinių procesų inžinierius, D. Kiltinavičienė, skyriaus vedėja.

2018-09-22 renginys „Baltų vienybės diena Jelgavoje 2018“ Jelgavoje (Latvija). Dalyvavo D. Karlienė, direktorė, J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja, D. Kiltinavičienė, skyriaus vedėja, Z. Černovienė, vyresnioji bibliotekininkė, N. Pilac, vyresnioji bibliotekininkė.

2018-02-21 Projekto stebėsenos darbo grupės pasitarimas. Dalyvavo D. Karlienė, direktorė, J. Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja.

IX. BIBLIOTEKOS VEIKLOS ADMINISTRAVIMAS IR PRIEŽIŪRA

9.1. Darbas su personalu

Darbuotojų susirinkimai. 2018 m. Zarasų viešojoje bibliotekoje buvo reguliariai organizuojami susirinkimai, kurių metu diskutuojama aktualiais darbo klausimais, aptariamos darbo naujovės, aptariami įsigalioję teisės dokumentai, analizuojami bibliotekų veiklos rodikliai, padėtis padaliniuose, dalinamasi bibliotekų veiklų sėkmėmis ir problemomis. 2018 m. suorganizuoti 7 centralizuotos bibliotekos sistemos darbuotojų, 3 viešosios bibliotekos darbuotojų, 9 administracijos ir skyrių vedėjų susirinkimai ir pasitarimai.

CBS susirinkimų metu daug dėmesio skirta einamiesiems darbo reikalams aptarti: atlikta centralizuotos bibliotekų sistemos 2017 metų statistinių rodiklių analizė, išvykų į rajono padalinius analizė, Zarasų viešosios bibliotekos ir padalinių 2017 m. veiklos tekstinių ataskaitų apžvalga. Aptarti profesinės kompetencijos klausimai, dalintasi patirtimi iš seminarų, kas ketvirtį analizuoti pagrindiniai bibliotekų veiklos rodikliai. Pristatytos Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos „Ad Astra“ konkurse sąlygos, viešųjų bibliotekų nominacijų konkurso sąlygos. LAT-LIT-INTERREG projekto įgyvendinimas. Aiškinta dokumentų ženklavimo metodika,

pagrindinių darbo rodiklių paskaičiavimo metodika. Darbuotojai supažindinti su teisės aktais ir kitais dokumentais, reglamentuojančiais bibliotekų darbą: nauja redakcija naudojimosi biblioteka taisyklėmis, Asmens duomenų reglamentu ir patvirtintomis asmens duomenų apsaugos taisyklėmis, skaitymo skatinimo programa.

Darbuotojams praveisti darbuotojų instruktažai: civilinės saugos, darbo saugos, priešgaisrinių taisyklių laikymosi viešojoje bibliotekoje ir struktūriniuose padaliniuose.

Rugsėjo mėnesį centralizuotos bibliotekų sistemos susirinkime dalyvavo labdaros ir paramos fondo „Švieskime vaikus“ direktorė Vaida Mandrijauskaitė, kuri supažindino su paramos fondo misija – aprūpinti Lietuvos bibliotekas, mokyklas, darželius geriausiomis lietuvių autorių knygomis vaikams. Dalyvavo Zarasų rajono tarybos narys Gintaris Pitrenas.

Gruodžio mėnesį susirinkime dalyvavo Zarasų rajono savivaldybės meras Nikolajus Gusevas, mero pavaduotojas Arnoldas Abramavičius, Zarasų rajono savivaldybės tarybos narys Rimvydas Podolskis.

Administracijos ir skyrių vedėjų susirinkimuose aptarti klausimai dėl bibliotekos darbuotojų 2017 metų veiklos vertinimo, dėl darbo tarybos rinkimo, dėl kultūros renginių organizavimo, kvalifikacijos kėlimo renginių, dėl projektų įgyvendinimo. Svarstyta pavyzdinių Biblioteka naudojimosi taisyklių projektas, Zarasų viešosios bibliotekos korupcijos prevencijos programa 2018-2020 metais, darbuotojų atlyginimų nuo 2019 m. klausimas, viešosios bibliotekos ir padalinių inventORIZACIJOS klausimai, Zarasų rajono savivaldybės tarybos sprendimas dėl pavedimo Zarasų viešajai bibliotekai aptarnauti Dusetų K. Būgos gimnaziją.

2018 m. Zarasų CBS išrinkta Darbo taryba, kurios pirmininke tapo Inesa Dumbravienė, vyresnioji bibliotekininkė ryšiams su visuomene.

Personalas

2018 metais direktoriaus parengti ir patvirtinti 67 įsakymai personalo, 51 įsakymų veiklos, 15 komandiruočių, 14 atostogų klausimais.

2018 m. pradžioje Zarasų CBS buvo 52,05 etatai, metų pabaigoje 48,05 etato.

CBS darbuotojų pareigybės ir etatų skaičius 2018 m.

Eil. Nr.	Pareigybių pavadinimai	Etatų skaičius
1.	Direktorius	1
2.	Direktoriaus pavaduotojas	1
3.	Vyriausiasis metodininkas	1
4.	VB skyrių vedėjai	4
5.	Vyr. bibliotekininkai viešojoje bibliotekoje	15
6.	Vyresn. bibliotekininkai struktūriniuose padaliniuose	11,10
	Bibliotekininkai struktūriniuose padaliniuose	5
7.	Bibliotekinių procesų automatizacijos inžinierius	1
8.	Dailininkas	1
9	Buhalterija	2
10	Techniniai darbuotojai	5,95
	IŠ VISO	48,05

2018 m. Zarasų CBS dirbo 51 darbuotojas: profesionalių bibliotekininkų – 40, kvalifikuotų specialistų – 5, techninių darbuotojų – 6 (sekretorė, vairuotojas, knygrišys, darbininkas, kiemsargis, valytojai).

Darbuotojų su aukštuoju išsimokslinimu (universitetiniu ir neuniversitetiniu) dirbo 19, su aukštesniuoju išsimokslinimu – 28, kitu išsimokslinimu – 4.

Efektyvumo rodikliai. 2018 m. vienam profesionaliam bibliotekininkui teko vidutiniškai 143 vartotojai, vidutiniškai 3338 lankytojai.

Darbuotojų apdovanojimai

Balandžio 15-tąją, minint tarptautinę Kultūros dieną, Zarasų rajono savivaldybės mero padėkos raštai įteikti aktyviausiems 2017 metais pasižymėjusiems kultūros specialistams. Gražinai Karlaitei, Zarasų viešosios bibliotekos vyresniajai bibliotekininkei renginių organizatorei, už suaugusiųjų teatro trupės „Juodai balta“ subūrimą ir spektaklio, skirto rašytojos Ievos Simonaitytės 130-osioms gimimo metinėms, pastatymą; Danutei Koroliovai, Zarasų viešosios bibliotekos Salako padalinio vyresniajai bibliotekininkei už skaitymo skatinimo iniciatyvas, ugdant vaikų bendravimo įgūdžius;

Šventiniame renginyje, skirtame bibliotekos įkūrimo 95-mečiui, Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos padėkas gavo vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė, už profesionalų ir kūrybingą darbą, projektų rengimą ir sėkmingą jų įgyvendinimą, neformalaus švietimo programų koordinavimą. Padėka už profesionalų ir kūrybingą vadybinį darbą, už bibliotekos kaip pajėgiausios Zarasų krašto kultūros, mokymosi visą gyvenimą, ekonominės ir socialinės plėtros, informacinės infrastruktūros stiprinimą padėka įteikta bibliotekos direktorei Danutei Karlienei. Padėka už nuoširdų, profesionalų ir kūrybingą darbą, aktyvią projektinę veiklą, skaitymo skatinimo programų rengimą ir jų įgyvendinimą, bibliotekos sklaidą įteikta direktoriaus pavaduotojai Jolantai Lementauskienei. Zarasų rajono savivaldybės meras įteikė padėkos raštus aktyviems bibliotekos specialistams: Vaikų literatūros skyriaus vyresniajai bibliotekininkei Zinai Černovienei už projektinę veiklą ir kūrybišką vaikų skaitymo įgūdžių ugdymą, renginių organizavimą; vyresniajai bibliotekininkei ryšiams su visuomene Inesai Dumbravienei už aktyvų darbą informuojant visuomenę apie bibliotekos vertybes, renginius, veiklas, projektus; Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresniajai bibliografei Vidai Mikštienei už ilgametį darbą pildant, saugant ir viešinant Zarasų krašto rašytinius informacinius išteklius; Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėjai Saulutei Pelekienei už kūrybines iniciatyvas organizuojant Europos dienos šventes; Ūkio skyriaus vedėjai Irenai Sventickienei už atsakingą darbą ir iniciatyvas įgyvendinant naujas bibliotekos veiklas; Vaikų literatūros skyriaus vyresniajai bibliotekininkei Liudmilai Vaitavičienei už sukurtą personažą Zuikį Nulėpausį, populiarinantį Vaikų literatūrą.

9.2. Metodinė veikla

2018 m. buvo vykdoma metodinė veikla, skirta kvalifikacijai ir praktinei veiklai tobulinti keičiantis gerąja bibliotekine patirtimi, kaupiant ir analizuojant statistinius rodiklius, skleidžiant naujausią metodinę bei dalykinę informaciją, ieškant iškilusių problemų sprendimų, siekiant paslaugų kokybės.

Metodiniame darbe vadovaujamasi bibliotekų veiklas norminančiais dokumentais, Vyriausybės, Kultūros ministerijos patvirtintais teisės aktais, nutarimais, Zarasų rajono

savivaldybės tarybos sprendimais, nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės centro parengtomis rekomendacijomis.

Vyriausioji metodininkė vykdė bibliotekininkų konsultavimą išvykų į padalinius metu ir konsultavo darbo klausimais viešojoje bibliotekoje, teikė metodines rekomendacijas.

2018 metais į struktūrinius padalinius išvykta 25 kartus, padaliniai aplankyti 39 kartus, vidutiniškai vienas padalinys aplankytas dvyk per metus. Metodinių išvykų į struktūrinius padalinius metu, bibliotekininkai buvo konsultuojami, konkrečiais darbo klausimais: kaip kuriama pozityvi aplinka ir gerinamos informacijos prieinamumo sąlygos vartotojams, kaip vykdoma bibliotekų veiklos ir pirminių apskaitos dokumentų pildymo kontrolė. Kompleksinis patikrinimas atliktas Degučių, Antazavės, Sadūnų, Štadvilių padaliniuose.

Atliktos apklausos. 2018 m. vyriausioji metodininkė atliko vartotojų, skaitančių kaimo struktūriniuose padaliniuose, apklausą „Dėl periodinių leidinių paklausos struktūriniuose padaliniuose“. Apklausus 414 vartotojų, išsiaiškinta, kad 57 % respondentų periodinių leidinių fondas atitinka skaitymo poreikius, 42 % – atitinka iš dalies, 1 % respondentų atsakė, kad esamas periodinių leidinių fondas kaimo bibliotekose jų skaitymo poreikių neatitinka visiškai. Pagal galimybes periodinių leidinių fondas buvo koreguojamas atsižvelgiant į vartotojų poreikius

Metodinės rekomendacijos. 2018 m. vyriausioji metodininkė parengė metodines rekomendacijas: „2019 metų rašytojų jubiliejinių datų kalendorius“, „Kraštiečių kalendorius 2019“, „Informacinis darbas ir jo apskaita bibliotekose“, aiškintos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos vyriausiosios metodininkės Dalios Jaskonienės rekomendacijos „Bibliotekų parodinės veiklos tendencijos“, „Paiškinimai dėl standarto LST ISO 2789:2007 taikymo bibliotekose ir statistinės ataskaitos sudarymo“.

9.3. Materialinės bazės aprūpinimas

Viešosios bibliotekos ir struktūrinių padalinių patalpų plotas. Patalpų išlaikymas. CBS struktūroje išlaikoma 17 pastatų. 2018 m. tinklo bibliotekų patalpos užėmė 3840 m² (2017 m. – 3840 m²), iš kurių 3384 m² naudingo ploto. Viešosios bibliotekos plotas 2471 m², iš kurių 2077 m² - naudingas plotas. Vienam struktūriniui padaliniui tenka vidutiniškai 101 m² naudingo ploto. Zarasų CBS lentynos, kuriose talpinamas fondas, užima 2,9 km: VB – 1,1 km, miestelių padaliniuose – 0,5 km, kaimo padaliniuose – 1,2 km.

Dalyvaujant gyventojų užimtumo didinimo programoje organizuoti pagalbiniai darbai Zarasų viešojoje bibliotekoje ir Sadūnų padalinyje, malkų paruošimas žiemai Štadvilių, Šniukštų, Avilių padaliniuose. Paruošti Zarasų viešosios bibliotekos pastato šilumos įrenginiai šildymo sezonui ir suderinta su šilumos ūkiu.

Remontas. 2018 m. atliktas viešosios bibliotekos dalinis pastato remontas – pastato kolonų ir cokolių. Atlikti smulkūs remonto darbai Baibių, Smalvų ir Salako bibliotekose.

Telefonizavimas. 2018 m. bibliotekų centralizuotame tinkle buvo 31 laidinis telefonas, iš jų 15-oje padalinių. Zarasų Ligoninės padalinys netelefonizuotas.

Techninis aprūpinimas. Viešosios bibliotekos kompiuterinės įrangos tinklas centralizuotas. Tinklą aptarnauja 4 serveriai – tarnybinės stotys. Serveriuose įdiegtos atviro kodo operacinės sistemos. Pašto serveryje instaliuota atviro kodo nemokama programinė įranga nepageidaujamų laiškų (SPAM) filtravimui ir virusų tikrinimui. Zarasų viešojoje bibliotekoje kompiuterių tinkle įdiegtą šviesolaidinio interneto ryšio liniją aptarnavo „Telia Lietuva“, AB. Padaliniuose prieiga prie interneto teikiama per AB Radijo ir televizijos centro paslaugą „Erdvės“, VĮ „Infostruktūra“ ir

„Telia Lietuva”, AB. Kompiuteriniame tinkle įjungta 119 kompiuterių vartotojams bei 47 kompiuteriai darbuotojams.

2018 m. įsigytas turtas. Įgyvendinant projektą LLI-089 „Švietimui ir gerovei skirtų šeimos skaitmeninių veiklos centrų sukūrimas Rytų Aukštaitijoje ir Pietų Latgaloje“ televizorius Samsung 65, (2 vnt.), Xbox One S Kinect sensorius (2 vnt.), telefonas Samsung su priedais (2 vnt.), virtualios realybės akiniai Samsung Gear (2 vnt.), dviratis su elektroniniais priedais (1 vnt.), davikliai Ibeacon (10 vnt.). Įgyvendinant projektą „Istoriniai literatūriniai personažai Zarasų viešosios bibliotekos languose“ įsigytos A2 formato fotodrobės su porėmiais. Įgyvendinant projektą „Po Europos skėčiu“ įsigytas ekspozicinis molbertas trikojis (3 vnt.), megafonas (1 vnt.). Įgyvendinant projektą „Pasaulis pagal žymias moteris“ sukurta medinė Zarasų krašto dėlionė (3 vnt.)

Atnaujintas viešosios bibliotekos inventorių: rūbų kabykla (8 vnt.), nespaltotas skeneris MINOLTA (1 vnt.), ekspozicinis molbertas (1 vnt.), virdulys (1 vnt.).

Vaikų literatūros skyriaus atnaujinimui įsigytas kamuolys šokinėjimui (2 vnt.), žaislinis namelis (1 vnt.)

9.4. Finansavimas

Gauta lėšų. 2018 m. Zarasų CBS gauta 566902,41 Eur (2017 m. – 542162,44 Eur). 2018 metais iš savivaldybės biudžeto gauta 552505,85 Eur (2017 m. – 522736,04 Eur). Kultūros plėtros programai skirta 490300 Eur (2017 m. – 485000 Eur), Viešųjų darbų programai skirta 1200 Eur (2017 m. – 1800 Eur), specialiajai programai – 713 Eur (2017 m. – 1000 Eur), švietimo (neformalaus ugdymo) programai – 4649 Eur (2017 m. – 4259 Eur),

218 Už mokamas paslaugas gauta 760,82 Eur (2017 – 951,5 Eur). Paslaugų įplaukas sudarė lėšos už elektroninius skaitytojo pažymėjimus, skenavimo, kopijavimo paslaugas.

218 Fizinių ir juridinių asmenų dovanos – 365,74 Eur (2017 m. – 274,9 Eur).

218 Programų, projektų įgyvendinimui – 13300 Eur (2017 m – 18200 Eur).

Išlaidos. 2018 m. išleista 543335,76 Eur (2017 m. – 562868,51 Eur).

218 2018 m. darbuotojų darbo užmokesčiui (su viešaisiais darbais) panaudota 310938,58 Eur (2017 m. – 312459,47 Eur).

218 2018 m. kitoms išlaidoms (Sodrai, elektrai, šildymui, ryšiams, komandiruotėms, vandeniui, kurui, patalpų nuomai, trumpalaikiam turtui ir t.t.) panaudota 189892,67 Eur (2017 m. – 192108,75 Eur).

218 Automatizacijai: kompiuterinei ir programinei įrangai (interneto ryšio apmokėjimas) išlaidos – 6091,98 Eur (2017 m. – 24579, 26 Eur).

Vidutinė vieno lankytojo kaina per metus – 4,06 Eur.

Išlaidos dokumentams įsigyti. 2018 m. dokumentų įsigijimui panaudota 36412,48 Eur (2017 m. – 33703,34 Eur). **Iš jų:** Kultūros ministerijos lėšos spaudiniams įsigyti – 13464 Eur (2017 m. – 13304 Eur.), savivaldybės – 12700 Eur (2017 m. – 12700 Eur), kitos – 10248,48 Eur.

77 % visų išleistų lėšų skirta knygų įsigijimui, 24 % skirta periodikai, 1 % – kitoms laikmenoms.

218 Knygoms – 26899,29 Eur (2017 m. – 23934,64 Eur)

218 Periodikai – 8800,04 Eur (2017 m. – 8799,84 Eur)

218 Elektroniniams ir kitų laikmenų dokumentams – 14,64 Eur (2017 m. – 37,2 Eur).

218 Neelektroniniams dokumentams – 698,51 Eur (2017 m. – 931,66 Eur)

2018 m. iš viso vienam rajono gyventojui dokumentų iš visų šaltinių įsigyta už 2,32 Eur (2016 m. – 2,08 Eur). Iš jų:

218 Kultūros ministerijos skirtų lėšų vienam rajono gyventojui teko 0,86 Eur.

218 Savivaldybės lėšų dokumentams įsigyti skirtų lėšų vienam rajono gyventojui teko 0,81 Eur.

218 Kitų lėšų (projektų, paramos, gyventojų 2% pajamų, privačių asmenų dovanų ir kt. vienam rajono gyventojui teko 0,65 Eur.

2018 m. iš viso vienam bibliotekos vartotojui teko 6,3 Eur. (2017 m. – 5,9 Eur.) dokumentams įsigyti skirtų lėšų. Iš jų:

218 Kultūros ministerijos skirtų lėšų vienam bibliotekos vartotojui teko 2,34 Eur.

218 Savivaldybės lėšų, skirtų dokumentams, vienam bibliotekos vartotojui teko 2,21 Eur.

218 Kitų lėšų (projektų, paramos, dovanų ir kt.) vienam bibliotekos vartotojui teko 1,78 Eur.

X. IŠVADOS

Šiuolaikinės bibliotekos misija apima informacijos centro, kultūros sklaidos, edukacijos, inovacijų populiarinimo ir bendruomenės centro funkcijas. Apžvelgiant 2018-uosius metus, galima sakyti, kad viešoji biblioteka ir padaliniai, siekdami pritraukti įvairių socialinių grupių lankytojus, stiprina šias ir plėtė socialinės sąveikos funkciją.

Zarasų rajono centralizuoto tinklo bibliotekose išlaikomas stabilus gyventojų sutelktumo rodiklis. 2018 m. rajone sutelkta 36,6 %, Zarasų mieste – 34,5 % gyventojų. Palyginti su 2017 metais, rajono gyventojų sutelktumo rodiklis išaugo 3,3 %, miesto – 3,2 %. Nors visuomenėje vis dar vyrauja bibliotekos, kaip knygų išdavimo vietos, stereotipas, bet tiesioginiai kontaktai su biblioteka keičia bibliotekos partnerių, lankytojų turimą įsivaizdavimą, suvokimą apie teikiamas bibliotekos paslaugas – jie lieka nustebinti bibliotekos teikiamų paslaugų įvairovės. Moderni architektūra, asmeninės ir viešosios erdvės tinkamas organizavimas yra vienas iš svarbių faktorių, pritraukiant įvairias socialines grupes bendravimui, mokymuisi ir laisvalaikio praleidimui. Prie bibliotekų buriasi visuomeninės organizacijos – literatų klubai „Virš tylos” ir „Atgaiva”, bibliotekos suaugusiųjų teatras „Juodai balta”, neformaliojo vaikų švietimo pedagogai. Viešojoje bibliotekoje mažieji lankytojai su tėveliais naudojasi žaisloteka, 3D kinu, edukacinėmis erdvėmis užsiėmimams. Tai pritraukia naujų lankytojų, didina bibliotekos, kaip patikimos institucijos, svarį. Augant kultūrų įvairovei, vis dažniau biblioteka dirba vartotojams patogiu laiku – ilgiau vakarais, per šventes. 2018 m. lankomumas rajono bibliotekose išaugo vidutiniškai 3 %, viešojoje bibliotekoje veik 15 %, lyginant su praeitais metais.

2018 m., minint Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, daug dėmesio skirta vartotojų supažindinimui su kultūros paveldu, profesionaliais literatūros, muzikos, dailės, fotografijos srities kūrėjais, jų idėjomis, kūryba. Tam skirti pakankamą dėmesį leido laimėtos projektų lėšos, viešosios bibliotekos biudžete numatytos lėšos renginiams ir edukacijai.

Būtina stiprinti literatūros komunikacijos funkciją, nes skaitymo rodikliai neauga. Santykinai didelis periodinių leidinių išduoties rodiklis rodo pakitusius skaitymo poreikius. Zarasų CBS knygų ir kitų laikmenų dokumentų komplektavimui lėšas skiria Kultūros ministerija, periodikai ir knygoms – Zarasų rajono savivaldybė. 2018 m. lėšų gauta daugiau nei 2017 m., naujų knygų įsigyta 9,9 % daugiau, išduoties rodiklis išaugo 0,1 %. Knygų kainos išlieka aukštos – 2018 m. vidutiniškai už vieną knygą mokėta po 7,62 euro. Bendras fondo atnaujinimas per metus 5,2 %, bibliotekose fondo

apyvarta tesiekia 1,3. Kokybiškam ir nuolatiniam skaitymo skatinimo veiklų organizavimui ir tęstinumui reikia stabilių investicijų, ko projektinis finansavimas neužtikrina.

Augant informacinio ir technologinio raštingumo poreikiui, keičiantis bibliotekai, privalo keistis ir pats bibliotekininkas, kadangi tradicinės bibliotekininko kompetencijos nebėra pakankamos. Nesant darbuotojų kaitos, labai aktuali darbuotojų kvalifikacija, kurios kėlimui reikalinga kvalifikacijos kėlimo sistema.

Nesant pakankamam atlyginimo fondui, nesukuriamos sąlygos motyvuoti gerai dirbančius darbuotojus.

Išlieka CBS tinklo infrastruktūros atnaujinimo poreikis – Salako, Degučių, Antazavės padalinių patalpose reikalingi remontai. Trupa likusi nedažyta viešosios bibliotekos fasado dalis, kurią reikia atnaujinti.

Biblioteka gali būti įvairių valstybės programų ir paslaugų kaip e.valdžios, e.sveikatos ir kt. sklaidos kanalas. Šiuo metu bibliotekų sistemos potencialas dar neišnaudojamas, todėl būtina stiprinti struktūrinį dialogą su valdžia.

Parengė direktoriaus pavaduotoja

Jolanta Lementauskienė

